

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerkljim, razmnožen na
ciklostili. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija«
pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVII. št. 169 (13.999)

Trst, nedelja, 1. septembra 1991

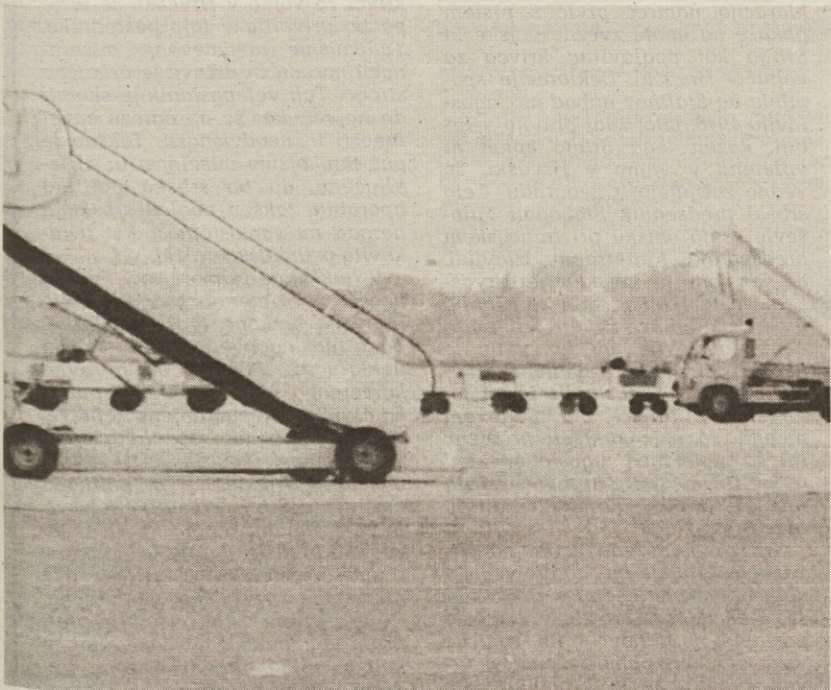
TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958
ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

primorski dnevnik

V napetosti in z vrsto incidentov je včeraj potekel zadnji dan pred Tudjmanovim ultimatom

Na zagrebškem letališču lovci JA prisilili k pristanku letalo z orožjem

Ugandski boeing naj bi bil namenjen na Brnik, orožje pa je bilo za HDZ Hrvaška vlada sprejela poseben načrt za osvoboditev zasedenih območij

ZAGREB — Lovska letala Jugoslovanske armade so včeraj dopoldne na zagrebškem letališču Pleso prisilila na pristaneke dve tuji letali, za kateri so sumili, da prevažata orožje. Prvo, letalo romunske kompanije Tarom, ki ga je najela ljubljanska družba Adria Airways, je po pregledu lahko ponovno vzletelo, medtem ko so v boeingu 707 ugandske kompanije Uganda Airlines našli okrog 19 ton orožja, pušk, nabojev in min. Vrednost tega tovara, ki je prihajal iz Južnoafriške republike, ocenjujejo na okrog 700 tisoč dolarjev.

V upravi zagrebškega letališča so povedali, da je bilo letalo z orožjem namenjeno na Brnik, v njegovi tovorni listini pa je pisalo, da prevažata »tehnično opremo«. Hrvaška milica je medtem zaprla vse dohode do letališča, s katerega je bilo slišati tudi streljanje. Položaj je bil vsekakor vseskozi zelo napet, zgodaj popoldne pa je prišla vest, da so zvezne vojaške oblasti zaprle zračni prostor tako nad Zagrebom kot nad Ljubljano. Direktor brniškega letališča je vest potrdil in pristavil, da po njegovih informacijah ugandsko letalo ni bilo namenjeno na Brnik.

Zvezni sekretariat za obrambo pa je včeraj potrdil, da je bilo letalo z orožjem namenjeno na Brnik, kjer naj bi tovor prevzel predstavnik hrvaške vlade. Pošiljko je priskrbel Anton Kikas, po rodu Hrvat, a kanadski državljani, ki je predsednik društva hrvaških poslovnih in intelektualcev v Torontu. Ti so zbrali 880 tisoč dolarjev za nakup orožja, za vso akcijo pa naj bi bila Hrvaška demokratske skupnosti.

Niti včerajšnji zadnji dan pred zapadom ultimata na Hrvaškem ni minil brez žrtv. Kljub pozivom k ustavitvi ognja, ki so prišli tudi iz Washingtona, je na območju Vukovarja, Borovega sela in Plitvic še naprej pokalo, govori pa se o treh žrtvah na hrvaški strani in o štirih v vrstah JA. V noči na soboto so martičevci napadli hrvaško policijsko postajo na Plitvicah in prevzeli nadzor nad slovitim območjem jezer.

Nič manj napeto ni bilo včeraj niti na politični ravni. Predsednik Tudjman je kot kaže opustil zamisel o splošni mobilizaciji, zagrebška vlada pa je sprejela načrt v šestih točkah. Ni sicer znano, kaj ta načrt predvideva, toda premier Gregurić je zagotovil, da bo Hrvaška izvedla aktivne ukrepe za osvoboditev svojih zasedenih območij in pri tem zvezno vojsko označil za okupatorsko. Njeni generali pa so prav tedaj v Zagrebu, da je JA porok za mir, medtem ko je general Aksentijević dodal, da se vojska ne bo vrnila v kasarne dokler ji tega ne ukaže zvezno predsedstvo in da bo v primeru napada odgovorila. »Gotovo ne bo ostala križem rok, kot se je zgodilo v Sloveniji,« je pribil.

Srbija le delno popustila ES

BEOGRAD — Le nekaj ur pred zapadom roka, ki ga je evropska dvanajsterica postavila za sprejem njenega predloga o reševanju jugoslovanske krize, je svoj sicer nekoliko okrnjen pristaneke posredovala tudi srbska vlada. Minister za notranje zadeve Jovanović je za beograjsko televizijo sinoči izjavil, da je osnovni element deklaracije ES za Srbijo sprejemljiv in da njegova republika ni nikoli načelno nasprotovala zamisli o tujih opazovalcih, vendar izključno civilnih. Pač pa je Jovanović odklonil prvi del deklaracije in še zlasti obtožbe na račun srbskega prebivalstva na Hrvaškem, ki da so popolnoma neresnične in za Srbijo nesprejemljive.

Tudi Miloševićev dvor je bil torej v zadnjem trenutku prisiljen izbrati pot, ki jo je nakazala Evropa, saj je najbrž ocenil, da se mu še večja mednarodna osamitev, tudi ekonomska, ne bi obrestovala. Odločno nasprotovanje tej »kapitulaciji«
pa je včeraj že izrazila srbska radikalna stranka.

Včeraj proglasili neodvisnost tudi Uzbekistan in Kirgizija

Sla po neodvisnosti se širi tudi po azijskih republikah

MOSKVA — Medtem ko sta še drugi dve republiki proglasili svojo neodvisnost (tokrat gre za Uzbekistan in Kirgizijo), se je v Moskvi zaključilo izredno zasedanje vrhovnega sovjeta, ki je bilo posvečeno ukrepom, ki jih je treba sprejeti v zvezi s spodletelim golpejem. 542 članov parlamenta je sprejelo v teku tega zasedanja zgodovinsko odločitev, da suspendira dejavnost sovjetske komunistične partije na vsem ozemlju SZ. Ob koncu tega zasedanja Sovjetska zveza ni več tisto, kar je bila do 19. avgusta, ko so se Janajev in njegovi tovariši skušali polastiti oblasti. Razpust partije je bila posledica golpeja in dejstva, da so vanj bili vpleteni najvišji predstavniki armade in KGB ter komunistične partije, ki so tako izdali svojega tajnika in predsednika ZSSR Mihaila Gorbačova.

Tudi predsednik parlamenta Lukjanov je bil baje vpleten v golpe, čeprav ni bil v ožjem osemčlanskem odboru. Zato je najprej odstopil, nato so mu odvzeli parlamentarno imuniteto in končno so ga aretirali. Pri tem je treba

dodati, da je Lukjanov imel možnost, da se zagovarja pred parlamentom, ni pa prepričal svojih nekdanjih kolegov.

S proglasitvijo neodvisnosti Kirgizije in Uzbekistana je do včeraj proglasilo svojo neodvisnost že 8 republik: Estonija, Latvija, Litva, Gruzija, Ukrajina, Belorusija, Moldova in Azerbajdžan. Sredobežni proces je videti nezadržan, vendar mnogi se začenjajo zavedati, da se lahko tudi konča v krvavi vojni med republikami. Morda bo prav ta bojazen utrdila položaj Mihaila Gorbačova, ki je sicer videti vedno bolj osamljen. Včeraj so v Moskvi spo-

ročili, da je predsednik ruske vlade Ivan Silajev zavrnil predlog predsednika Gorbačova, da bi postal predsednik zvezne vlade. Predvčerajšnjim pa je zavrnil ponujeni položaj zunanjega ministra Jakovljeva, ki je sicer eden od najzvestejših pristašev Gorbačova.

Naraščanje vpliva ruske federacije znotraj SZ pa je že povzročilo negodovanje v azijskih republikah in proglasitev neodvisnosti Kirgizije in Uzbekistana je najbrž tudi reakcija na Jelcinovo premoč. Uzbeški predsednik Karimov mu očita, da je preveč »rusificiral«
oblast v Sovjetski zvezi.

Zaupni okrožnici nekdanjih vladnih komisarjev o uporabi slovenščine

NA 4. STRANI

Na željo družine je bil pogreb v laični in neuradni obliki, brez običajne retorike

V Palermu pokopali Libera Grassija

PALERMO — S strogo laičnim in neuradnim pogrebim obredom so včeraj v Palermu pokopali industrija Libera Grassija, ki je v četrtek padel pod strel mafijških eksekutorjev. Predsednika republike je na pogrebu zastopal predsednik senata Spadolini, rimsko vlado minister za Jug Mannino, medtem ko so deželne in krajevne oblasti zastopali njihovi najvišji predstavniki. Pogreba sta se udeležila tudi tajnik republikanske stranke, v katero je bil Grassi včlanjen, La Malfa, in tajnik MSI-DN Fini, veliko pa je bilo zlasti Grassijevih kolegov podjetnikov, predstavnikov najrazličnejših združenj, sindikalnih in kulturnih krogov. Od ubitega tovarnarja so se v polnem številu poslovili njegovi gajnjeni uslužbenci in delavci, medtem

ko je bilo palermskih meščanov mnogo manj, kot je bilo pričakovati.

Pogreb se je na željo pokojnikove družine končal brez vsakega govora, pač pa so svojci objavili sporočilo, v katerem pravijo, da so za njih ta država, mnogi njeni voditelji in številne strukture korumpirani in neučinkoviti.

Med pogrebci je bilo tudi nekaj takih, ki bi bili storili bolje, če bi ostali doma. To še zlasti velja za kompromitiranega bivšega poslanca PRI Aristida Gunnello, ki ga je pred začetkom pogreba množica najprej izžvižgala, nato pa ga je obkrožila skupina oseb - baje je šlo za Orlandove pristaše - in mu preprečila udeležbo v sprevodu.

Na sliki (telefoto AP): skupina pogrebcev odganja Aristida Gunnello.

Srbski generali se niso odzvali na klic miru hrvaških mater

ZAGREB — Zgodaj jutraj so se iz Beograda v Zagreb in druge hrvaške kraje vrnile matere sinov, ki še vedno služijo vojaški rok v JA. Matere se niso uspele srečati z Veljkom Kadijevićem in Blagojem Adžićem. Ob mnogo težavah na poti v Beograd, so jih napotili v Dom Garde na Banjici. Tam so se pogovarjale z generalpolkovnikom Markom Negovanovićem in zaman čakale, da jim bodo dovolili odhod pred stavbo Zveznega ministrstva za ljudsko obrambo v Ulici Kneza Miloša.

Po trideseturnem čakanju na Banjici so nato zapustile Beograd in se vrnile v Zagreb, kjer jih je pričakalo na desetine tisočev ljudi, ki so brez prestanka protestirali pred zgradbo poveljstva petega vojaškega območja.

Med materami iz Hrvaške je bilo veliko tudi mater vojaških obveznikov iz BiH in Makedonije. Njihove zahteve pa so se razlikovale, saj so na primer hrvaške matere zahtevale, da se iz JA izpustijo vsi fantje, matere iz BiH so hotele, da se izpusti generacijo avgusta 1990, ostale pa se napoti na služenje vojaškega roka v lastne republike. Makedonske matere pa so zahtevale, da se fante premesti na doslužitev v Makedonijo.

Predstavniki JA v Dom Garde niso dovolili vstopa vsem novinarjem in dopisnikom. Dovolilnice so dobili poročevalci beograjskih dnevnikov, radia in televizije in nihče drug, kar je sprožilo veliko nezadovoljstva.

Akcija Okop ljubezni se nadaljuje. Delegacija hrvaških mater vojakov JA bo v kratkem času odpotovala v Bruselj in tam pred stavbo Evropske skupnosti protestirala proti JA.

Pismo Italijanske Unije za Istro in Reko

LJUBLJANA — Italijanska unija za Istro in Reko je v zvezi z dramatičnim položajem na Hrvaškem, položajem, ki bi lahko imel daljnosežne posledice za obstoj italijanske manjšine, poslala pismo z javno izjavo predsedniku Francescu Cossigi, Giuliu Andreottiju in Gianniiju De Michelisu.

Javno izjavo sta podpisala predsednika odbora Unije Maurizio Tremul in njene skupščine Antonio Borme, v njej izražajo Italijani, ki živijo v Jugoslaviji, zadovoljstvo glede Deklaracije Evropske skupnosti o Jugoslaviji ter aktivno zavzemanje italijanskega zunanega ministra za položaj manjšine. »Unija Italijanov popolnoma solidariзира z vsemi materami, ki so izrazile protest proti temu, da bi njihovi sinovi iz njim nerazumljivih razlogov postali topovska hrana,«
je rečeno v Izjavi.

Še posebno po petkovih kritikah predsednika KD De Mite Occhetto zavrača polemike o doslednosti stališč DSL

RIM — Occhettove izjave ob odprtju vsedravnega praznika Unità oziroma DSL v Bologni so tudi včeraj dobile več odmevov. Če je večina politikov pozdravila njegovo potrditev, da je komunizem mrtev, pa mu nekateri vztrajno očitajo nedoslednost pri nekaterih obrobnejših problemih.

Današnja številka glasila PSDI na primer zavrača Occhettovo trditev, da je zahteva po odstranitvi starega znaka KPI iz simbola DSL provincialna: odstranitev srpa in kladi - piše l'Umanità - je nasprotno izraz potrebe po politični jasnosti. Ta znak se je po oktobrski revoluciji spremenil v emblema komunistične internacionale in v podreditev posameznih komunističnih partij Moskvi.

Kje je torej provincializem - se prauje glasilo PSDI - če se postavlja zahteva po prilagoditvi simbola DSL novi politični stvarnosti, ki jo želi ta stranka predstavljati? In končno - za-

ključuje l'Umanità - če je Occhetto komunizmu pripisal odgovornost za kontinuirano »izdajo« na škodo delovnega ljudstva, potem srp in kladi - vo pomenita simbol te izdaje. Ali tajnik DSL na to ni pomislil?

Glasnik socialističnega tajništva Ugo Intini pa se je včeraj obregnil ob dejstvo, da kljub padcu komunizma stari »katokomunizem« še živi. Do zbližanja med DSL in Comunione e Liberazione, ki ga je bilo videti v Riminiju - je izjavil - je prišlo ob skupnem boju proti vojni v Zalivu in proti (kot je dejal D'Alema) »intervencijskim in vojnim stališčem«. Neverjetno je - je zaključil glasnik PSI - da med polemikami proti ministru De Michelisu, protizahodnimi mistifikacijami in onesnaženim pacifizmom tradicionalne sestavine starega katokomunizma preživljajo nad samim komunizmom.

Occhetto pa se je včeraj odzval na kritike, ki mu jih je v petek naslovil

predsednik KD De Mita. Tajnika DSL je posebno zbudila De Mitova trditev, da Occhetto ne uspe dva dni zapored ponoviti isto stvar. Neverjetno se mi zdi - mu odgovarja Occhetto - da si De Mita dovoli tako izjavo, ko pa sem v teku sovjetske krize zavzel neizpodbitno dosledna stališča. Z več strani so prišle pohvale za poglobljenost naše analize - dodaja tajnik DSL - ki pa bi se je De Mita le težko poslužil glede na omejenost svoje provincialne kulture...

Vzporedno z vsedravnim poteka tudi pokrajinski praznik Unità v Milanu, kjer je včeraj nastopila Nilde Iotti. Predsednica poslanske zbornice je pohvalila zadržanje svoje stranke ob sovjetski krizi in pritegnila Occhettovi etiketi provincializma za vse, ki ob njej špekulirajo.

Dotaknila se je tudi jugoslovanske krize in jo označila kot pravo pravca - to vojno, ki jo Evropa spremlja preveč pasivno.

Trdi časi za Lenina

Tudi v Kijevu bodo kmalu odstranili kip očeta Sovjetske zveze. Pripravljalna dela za odstranitev Leninovega kipa so v ukrajinskem glavnem delu začeli le en dan potem ko so razpustili KP v vsej SZ (Telefoto AP)

Minister Rupel v Sovjetski zvezi

LJUBLJANA — Danes zvečer bo zunanji minister Republike Slovenije, dr. Dimitrij Rupel odpotoval na uradni obisk v Sovjetsko zvezo. Obiskal bo Rusko federacijo, Litvo, Latvijo in Estonijo. V Moskvi se bo srečal z namestnikom predsednika Jelcina in ruskim zunanjim ministrom Kozirevom.

Srečanje z Borisom Jelcinom verjetno ne bo mogoče zaradi pre zaposlenosti. Minister Rupel je v telefonskem razgovoru za STA izjavil, da pričakuje spremembo togih stališč Sovjetske zveze do Jugoslavije in položaja Slovenije v njej, saj si je po spodletelem vojaškem udaru liberalna Jelcinova politika pridobila dosti večji vpliv. Jelcin je bil tudi prvi sovjetski politik, ki je priznal pravico baltskih narodov do samoodločbe. (STA)

Umor zaradi kraje grozdja

BARI — Nezakonito obiranje grozdja je stalo življenje 24-letnega Nicolo Lopeza iz Triggiana, sicer znanega kot uživalca mamil, medtem ko njegov 10-letni nečak Vito Lojaco, ki mu je pri kraji pomagal, leži v bolnišnici s pridržano prognozo. 24 ur po krvavem dogodku so karabinjerji prijeli domnevnega morilca, 59-letnega lastnika vinograda Pietra Crudeleja. Le-ta dejanje odločno zanika, karabinjerjem pa kljub temu, da so prečesali vso okolico kraja tragičnega dogodka, ni uspelo izslediti lovške puške, iz katere so po mnenju preiskovalcev počili smrtonosni strel.

Lopez, ki je bil že zaprt zaradi razpečevanja mamil, se je z nečakom do vinograda pripeljal na vespi. Očitno so ju sladki grozdi zvalili h kraji, tisti, ki ju je videl, pa si je zamislil res okrutno kazen. V začetku so preiskovalci pomislili na umor, ki naj bi se porodil v krogih prekupčevalcev z mamil, vendar so to možnost kasneje izključili. Kljub temu, da dejanje vztrajno zanika, ostaja glavni osumljenec prav lastnik okradenega vinograda.

Bruseljske težave z Beogradom

Danes naj bi bilo vse jasno. Evropska skupnost je s svojo bruseljsko deklaracijo o Jugoslaviji določila 1. september kot dan, do katerega morajo sprte strani v Hrvaški in vsej Jugoslaviji doseči sporazum o prekinitvi ognja, o tujem nadzoru in o mednarodni mirovni konferenci, ki vključuje tudi tujo arbitražo. Le malokdo pa verjame, da je to izvedljivo.

Slovenija in Hrvaška sta privolili v zahteve bruseljske deklaracije Evropske skupnosti, Hrvaška praktično brez pridržkov, Slovenija z dodatkom, da podpora bruseljski deklaraciji o Jugoslaviji nikakor ne pomeni, da se slovenska država odreka svoji samostojnosti. Takšna pripomba je nastala zaradi nekaterih določb bruseljske deklaracije, ki še zmeraj omenjajo Jugoslavijo in vlogo zveznih organov, kar slovenskemu parlamentu ni ustrezalo, saj na drugi strani deklaracija ne govori o samostojnosti republiških držav.

Večji zapleti se v zvezi z bruseljsko deklaracijo pojavljajo v Srbiji. Prvi odmevi iz te republike so bolj ali manj negativni. Bruseljska deklaracija namreč prvič s prstom pokaže na enote zvezne vojske in Srbijo kot poglavitna krivca za vojno v Hrvaški. Deklaracija spominja na Stalinov napad na Jugoslavijo 1948. leta, zdaj pravijo v Srbiji. Razen tega Srbija sploh ni vpletena v vojno v Hrvaški, še vedno zatrujejo v Beogradu. Celo srbski predsednik Slobodan Milošević je po obisku pri francoskem predsedniku Mitterrandu izjavljal, da se Srbija ne vojskuje na Hrvaškem, le tamkajšnji Srbi se branijo pred Hrvati. In če Hrvati želijo oditi iz Jugoslavije, naj kar gredo, le hrvaške Srbe (z ozemljem vred) naj pustijo v Jugoslaviji, je njegovo znano stališče. Po njegovem mnenju to ni nikakršen problem, saj so meje med jugoslovanskimi republikami zgolj upravne in jih nikakor ne bo težko spremeniti. In tu je pravi zaplet.

Srbske oborožene enote na Hrvaškem delujejo po čedalje večjem delu hrvaškega ozemlja, pri čemer se zvezne vojaške enote pogosto postavijo na njihovo stran. Tako se vsak dan širi območje znotraj hrvaške republike, ki je pod srbskim nadzorom. Srbi so na Hrvaškem ustanovili tudi dve avtonomni pokrajini, v katerih vzpostavljajo svojo oblast. Poskrbeli so, da tamkajšnje prebivalstvo ne gleda več hrvaške televizije, temveč beograjsko. Motijo celo zagrebške radijske programe, tako da v kninski Krajini in delih vzhodne Slavonije s srbsko lokalno vlado praktično ni več hrvaškega vpliva.

Ozadje spora je v bistvu preprosto. Hrvaška zahteva, da postanejo dosedanje meje med republikami meje med prihodnjimi samostojnimi državami. Najnovejša bruseljska deklaracija o Jugoslaviji pa celo gradi vse svoje zahteve in rešitve na nespremenljivosti meja med republikami. Za Srbijo je to še vedno jugoslovansko notra-

nje vprašanje. Drugače rečeno, možno pravno načelo "uti possedetis" si večina republik razlaga kot določilo, da so medrepubliške meje poslej meddržavne. Srbija ob podpori Črne gore pa meni, da so to zgolj administrativne mejne črte, ki jih je mogoče zlahka spremeniti. Pri tem uporablja oboroženo nasilje in bi bila po vsej verjetnosti pripravljena sprejeti tuje mirovne opazovalce kvečjemu na razmejitveno črto, ki bi delila sprte strani na sedanjih točkah, to pa je globoko na hrvaškem ozemlju. In ta razmejitvena črta naj bi postala nova meja med Hrvaško in ostankom Jugoslavije ali Veliko Srbijo. Tako je srbski "uti possedetis" podoben rešitvam po spopadih med državami, ko se razmejitvena črta ob premirju med vojskujočimi se stranmi spremeni v stalno meddržavno mejo.

Evropska skupnost v to ne bo privolila, tako vsaj pravi bruseljska deklaracija. Srbija pa bo le stežka privolila v veljavne meje, razen tega ne bo kar tako pogoltnila očitka, da je med poglavitnimi krivci za vojno v Hrvaški, še težje pa bo privolila v tuje posrednike. Tamkajšnje razumevanje suverenosti naroda in države je arhaično strogo. Tuji veleposlanik je skorajda največ, kar še ne ogroža suverenosti in neodvisnosti. Takšna je pač tamkajšnja miselnost in ni izključeno, da bo srbska politika uporabila takšen pogled srbskega naroda na samostojnost kot učinkovito psihološko orožje.

V takšnem primeru bo Evropa hočeš nočeš morala osamiti Srbijo in z njo bržkone tudi Črno goro. Tako tudi napoveduje v bruseljski deklaraciji. Sklicala bo mirovno konferenco samo s tistimi republikami, ki sprejemajo njene zahteve. Ali pa bo res tudi priznala državno samostojnost republik, ki to želijo, obenem gospodarsko in politično kaznovala Srbijo, to se bo pokazalo že prihodnji teden, ko se bodo zunanji ministri Evropske skupnosti znova sestali in ocenili, kako se uresničuje bruseljska deklaracija. Če bo Evropa ostro nastopila proti Srbiji kot "motečemu dejavniku" v kolikor toliko urejeni Evropi, trenutni učinek najbrž ne bo pretirano velik. Srbi so bojevnik in preveč mitično zazrti v svojo preteklost, da bi se zlahka in takoj uklonili.

Razen tega je Evropa precej zbežana tudi zaradi razpadanja Sovjetske zveze in ozemeljskih sporov med tamkajšnjimi republikami. Evropska arhitektura, postavljena s helsinško in pariško listino, ki izrecno govorita o nespremenljivosti meja med državami, se sesuva v vzhodni in srednji Evropi. Začeti bo treba znova. Evropa se bo najbrž trudila, da bi to izvedla brez krvi. Nekateri narodi pa menijo, da si lahko uredijo življenje po novem samo z vojno. In zdí se, da bo zelo težko najti srednjo pot.

BOŽO KOVAČ

Prispela skupina Italijanov ki so doživeli brodolom v Aziji

MILAN — Včeraj jutraj se je vrnilo v Milan šest italijanskih turistov, ki so doživeli na Filipinih brodolom, v katerem je umrlo drugih devet članov skupine. Vrnili so se z letalom, ki ga je najela zavarovalnica, pri kateri so bili zavarovani. Nihče ni hotel povedati nič o nesreči, vendar se ve, da so se

odločili za izlet z dotrajanim čolnom, na katerega je lastnik natrpal kar devetnajst turistov, od katerih marsikdo ni sploh znal plavati.

Zdravnik, ki jih je po nalogu zavarovalnice prevzel že na Filipinih je povedal, da so sicer vsi zdravi, razen tega, da so nekoliko potolčeni in da so zadobili nekaj odrgnin, vendar pa da so duševno čisto na tleh. Prav od nje ga so novinarji izvedeli, kaj se je pravzaprav zgodilo. Čoln je zajela nevihta, ko je plul praktično v neposredni bližini obale. Skupina turistov pa se ni mogla približati obali zaradi razbesnelih valov, ki bi jih lahko raztreščili ob skale. Tako so ostali v vodi približno 12 ur. Povedali so mu tudi nekatere epizode. Tako je na primer Luigi Andrusani, ki je vodil skupino, umrl medtem ko je skušal priplavati do obale. Neki mladenič se je utopil, ker je ostal pri svoji zaročenki, ki ni znala plavati.

Ko so končno dosegli obalo so peščili nekaj ur pod dežjem in v vetru, da so se skozi džunglo prebili do majhnega naselja, kjer so jim nudili prvo pomoč in zavetišče.

Emanuela Fantoni je prinesla s Filipinov uro Massima Maija. Uro so našli na obali in to daje Massimovim svojcem nekaj upanja, čeprav so fanta proglasili za pogrešanega.

V prihodnjih dneh bodo v Italijo pripeljali trupla ponesrečenecv. Do tega prihaja v izredno kratkem času, kar gre pripisati učinkovitemu delu italijanskega veleposlaništva v Manili, ki si je prizadevalo, da bi filipinske oblasti, sicer dokaj počasne, opravile vse v najkrajšem možnem roku.

Več mrtvih v porušenem poslopju v Manili

MANILA — V trgovskem središču Manile se je včeraj nenadoma zrušilo devetnadstropno poslopje, ki bi ga morali v teh dneh podreti. Pri tem je umrlo več ljudi, oblasti še ne vedo povedati koliko, ker se ne ve, če ni kdo šel mimo prav takrat. Na delu so reševalne skupine, ki skušajo povleči izpod ruševin (na sliki AP) ljudi, ki so ostali vklenjeni.

Eden od delavcev, ki so ta čas delali v poslopju, je povedal, da je bil v šestem nadstropju, ko se je poslopje kar zlepa sesulo: »Naenkrat sem videl pod, ki se je udril, pravi, in toliko, da mi je uspelo povleči mojega brata vstran, ko se je vse začelo rušiti. Še sam ne vem, kako nama je uspelo priti na ulico. Na srečo sva ostala oba nepoškodovana.«

Reševalci so mnenja, da je pod ruševinami poslopja še nekaj živih ljudi, saj so čuli dva delavca, ki sta se pogovarjala pod ruševinami.

Plaz na Veneri

NEW YORK — Vesoljska sonda Magelan je zabeležila izreden dogodek na planetu Veneri: fotografirala je namreč zemeljski plaz, ki ga je bržkone povzročil potres. Plaz je po ocenah znanstvenikov NASA širok tri kilometre, dolg pa 7,5 kilometra. Na posnetkih, ki jih Magelan posnel pred dvema letoma, ko je zadnjič preletel Venero, plazu ni bilo. Odkritje je pomembno, ker so doslej mislili, da je Venera »mrtev« planet, na katerem se ne dogaja nič, niti geološki fenomeni. Slike so posnete z radarjem, ker svetloba ne more prodreti skozi goste plasti oblakov, ki obdajajo planet.

Naročnina: mesečna 22.000 lir - celoletna naročnina 264.000 lir; v SFRJ številka 10.00 din, mesečna naročnina 230.00 din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 50101-601-85845
ADIT 61000 Ljubljana
Vodnikova 133 - Telefon 554045-557185
Fax 061/555343

Oglaš: ob delavnih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglaš 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povisek 20%. IVA 19%. Oglaš iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglašni agenciji PUBLIEST srl - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

Mali oglaš: 950 lir beseda: osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tix 460894
Fax 040/772418

GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723
Fax 0481/532958

CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Glavni urednik Dušan Udovič
Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja ZTT
Tiska EDIGRAF

Član italijanske
zveze časopišnih
založnikov FIEG

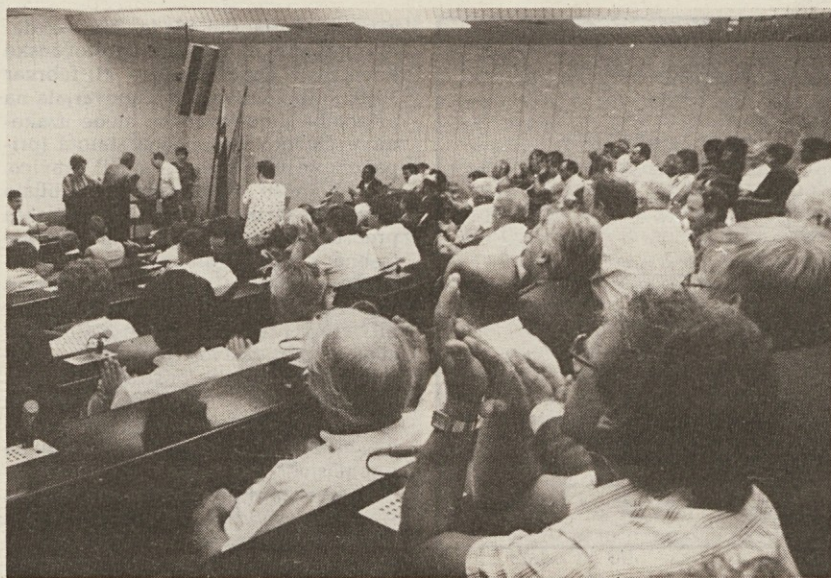
Slavnostna seja sežanskega občinskega sveta ob občinskem prazniku

Vztrajno razvijati vse pobude usmerjene v gospodarski razvoj

Sežanska občina praznuje svoj vsakoletni praznik ob zavesti, da je treba tudi v sedanjih, zlasti za gospodarstvo neugodnih razmerah vztrajati pri vseh pomembnih pobudah, ki so usmerjene v razvoj. Pridobitve, ki so bile z vztrajnim delom dosežene v zadnjem desetletju na številnih področjih, bo treba ohraniti in jih tudi ob težavah krepiti, da se uveljavi vloga občinskih krajevnih skupnosti kot pomembnih dejavnikov razvoja in sodelovanja ob meji.

Občina je v preteklih letih mnogo vlagala v infrastrukturne objekte, za kar si je prislužila tudi kritične pripombe, vendar te usmeritve danes kažejo svoj učinek, ker bo ravno izboljšana infrastruktura okrepila gospodarstvu razvojne možnosti tudi v obdobju recesije in omogočala sežanskemu gospodarstvu vključevanje v mednarodne tokove. Sicer pa se sežanska občina, podobno kot druga območja v Sloveniji, spopada z nemajhnimi problemi, zlasti na področju zaposlitvene ravni, ki je ob potrebni prestrukturaciji gospodarstva neizbežno prizadeta.

Teh in še drugih vprašanj se je v slavnostnem nagovoru na včerajšnjem zasedanju zborov skupščine občine Sežana dotaknil župan Ivan Vodopivec, ki je obenem podčrtal pomen občinskega praznika ob spominskem datumu upora proti nacifšizmu. Ta je bil na Primorskem strnjen in je prišel še pred partizanskim gibanjem do izraza s pogumnimi akcijami Tigrovcev, Sežana pa je tudi po letošnjem 26. juniju odločno bra-

Slavnostna seja sežanskega občinskega sveta

(Foto Magajna)

nila plebiscitno odločitev slovenskega naroda.

Sledilo je podeljevanje nagrad »28. avgust«, ki se ob občinskem prazniku podeljujejo zaslužnim občanom na področjih gospodarstva, kulture, znanosti in zdravstva.

Nagrade so prejeli: Iztok Bandelj, za zasluge pri delu upravnih organov in izvršnega sveta ter pri organiziranju odpora ob napadu na Slovenijo; Boris Gradič, za dolgoletne zasluge pri delu organov za notranje zadeve in njihovem vodenju ob napadu na Slovenijo; Jože Lipanje, upravnik se-

žanske carinarnice, za dolgoletne zasluge pri vodenju te ustanove, še zlasti ob nedavni vojaški agresiji; Miran Vodopivec, priznani enolog, za zasluge na področju vinogradništva, za modernizacijo proizvodnje in dvig kakovosti kraškega terana. Plaketo Srečka Kosovela pa je prejel župnik Milan Prelc, za zasluge pri obnovi sakralnih spomenikov v župnijah Vreme in Vatovlje.

Praznik se bo s pestrnim programom nadaljeval danes, nakar se bo v sredo začela mednarodna literarna manifestacija Vilenica 91.

Slovenci v PSI: Večja mednarodna angažiranost za krizo v Jugoslaviji

Dramatični dogodki na Hrvaškem, kjer je doslej umrlo že na stotine oseb, opozarjajo na izredno zapletenost jugoslovanskega vprašanja in odnosa med jugoslovanskimi narodi.

Tako je rečeno v tiskovnem poročilu deželne komisije slovenskih socialistov, ki ugotavljajo, da postaja vse bolj očitno, da si za rešitev zapletenega jugoslovanskega vprašanja mora prizadevati celotna svetovna skupnost. Nedopustno bi namreč bilo, menijo slovenski socialisti, da bi se srbsko-hrvaški spori reševali z orožjem in nasiljem.

Zaradi tega slovenski socialisti iz Furlanije-Juljske krajine pozivajo vodstvo svoje stranke in sploh vse odgovorne dejavnike v državi, naj si z vsemi močmi prizadevajo, da bi se jugoslovanska kriza rešila po mirni poti.

Za uresničitev tega cilja, poudarja sporočilo, pa je potreben prispevek vseh obstoječih mednarodnih teles, ki morajo dati svoj prispevek tudi kar zadeva uresničitev suverenosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

Precejšnje težave za uporabo furlanščine v občinskih svetih

VIDEM — Odločitev videmskega pokrajinskega nadzornega odbora, ki je zavrnil rabo furlanskega jezika v poslovanju občin Forni Avoltri, Rigolato in Dignano, je sprožila val negodovanja in razburjenja med predstavniki nekaterih strank z Videmskega, predvsem pa med člani gibanja Movimento Friuli, ki je s tem v zvezi sklical srečanje deželnih predstavnikov vseh strank.

Srečanja so se udeležili predstavniki PDS, PSI, PSDI, SSK, MF in Zeleni, odsotni so bili predstavniki PRI (načelno nasprotujejo rabi furlanščine) in KD, kar so nekateri ocenili kot zaskrbljujoč signal, češ da se večinska stranka ni v bistvu opredelila v korist rabe furlanskega jezika v občinskih in pokrajinskih svetih.

Na srečanju so sklenili, da bodo zaprosili posredovanje predsednika deželnega odbora Adriana Biasuttija, da bi preprečil takšno zaprtost pokrajinskega nadzornega odbora. Večina od prisotnih predstavnikov strank je bila namreč mnenja, da je vprašanje predvsem politično in da ga je zato treba rešiti na politični ravni.

Pri sestavljanju občinskih statuten je velika večina občin na Videmskem vključila možnost rabe furlanskega jezika na sejah občinskega odbora, sveta in komisij. Kar 70 občinskih svetov je

namreč v svoje statute vključilo rabo furlanščine in med temi tudi Občina Videm.

Sklep pokrajinskega nadzornega odbora, ki je to možnost odvzel trem omenjenim občinam, pa bi znal sprožiti verižno reakcijo, s čimer bi bila furlanščina prepovedana v javnih upravah.

Vse bolj očitna postaja tudi ugotovitev, da je končno napočil čas, da bi rimska vladna oblast končno uredila to vprašanje v sklopu zaščitnega zakona kakor tudi (kar zadeva rabo furlanščine) v zvezi z zakonskim predlogom o jezikovnih manjšinah. Izglasovanje takšnih zakonov bi namreč preprečilo vsakršno nasprotovanje nadzornih odborov pri ocenjevanju občinskih in pokrajinskih statuten.

V zvezi s tem vprašanjem pa je predsednik Biasutti poudaril, da je po njegovem mnenju uporaba furlanskega jezika, kot je bila predvidena v statutih, pravilno in tudi potrebno, ker se na ta način anticipira vsedrjavni zakon. Gre za prvi korak za ohranjanje furlanščine s pomočjo ustanov. Prihodnji teden se bodo zbrali nadzorni odbori za skupno obravnavanje vprašanja. Dodal je tudi, da se deželni odbor ne bo vmešaval v delo nadzornih odborov, zdela pa se mu je primerno, da se poudari stališče, ki je povsem v skladu z bitko za zaščito furlanščine.

V Torontu se je udeležil otvoritve dveh seminarjev ZSI

Francescutto o prispevku slovenskih izseljencev

TORONTO - Zveza slovenskih izseljencev iz Furlanije - Juljske krajine se vse bolj uveljavlja s svojo dinamično prisotnostjo v vseh državah, kjer delujejo slovenski zdomci. V petek so tako v kanadskem mestu Toronto odprli kulturni seminar, ki je namenjen predvsem sinovom izseljencev. Ističasno pa otvorili tudi simpozij, ki je namenjen predvsem podjetnikom, članom zveze, o »Novi vlogi Furlanije - Juljske krajine v Evropi, ki se spreminja«. S svojim delovanjem tako v Furlaniji-Juljski krajini kot tudi v tujini Zveza izseljencev povezuje emigrante z rodnimi kraji. Pri tem seveda skrbi za ohranitev ter utrjevanje kulturne in narodnostne istovetnosti svojih članov in njihovih sinov, obenem pa ustvarja tudi možnosti za navezavo poslovnih stikov med emigranti in deželo. Ti stiki krepijo narodnostno skupnost in izseljence, obenem pa so tudi prispevek manjšine k gospodarski rasti dežele.

O pomenu obeh seminarjev priča dejstvo, da se je otvoritvene slovensosti udeležil tudi podpredsednik deželne vlade Gioacchino Francescutto, ki se je v svojem pozdravnem nagovoru zahvalil predsedniku Zveze slovenskih izseljencev Ferrucci Clavori za delo, ki ga je organizacija opravila. Predvsem pa je bil Francescutto zadovoljen, ker se je v svojem simpoziju Zveza izseljencev opredelila za obravnavanje vprašanja, ki je eno od temeljnih vodil deželne politike.

Podpredsednik deželnega odbora je čestital izseljencem, ki so si s svojim delom, marljivostjo, resnostjo in prizadevnostjo pridobili znaten ugled v svetu. »Za razliko od preteklosti,« je dejal Francescutto, »je danes med izseljenci iz Furlanije-Juljske krajine veliko podjetniških, intelektualnih in tehničnih moči. Na ta način izseljenci prispevajo k promociji Furlanije-Juljske krajine na tujem, s tem pa tudi k njenemu razvoju.«

V pozdravnem nagovoru je nato podpredsednik deželnega sveta načel tudi vprašanje dramatične krize v Jugoslaviji, v tem okviru pa je obravnaval tudi problem Republike Slovenije. Po Francescuttovu mnenju bo samo s strpnostjo, miroljubnim soočanjem in dialogom mogoče najti rešitev, poleg tega pa so ravno te vrednote tiste, na katerih bi moral temeljiti skupni evropski dom. Te vrednote pa ravno svet izseljenstva lahko uveljavi kot svoj prispevek razvoju domovine. »Evropska integracija bo lažja,« je poudaril podpredsednik deželnega odbora, »če bodo ovrednotene narodnostne skupnosti in vloga dežel, ki niso dejavnik razpadanja, pač pa bogatitve in vzajemnega spoznavanja.«

Ob koncu je Francescutto še poudaril zavzetost dežele za uveljavitev vloge Furlanije-Juljske krajine v odnosih s hitro spreminjajočo se Vzhodno Evropo. Ta vloga bo tem lažja, če se bo uveljavil duh enotnosti deželnega prostora.

Po podatkih občinskih uradov V Špetru pozitivno demografsko gibanje

ŠPETER SLOVENOV — Prizadevanje občinske uprave v Špetru Slovenov za nove stanovanjske gradnje in splošni gospodarski razvoj občine, pa tudi za ureditev vasi in izboljšanje infrastruktur daje prve rezultate.

Sadovi opravljenega dela se še najbolje izkazujejo v pozitivnem demografskem gibanju, saj število prebivalcev v občini iz leta v leto narašča. V špeterski občini se je namreč v zadnjih šestih letih število prebivalcev povečalo za 200 enot, kar predstavlja izredno pozitiven rezultat, če pomislimo, da so prav Nediške doline med tistimi območji, kjer je odseljevanje prebivalstva še vedno izrazito prisotno.

V prvih šestih mesecih letošnjega leta se je rodilo 11 otrok (5 fantkov in 6 deklet), umrlo pa je 20 oseb. V Špetru pa se je v tem času priselilo 44 oseb (32 moških in 12 žensk), izselilo pa se jih je 14.

Konec junija je v Špetru Slovenov živel 1.107 moških in 1.128 žensk, kar skupaj znaša 2.235, to je 30 oseb več kot decembra leta 1990.

Na podlagi podatkov, ki nam jih je posredovala občinska uprava, 277 oseb, vpisanih v špeterske občinske sezname, živi v tujini. V prvi polovici leta so zabeležili 8 porok, družinskih enot pa je bilo konec junija 957.

R. PAVŠIČ

Ponovno objavljamo seznam prispevkov za solidarnostno nabirko Pomoč Sloveniji '91, za katero je dal pobudo solidarnostni odbor Slovencev v Italiji, v katerem sodelujejo SKGZ, SSO, SSK, slovenska komponenta DSL, slovenska komisija PSI, slovenska skupina GKO in slovenske organizacije v videmski pokrajini.

Tržaška kreditna banka - VII. seznam: Irene Stefani 100.00, V spomin na sestro Silvijo Ukmar-Colja in njenega sina Nereja darujejo Anica, Vlasta in Armido 300.000, Just Klun 50.000, Lida in Glavko Turk 100.000.

SKUPNO VII. SEZNAM 550.000 lir

SKUPNO ZBRANA SREDSTVA 90.186.094 lir

Kmečka banka Gorica - VII. seznam: N.V. 100.000, H.V. 200.000, Bernard Špacapan 500.000, zbrano

na večeru zbora Rupa Peč 150.000, Europaper SpA 500.000.

SKUPNO VII. SEZNAM 1.450.000 lir

SKUPNO ZBRANA SREDSTVA 53.301.945 lir

Hranilnica in posojilnica na Opčinah - VII. seznam: Sonja in Stevo Zahar 100.000, Silva in Livio Valenčič 100.000, Renata in Franco Pečar 100.000, Veronica in Stojan Sossi 100.000, Riccardo Rebula 100.000, Janko Škabar 500.000, Mirjam in Aldo Strain 100.000, Martina in Lorenza Strain 100.000, Marcon-Risegari 200.000.

SKUPNO VII. SEZNAM 1.500.000 lir

SKUPNO ZBRANA SREDSTVA 36.750.000 lir

Hranilnica in posojilnica v Nabrežini - VII. seznam: Neva Adamič 100.000, N.N. 50.000, družina Miroslav Franceschini 200.000, Ana in Ivan Pertot 100.000.

SKUPNO VII. SEZNAM 450.000 lir

SKUPNO ZBRANA SREDSTVA 17.107.400 lir

SKUPNO ZBRANA SREDSTVA NA VSEH TEKOČIH RAČUNIH 207.625.439 lir.

Solidarnostni odbor Slovencev v Italiji, pobudnik zgoraj navedene nabiralne akcije ima svoj sedež v prostorih SKGZ in odgovarja v jutranjih urah na tel. št. (040) 368-094 / fax (040) 368-158.

Prihodnja seja solidarnostnega odbora bo jutri, 32. septembra ob 10.30.

Krstni nastop skupine Vox nova pod vodstvom Mirka Slosarja

Glasba mimo običajnosti

S četrtkovim koncertom v dvorani koprškega Pokrajinskega muzeja je na glasbeno prizorišče stopila nova vokalna skupina - Vox nova, ki od letos deluje pod okriljem koprške ZKO. Sestavlja jo osem mladih pevcev s Primorske (Tanja Grlica, Ljuba Šušanj, Nives Košuta, Dolores Šturman, Ivo Lešnik, Milan Rejec, Igor Smolnik in Tomaž Bizajl). Kot pojasnjuje tudi koncertni list zasedbo po potrebi dopolnjujejo instrumentalni solisti in ansambli. Ustanovitelj in umetniški vodja Vox nove je mag. Mirko Slosar, priznani slovenski glasbenik, ki se s svojo sposobnostjo uveljavlja na zborovskem področju. Po prvem koncertu, »posvečenem« ožjemu občinstvu in uglednim gostom (med temi predsednik ZKOS Franček Rudolf in kulturni minister Andrej Capuder), se je skupina v petek in sinoči predstavila tudi v piranskem Križnem hodniku in ponovno v koprskem muzeju.

Mimo nadvse pohvale vrednega dejstva, da se na obzorju slovenskega poudarjanja sedaj pojavlja nova, po zasnovi »sodobnejša« vokalno-instrumentalna zasedba, kot eno izmed glavnih programskih značilnosti Vox nove izstopa predvsem namen skupine, da oživi skladbe iz vseh starih obdobj, ki jih pevski zbori ne vključujejo v svoje programe. Na ta način se pravzaprav ustvarja priljubljenost - tako izvajalcu kot poslušalcu, da se zapolnijo nekatere vrzeli v slovenski zbo-

Mirko Slosar

rovski ponudbi. Slosarjeva skupina je to dokazala že s svojim krstnim nastopom, s koncertnim programom, ki odstopa od običajnih, tradicionalnih shem in v zameno ponuja »novo« glasbo. Tudi uvodni sklop Gallusovih motetov je učinkoval v tem smislu: kljub vseprisotnosti slovenskega renesančnega mojstra zborovske glasbe je Gallus Vox nove prinašal novosti, predvsem v pristopu do podajanja njegovega zvočnega bogstva. Tako nismo prisluhnili »običajnemu« (zato pa nič manj lepemu!) petju izbranih mo-

tetov, temveč zgolj njihovi glasbeni vsebini, torej glasbi in ne besedam, ki so jih zamenjali nepomembni zlogi. Doseženi učinek je bil vsekakor zahtevnejši tudi za poslušalce.

Drugi del koncertnega triptiha je ponudil pravi užitek ob Brittnovem delu *A Ceremony Of Carols*, nizu enajstih drobnih glasbenih utrinkov iz božičnega časa. Delo je sicer v izvirniku za ženske glasove in harfo ali klavir. Sodoben, presenetljiv in samonikel glasbeni izraz tega angleškega skladatelja pa je prišel na dan tudi v Harrisonovi priredbi za mešano pevsko zasedbo, ob spremljavi harfe (igral jo je Dalibor Bernatovič) morda še neznajši. Koncert je kronala ljudska božična drama *Navidad nuestra* Ariela Ramirez: v njej se je zrcalila vsa razkošnost in toplota južnoameriške glasbe. V vsakem izmed sedmih stavkov kantate se je ta sodobni skladatelj oprl na tradicijo, ritem in melodiko Latinske Amerike, jih ob petju še ovrednotil z instrumentalno glasbo. Harmoniko in synthesizer je igral Corrado Rojac, tolkala Aljoša Jerič in Edi Petrovič, kitaro pa Ivo Evetovič.

Ob navdušenju občinstva spodbudno vnenjio besede slovenskega ministra Capudra, ki je izrazil svoje zadovoljstvo ob predstavljenem koncertu, »biserčku kulturne Slovenije« in vesele, da tako kakovostne pobude nastajajo tudi izven ljubljanskega središča.

DAMIANA OTA

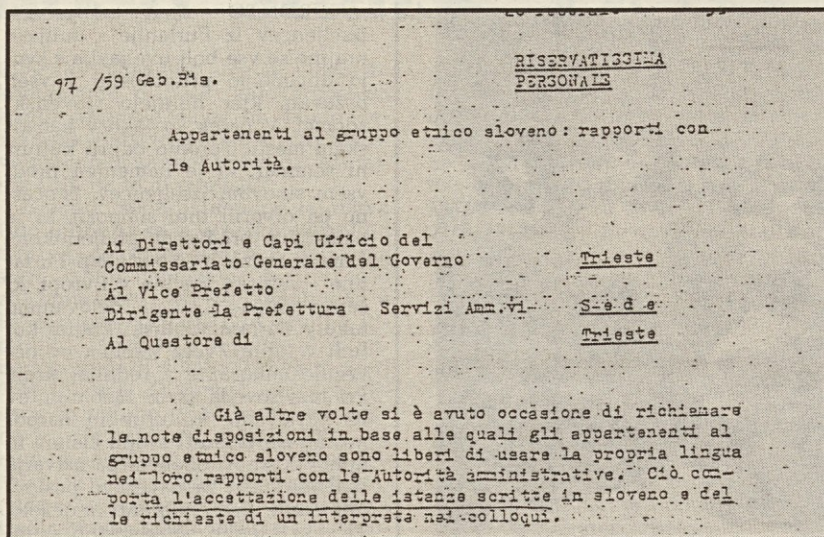
Pomembna dokumenta je po vztrajnem raziskovanju našel prof. Samo Pahor

Zaupni okrožnici v prid javne rabe slovenščine ki sta ju izdala prefekta Palamara in Cappellini

»Že nekajkrat smo imeli priložnost, da spomnimo na znane ukrepe, na osnovi katerih pripadniki slovenske etnične skupnosti lahko svobodno uporabljajo svoj jezik v odnosu z upravnimi oblastmi. To pa pomeni sprejemanje pismenih vlog v slovenskem jeziku in zahtev po tolmaču v pogovorih.« Tako je 28. februarja 1959 pisal v strogo zaupni okrožnici direktorjem in oddelkovodjem generalnega vladnega komisariata v Trstu, viceprefektu, ki je vodil upravne službe prefekture in tržaškemu kvestorju vladni komisar dr. Palamara. Podobna navodila je dobrih deset let pozneje, in sicer 26. junija 1970, ponovil prav tako v zaupni okrožnici vladni komisar Cappellini.

Dokumenta, ki sta bila doslej neznana javnosti, ker sta ohranila oznako zaupnosti, je pred nedavnim odkril prof. Samo Pahor, ki je do njih prišel z njemu lastno vztrajnostjo v okviru pobud in prizadevanj za uveljavitev pravice do uporabe slovenskega jezika. Prvič pa sta bili okrožnici prebrani in komentirani med oddajo Drugi Trst na Radiu Općine. Nedvomno gre za zelo pomembni okrožnici, ki med drugim jemljejo pravno osnovo poznejšim okrožnicam, ki prepovedujejo sprejemanje pošttnih dopisov in položnic, ki so izpolnjeni v slovenskem jeziku, obenem pa tudi razsodbi deželne delegacije računskega dvora, ki je prepoval sprejemanje prošnje za prispevke, izpolnjene samo v slovenščini. Po vsebini pa znatno presegata Maccanico zakonik predlog.

V svoji okrožnici števil 97/59 vladni komisar Palamara po uvodni ugotovitvi, omenjeni na začetku, ugotavlja, da postopek ni povzročil težav in da so na ta način v bistvu odpravili podobne zahteve. »Ker pa so bile v zadnjem času pritožbe - čeprav niso bili omejeni specifični dogodki - da naj bi bile v nekaterih primerih zavrnjene prošnje v slovenskem jeziku in naj ne bi bilo dovoljeno, da se izražajo v slovenski osebam, ki so to zahtevale, Vas ponovno opozarjam na to vprašanje in Vas formalno vabim, da naslovite vsem odgovornim perifernih ura-

dov, ki sodijo pod to Direkcijo, naj strogo spoštujejo navodila in se tako izognejo ponovnim nevednostim.

Po oceni vladnega komisarja Palamare je vprašanje zelo pomembno, saj ni nemogoče, da bi kdo od pripadnikov manjšine v prihodnje naslovil ali prošjo v slovenskem jeziku ali pa zahteval pogovor v tem jeziku, samo da bi povzročil težave italijanski upravi, predvsem pa, da bi na ta način ustvaril pogoje za nove in še širše zahteve po dvojezičnosti. Komisar poudarja, da bo ob morebitnih težavah za prevajanje prisločil na pomoč prevajalski urad, ki je bil oblikovan v okviru njegovega kabineta. Ob tem pa priporoča, naj bodo vratarji uradov sposobni, da osebe, ki zahtevajo pogovor v slovenščini, naslovijo na osebe, ki poznajo jezik, ali pa na vodje uradov ali oseb, ki so jih isti vodje za take stike morebiti pooblastili. Kar zadeva prošnje v slovenskem jeziku, pa naroča, naj uradi o tem strogo zaupno obvestijo njegov kabinet, ki jim bo dal navodila za odgovor. Ob koncu pa naslovnikom naroča, naj potrdijo prejem okrožnice in vestno ter točno izpolnijo navodila.

Podobno, prav tako zaupno okrožnico je leta 1970 naslovil odgovornim vseh državnih uradov v tržaški pokrajini vladni komisar Cappellini, ki je uvodoma poudaril, da 5. člen Posebnega statuta, priloženega Londonskemu Memorandumu, določa, da pripadniki slovenske narodnostne skupnosti lahko svobodno uporabljajo slovenski jezik v odnosu z oblastmi, kar pomeni, da je »pripadnikom te skupnosti priznana pravica, da prestavijo prošnje v slovenskem jeziku in dobijo pismene odgovore s priloženim slovenskim prevodom.«

Komisar v okrožnici ugotavlja, da se je slovenska manjšina pritožila, ker v nekaterih primerih niso bile sprejete vloge v slovenščini, zato naroča naslovnikom, naj se strogo držijo navodil, ki so bila že poslana, in naj primerno ukrepajo, da se podobne nevednosti ne bodo ponovile. Tudi on opozarja, da je za tiste urade, ki bi se znašli v škripcih zaradi nepoznavanja slovenskega jezika, na razpolago prevajalski urad pri kabinetu vladnega komisarja.

Palamarova okrožnica je sad stališča, ki ga je ob koncu petdesetih let

zavzela italijanska vlada. Na zasedanju mešane italijansko-jugoslovanske komisije v Beogradu (9. - 21. februar 1959) je italijanska stran ugovarjala na pripombe jugoslovanske glede zakonitve člena 5. Posebnega statuta (pripadnikom manjšine je jamčil pravico, da v odnosu z oblastmi uporabljajo slovenski jezik). Po oceni italijanskih predstavnikov uzakonitev ni bila potrebna, ker je bil glede na njegovo juridično naravo Londonski sporazum veljaven tudi brez specifične uzakonitve. Že pred tem pa je italijansko zunanje ministrstvo v odgovoru na poslansko vprašanje misovca Gefferja Wondricha zagotovilo, da namerava dosledno spoštovati vse obveze, ki izhajajo iz Londonskega Memoranduma o soglasju.

Te obveznosti je očitno vlada hotela spoštovati s strogo zaupnimi navodili vladnega komisarja v Trstu. Zaupnost je bila po oceni vlade najbrž potrebna zato, da bi se vlada in vladne stranke ne izpostavile v odnosu do krajevnih italijanskih nacionalističnih krogov, ki bi jo lahko obtožili uvajanja dvojezičnosti. Tudi zaradi tega najbrž okrožnica ni bila dosledno spoštovana navzlic strogemu in odločnemu tonu vladnega komisarja.

»Če ima prav državni pravobranilec, ki je glede dvojezičnih izkaznic v Občini Devin-Nabrežina ugotavljal, da so sad meddržavnega sporazuma in jih je mogoče spremeniti le z novim meddržavnim dogovorom,« pravi Samo Pahor, »potem sta na Tržaškem tudi omenjeni dve okrožnici veljavni in ju ne more razveljaviti niti državni zakon. V primerjavi s tem, kar je ponujal Maccanico osnutek, pa sta tudi vsebinsko izrednega pomena, saj jamčita Slovincem pravico do uporabe slovenskega jezika v odnosu z vsemi državnimi organi in to ni malo.«

V bistvu sta zaupni okrožnici pomembno sredstvo, ki ga ima narodnostna skupnost, da dosledno uveljavlja svoje jezikovne in narodnostne pravice.

Z včerajšnje tiskovne konference

Poziv sindikatov za prekinitev ognja v Hrvatski

Pokrajinska vodstva sindikatov CGIL, CISL in UIL so včeraj sklicala tiskovno konferenco, na kateri so tržaški sindikalisti apelirali, naj se naredijo vse pobude za to, da bi se prenehali oboroženi spopadi med Srbi in Hrvati. Sindikati so v ta namen najavili tudi javno zborovanje, ki bo v torek na Borznem Trgu.

Med tiskovno konferenco so sindikalisti opozorili tudi na hude posledice, ki jih imajo za Trst dogodki v sosednjih republikah. Drastično znižanje trgovskih izmenjav je prisililo nekatere trgovce, lastnike hotelov in uvoznike izvoznih podjetij, da so že odpustili delavce. Sindikalisti so povedali, da je težko podati točne podatke, saj gre večkrat za majhna podjetja in trgovine, vendar predvidevajo, da je več sto ljudi v nevarnosti, da bo izgubilo delovno mesto.

Tudi zaradi tega se sindikati zavzemajo za to, da pride na Hrvaškem do nove prekinitev ognja in da se zvezna vojska umakne v vojašnice. Od italijanske države pa zahtevajo, naj stori vse za zaščito italijanske manjšine v Sloveniji in v Hrvatski in naj pri tem upošteva spremembe, ki so se dogodile od podpisa osimskih sporazumov do danes.

Tržaški sindikalisti so pozdravili pobudo za srečanje vodstev in sindikatov dežel Alpe-Jadran. Obenem pa so na tiskovni konferenci povabili odgovorne organe, naj pripravijo takšne strukture civilne zaštite, ki bi lahko bile kos morebitnim prihodnim novim beguncem.

Oboroženi spopadi na Hrvaškem in položaj v sosednjih republikah zaskrbjujejo ljudi in najrazličnejše organizacije in družbene sile v našem mestu in vsej deželi F-Jk, saj smo vsi prizadeti. Dviga pa se močan glas v korist miru, ki se mu pridružujejo tudi vsi delovni ljudje in seveda sindikati, ki jih skrbi tudi položaj številnih delavcev, uradnikov in prodajalcev, ki bi lahko ostali v kratkem brez zaposlitve, kar bi zaostroilo že težak položaj v našem mestu.

Vtisi in mnenja o likovnih dneh na Radišah

Pred tednom dni se je na Radišah na Koroškem zaključila likovna kolonija, po dvajsetih letih prva, ki se ni odvijala v rojstni Vuzenici na Štajerskem, temveč v gostovanju na Koroškem odprla nove, širše možnosti slovenskemu jezikovnemu prostoru. Po dolgoletnem uspehu v Vuzenici je štafeto letos prevzela celovška Slovenska prosvetna zveza, prihodnje leto pa bo za srečanje mladih likovnikov poskrbela tukajšnja Zveza slovenskih kulturnih društev, ki že nekaj let uspešno sodeluje pri tej pobudi.

Iz Trsta se je letošnjega 5-dnevnega likovnega pouka na Radišah udeležilo pet nižjesrednješolcev, prvič pa sta jih spremljali Neva Bak in Jasna Tomšič, animatorki ZSKD. Izkušnja, o kateri sta pripovedovali z dokajšnjim navdušenjem, je bila po njunem mnenju res zanimiva, pozitivna bodisi za mlade udeležence kot za spremljevalce. Uvajanje v prvine likovnosti ob ustvarjalnem delu se je tokrat osredotočilo predvsem na dve slikarski tehniki, in sicer akvarel in tempero. Občasno pa je prišlo v poštev tudi oglje, vsekakor pod mentorstvom že izkušenih in uveljavljenih strokovnjakov, ki sledijo še rosnim mladim ustvarjalcem in jim posredujejo svoje likovne izkušnje.

Delovni program se je pravzaprav začel šele drugi dan, ko je bilo na vrsti barvanje keramičnih krožnikov. Naloga je zahtevala izvirni motiv, da čim bolj spodbudi domišljijo in spretnost posameznikov. Vaje v dekoraciji je dopolnjevalo upodabljanje okolja: mladi ustvarjalci so si sami lahko izbrali predmet ali prizor iz narave, v ta namen pa so se iz prostorov kulturnega doma na Radišah »preselili« v bližnji vas Dvorec. Ob delu so organizatorji poskrbeli tudi za razvedrilo z ogledi znamenitosti celovške okolice, enodnevnim izletom na Bleščečo planino in nadvse zanimivim obiskom pri dveh kitajskih umetnikih, ki sta se pred dvema letoma preselila v Dvorec.

Likovno kolonijo je zaključila prireditelj, na kateri so mladi udeleženci ob razstavljenih likovnih izdelkih predstavili tudi pevske (himno na besedilo Janka Messnerja), glasbene in recitacijske točke. Ob igri so se izkazali tudi starši, ki so risali portrete svojih otrok. Ob pozitivni oceni pobude pa sta obe animatorki ZSKD izrazili še droben pomislek glede vzdušja: otroci so sicer spali po domovih, po celodnevem delu pa se zvečer niso dalje srečevali, kar je morda prikrajšalo možnosti za navezovanje globljih medsebojnih stikov. (dam)

V devinsko-nabrežinski občini živahna razprava o novem statutu

Še nesoglasja o rabi slovenščine

Navzlic poletnim počitnicam polemike med strankami večinske koalicije, ki upravlja devinsko-nabrežinsko občino, niso zamrle. Že ta teden bo pokazal, v kolikšni meri so nesoglasja že zrahljala politične žepi v koaliciji. Za terek je namreč župan Vittorino Caldi sklical predstavnike večinskih strank na sejo, da bi na njej preverili resnično zdravstveno stanje koalicije in preučili, ali je sposobna uskladiti stališča okoli tako pomembnega vprašanja, kot je občinski statut, ki ga mora občinski svet odobriti najkasneje do 17. oktobra. Sicer bo Caldi napovedal tudi, da namerava sklicati v kratkem občinski svet, ki bo moral potrditi spremembe v občinskem proračunu in sprejeti vrsto drugih upravnih sklepov. Preizkusni kamen trdnosti večine pa bo vsekakor statut.

Pred poletnimi počitnicami je namreč občina sklenila - sicer ne brez polemik med strankami - da bo dala javnosti na vpogled predlog statuta, ki ga je izoblikovala statutarna komisija občinskega sveta po dolgotrajnih sejah. Po tem osnutku je prisotnost slovenske narodnostne skupnosti obogatitev za občino, ki zato uresničuje vse oblike zaštite, predvidene v ustavi in zakonih. Sklepi odredbe in javna obvestila so dvojezična, Slovincem je zajamčena svobodna uporaba materinske v odnosih z občinskimi oblastmi, občina jamči vrtce v slovenskem jeziku in vso pomoč šolskim oblastem za obvezno šolo v slovenskem jeziku, spodbuja študije in raziskave o slovenski prisotnosti in v okviru svojih pristojnosti ter finančnih zmogljivosti podpira organizacije, ki se s tem ukvarjajo. Poslovanje občinskega sveta je dvojezično, zajamčena je podpora kulturi večjezičnosti, za nekatere funkcije je obvezno poznavanje slovenskega jezika.

Jabolko spora v tem predlogu, ki ga stranke še preučujejo, sta vprašani občinskega tajnika in državljanskega branilca. Po mnenju Slovenske skupnosti in Stranke demokratične levice morata tako občinski tajnik kot branilec državljanskih pravic obvladati slovenski jezik, medtem ko po mnenju nekaterih drugih to ni tako nujno. Po mnenju župana Caldija na primer bi si občinska uprava lahko povzročila precejšnje težave, če bi zapisala v statut, da mora občinski tajnik obvladati slo-

venski jezik. Kvalificiranega osebja, ki bi lahko prevzelo to zahtevno zadolžitev, ni veliko, devinsko-nabrežinska občina pa si ne more zaradi svojih upravnih potreb več privoščiti, da bi občinskega tajnika delila z zgornjo in repnabrežinsko občino. Rešitev bi lahko bila v imenovanju namestnika občinskega tajnika, ki bi obvladal slovenski jezik. Državljanov branilec pa mora po županovem mnenju obvladati slovenščino, saj le tako lahko opravlja svojo nalogo v narodnostno mešani občini.

Slovenska skupnost pa po besedah podžupana Martina Breclja ob vprašanju tajnika in državljanskega branilca ne namerava popustiti. Strankini izvedenci so že preučili osnutek statuta, sedaj pa bo o njem razpravljalo še sekcijno tajništvo in izoblikovalo dokončno stališče, ki ga bo stranka zagovarjala tako v okviru sestanka večine kot tudi v sredo, ko se bo sestala ustavna komisija. Sicer pa namerava skupnost predlagati še nekatere popravke k predloženemu besedilu. Predvsem go zahtevala, da se v besedilo vnese pojem kulture sožitja namesto sedanje formulacije, ki govori o kulturi večjezičnosti, prav tako bo zahtevala, naj občinski referendum - na njih se bodo občani lahko izrekli (sicer pa bo izid imel le svetovalno vrednost) o raznih vprašanjih, ki so v pristojnosti občine - ne zadevajo manjšinskih pravic. Poleg tega pa bo SSK zahtevala napise z imeni vasi in naselij v obeh jezikih in nekatere druge popravke.

S precej podobnimi predlogi bo v sredo nastopila v komisiji tudi Demokratska stranka levice, ki meni, da je treba v statutu še jasneje poudariti dejstvo, da morata občinski tajnik in državljani branilec obvladati slovenski jezik. Zahtevala bo tudi hitrejši odgovore občine na vloge in vprašanja občanov.

Precejšnje pomisleke do takih rešitev pa ima KD, ki sicer meni, da je treba v okviru občine zaščiti slovensko manjšino, vendar brez pretiravanj, ki bi lahko otežila sožitje med skupnostima. Po mnenju KD imajo Slovenci pravico, da v odnosu z občinskimi organi uporabljajo svoj jezik, posrednik pa je lahko v vsakem primeru prevajalski urad. Misovski predstavnik Scapin pa je zagrozil, da bo vložil pri-

ziv na deželno upravno sodišče Tar, če bi občinski svet osvojil predloge Slovenske skupnosti.

Ali bo v takih razmerah večini, ki upravlja devinsko-nabrežinsko občino, uspelo ohraniti zadostno trdnost in uspešno prestati preizkušnjo statuta, preden se loti prav tako zahtevnega vprašanja občinskega proračuna? Slovenska skupnost bo na torkovem sestanku strank večine postavila zahtevo, da je treba razmisliti o tem, kako zaključiti postopek sprejemanja statuta, kajti časa ni več veliko. Župan Caldi pa je še kar optimist in meni, da bo koalicija sposobna najti rešitev, ki bo ustrezala vsem. Nekoliko manj opti-

mističen je načelnik svetovalske skupine KD Locchi, ki pravi, da njegova stranka nekaterih zahtev ne more sprejeti in usodo koalicije povezuje s pripravljenostjo SSK na kompromis.

Precej pesimist pa je predstavnik DSL Depangher, po katerem so v večinski koaliciji že nekaj časa vidne klice bolezni, pa tudi v strankah samih, ki sestavljajo koalicijo, naj ne bi bilo prevelikega soglasja, o težavah pa naj bi pričalo tudi dokaj nespodbudno vzdušje na občini.

Kdo ima prav? Najbrž bodo odgovor na to vprašanje dali že prihodnji tedni ali morda celo dnevi.

Tudi letos je poletni center pod Rupo v Repnu lepo uspel

V koči pod Rupo v Repnu je potekel drugi in zaključni teden poletnega centra za otroke repnabrežinske občine, ki ga je že osmo leto priredilo domače kulturno društvo Kraški dom.

V centru je preživel dva lepa tedna 26 otrok in to ob budnem nadzorstvu štirih domačih vzgojiteljic, ki so med drugim vodile najrazličnejše družabne igre, izlete in druge dejavnosti, ki sodijo k takšnim pobudam.

Otroci so v lepem vremenu imeli dovolj časa za igro in kopanje v gumijastem bazenu. Med eno igro in drugo pa so se posvečali tudi risanju in izdelovanju najrazličnejših predmetov iz raznih materialov, predvsem pa iz lesa.

Bivanje otrok je bilo torej prijetno in hkrati »koristno«. »Zadovoljni smo, da so naši poletni centri do sedaj tako lepo uspeli,« nam je povedala Vesna Guštin. »Otroci se poleti malo srečujejo, zato so centri priložnost, da so v družbi. Letošnji uspeh je spodbuda, da bomo center še priredili.« (nl)

Na sliki (foto Magajna) otroci v poletnem centru pod Rupo.

Predsednik Hrvatske matice vzbudil zanimanje udeležencev Drage Nova Hrvatska se danes razvija med Mediteranom in Srednjo Evropo

Drina je danes kot v preteklosti »rimske limes«, stičišče dveh civilizacij, dveh koncepcij sveta, v katerih je treba iskati glavne vzroke sedanjih sporov med Hrvatsko in Srbijo ter v bistvu tudi razkroja Titove Jugoslavije. Zagreb sodi podobno kot Ljubljana v osrčje Srednje Evrope, pot, ki jo je ubrala Srbija pa spominja na pot (nekdanje?) Rusije, v kateri so se identificirali pojmi naroda, vere in države. O teh aktualnih, a istočasno zelo tveganih vprašanjih, je na včerajšnji Dragi razmišljala pisateljica in predsednik Hrvatske matice Vlado Gotovac v predavanju, ki so mu organizatorji dali naslov »Hrvatska med Mediteranom in Srednjo Evropo«, čeprav je govornik večji del svojega posega bolj kot hrvaški stvarnosti posvetil Srbiji, ki po njegovem, podobno kot Rusija v sklopu SZ, posebej fundamentalizem in boljševizem, ki pa vsebuje celo vrsto paradoksov. Eden od teh, ki nima samo simboličnega značaja, je dejstvo, da JA (njeni pripadniki imajo na kapah še vedno rdečo zvezdo) paktira s četniki, ki so že po tradiciji skrajni desničarji in nacionalisti. Fundamentalizem torej lahko privede v spojitve internacionalizma, ki ga je vseskozi zagovarjal komunizem, z nacionalizmom, ki je bil vedno, vsaj v teoriji, njegov glavni nasprotnik.

Glede Srbije je Gotovac, ki je svojčas preživel sedem let v zaporu, razvil zanimivo in iz svojega zornega kota tudi neke vrste logično teorijo dveh civilizacij, ki različno, če že ne nasprotno, gledata na svet, manj prepričljiv pa je bil pri svojih ocenah pojma, če ga lahko tako imenujemo, Srednje Evrope, pri čemer je polemiziral s Petrom Handkejem, ki je pred kratkim znova napisal, da je ta pojem dejansko samo metereološki pojem in nič več. Predsednik Hrvatske matice je po našem posvetil izključno pozornost tako rekoč pozitivnim vrednotam Srednje Evrope kot nosilke naprednih človekovih svoboščin ter laične države, spregledal pa je tudi negativne pojave, ki so tukaj nastali in se potem razvili po svetu. Nacizem se je rodil v Nemčiji, Marx (komunizem je za Gotovca skrajno negativni pojav) je bil Nemec, v Srednji Evropi, če se zgledejemo po govorniku, pa sta dolga desetletja blestela tudi češki, poljski in madžarski real-socializem.

Zanimiva je bila razprava, na katero se bomo še povrnili, v kateri se je Gotovac med drugim navezal na zelo važno vlogo, ki jo je igrala tako imenovana hrvaška pomlad v začetku sedemdesetih let in ki se je končala s političnim porazom njenih pobudnikov. Bilo je to tudi kulturno gibanje hrvaških razumnikov (mnogi so bili

Vlado Gotovac

komunisti), ki se jih je Tito močno zbal, ker so bili ne samo nosilci nove hrvaške narodne ideje, ampak tudi reform, ki jih takratni režim očitno ni prenesel. Gotovac je bil svojčas med pobudniki Hrvaške socialno-liberalne stranke, ki je večkrat kritično nastopi-

la do Tudjmana in do njegove vlada-joče HDZ. Sedanja hrvaška vodilna garnitura je v marsičem še neizkušena garnitura, ki je zaradi tega naredila več napak, ne gre pa pozabiti, da uživa zelo široko podporo ljudstva, kot je jasno prišlo do izraza na prvih demokratičnih volitvah. »Hrvaška ne potrebuje vodje, ampak nekaj tisoč sposobnih ljudi, ki bi jo potegnili iz sedanje krize«, je dejal še govornik, ki je mnenja, da vzroke sedanjega krvavega obračunavanja na gre iskati v odnosih med Srbi in Hrvatmi na Hrvaškem, ampak predvsem v konceptu velike boljševiške Srbije, ki ga zagovarja sedanje beograjsko vodstvo.

Gotovac je govoril tudi o odnosih med Slovenijo in Hrvatsko. Odnosi med državama in obema narodoma ne morejo biti idealni oziroma idilični, ker bi bilo to zgrešeno in bi slonelo na nerealnih in neizgovinskih temeljih. Slabo bi bilo vsekakor, da bi se Slovenci in Hrvati kregali, ker imajo marsikatero skupno perspektivo, ki med drugim izhaja iz njihove zgodovine in iz skupne pripadnosti avstro-ogrske monarhije. Včerajšnji del študijskih dnevov »Draga 91« se je končal s posegom slovenskega ministra Petra Tanciga, ki je govoril o perspektivah slovenske znanosti. S.T.

Seja vodstva Slovenskega kongresa

V Finžgarjevem domu na Opčinah je včeraj ob robu Drage zasedalo tudi predsedstvo Svetovnega slovenskega kongresa. Njegovi voditelji so izdelali neke vrste programsko platformo, ki temelji na štirih točkah. Prva obveza se nanaša na prizadevanja za promocijo Slovenije posebno na turističnem področju, SSK pa bo nadalje dal pobudo za širši posvet slovenskih gospodarstvenikov (iz matice in zdomstva) o aktualnih problemih financ in bančništva. Nadalje bo vzel v pretres možnost ustanovitve tretje slovenske univerze, na koncu pa bo dal pobudo za tiskanje naslovnika Slovencev, ki delujejo na raznih strokah. Seja glavnega odbora kongresa bo v začetku novembra in to v Celju ali pa v Celovcu.

Nov triletni tečaj SDZPI ob sodelovanju umetniške delavnice Sol et luna Kraška umetnostna obrt možnost za mlade

Portal na Kraljevi hiši v Trebčah

(Foto Križmančič)

Po krajšem poletnem premoru so na Slovenskem deželnem zavodu za poklicno izobraževanje ponovno v teku vpisovanja na razne tečaje, ki jih je Dežela odobrila za prihodnje šolsko leto. Med toliki smo se odločili, da po bližje predstavimo triletni tečaj s kvalifikacijo za oblikovalce kraške umet-

nostne obrti, za katerega menimo, da je prava spodbudna novost v paleti ponudbe strokovnega izobraževanja na Tržaškem. SDZPI ga prireja v sodelovanju z umetniško delavnico Sol et luna, v kateri delujejo Bruno Kralj, Elvio Sabadin in Barbara Michelazzi, vsi

trije izkušeni obdelovalci lesa, kamna in kovin, ob tem pa tudi dobri poznavalci pristne kraške kulture.

Da bi bolje spoznali njihovo delo (in delo bodočih dijakov), nas je 35-letni Bruno Kralj povabil v svojo hišo v Trebčah, kjer je iz starega hleva in drugih kmečkih zgradb s potrpežljivim ročnim delom ustvaril živ spomenik bivanju in ustvarjanju kraškega človeka. Vse je iz kamna, lesa in kovane železa. Starinski tramovi, leseni podi, kamnite stopnice, pletene obloge, okrasni predmeti, čudovite igrice... vse je harmonično, prvobitno, »čisto«, v pravem nasprotju s kičastim materialom, s katerim nam masovni potrošniški trg polni stanovanja. V takem okolju je spokočno, čas teče drugače: preteklost se prepleta s sedanjostjo.

»Umetnostna obrt je zame prav to: zreti v našo zgodovino, v naše ljudi, opazovati, kako so živeli in kaj so delali. Kras si lastijo vsi, prav zato bi morali Slovenci imeti posebno spoštovanje do pristne kraške kulture in jo posredovati naslednjim generacijam. Mislim, da je zdaj še zadnji trenutek, kajti stari umirajo, mladih, ki bi poznali pristni način obdelovanja »živih« materialov, kot so les, kamen in kovine, pa skorajda ni,« pripoveduje Kralj. Pogovor se zasuka tudi k arhitektom in geometrom, ki avtentično kraško kulturo poznajo bolj malo ali samo teoretsko, tako da večkrat zgradijo »kraško hišo«, ki je taka le stilno ali simbolično. Boleča točka so tudi naši kulturni domovi ali druge javne zgradbe, ki so okolju povsem tuje. »Portali so nastali, ker so jih ljudje videli v cerkvah in so si nekaj sakralnega hoteli ustvariti tudi na domu. Sedaj pa okrog sebe ne vidijo nič pristnega, zato ni čudno, da podirajo stare hiše in nimajo več živega odnosa z lesom ali kamnom. Aluminij je zamenjal železo, beton kamen, plastika les. Ko pa se človek približa pravemu lesu, denimo sto let staremu tramu, zna ceniti njegove grče, razpoke, žile, barvo, trdnost. Če je roka zarezala vanj okraske, je doživetje še toliko globlje. Prepričan sem, da ima predmet, ki ga je ustvarila človeška roka, neizmerno vrednost. Ni važno, koliko ur dela je bilo treba, sedaj živi in bo še živel. Poglejte, sam sem tu kot predstavnik sedme generacije in v portalu, ki sem ga obnovil, je ostal še tisti del, ki ga je ustvaril moj praded.« Pri Brunu Kralju smo si ogledali tudi številne igrice in predmete, ki so prave umetnine v malem: lesenega konjička, za katerega je vrezal ozvezdje Pegaza, ikono, za katero je uporabil pet kovin, zibelko s prizori Grimovih Zlatih jabolč: »Les, kamen in kovine te prisilijo, da spoštuješ njihove zakonitosti, njihov čas, zraven pa lahko razmišljaš, ustvarjaš, se igraš s fantazi-

Ko pa je na položajih resno zboleel, so ga poslali v bolnišnico v Quassaro v južno Italijo. Po okrevanju je bil pred koncem leta 1944 dodeljen tehniški sekciji zadrškega vojnega področja za intendanta. Domov se je vrnil po demobilizaciji avgusta 1945.

V domačem kraju in v Trstu se je takoj vključil v povojno stvarnost z enakim zanosom s kakršnim je kljuboval raznarodovalnemu fašizmu in nacifašističnim okupatorjem domovine, je vrgel na delo. Največ svojega časa pa je namenil ustanovitvi in delovanju Zveze vojnih invalidov NOB, kateri je predsedoval več kot trideset let. V tem svojstvu se je po svojih najboljših močeh trudil za reševanje perečih socialnih problemov vojnih invalidov NOB, vzporedno pa je opravljal še hvalredno delo zbiralca, obdelovalca in urejevalca spominskega gradiva o protifašistični borbi in o NOB na Tržaškem. Mirno lahko rečemo, da je zbrano spominsko bogastvo v lepi meri njegovo delo.

Armidova pot je bila vseskozi premočrtna. Danes se lahko s ponosom ozira nanjo v zavesti, da je do svojega naroda izpolnil dolžnost, ki mu jo je nalagal čas kot poštemenu in zavednemu Slovincu. Kot človek generacije, ki je bila postavljena pred najtežje in usodne odločitve, si nima kaj očitati in osebnega zadoščenja in ponosa mu ne more nihče kratiti. Bil je tudi ostal s svojim ljudstvom takrat, ko so veljala dejanja in ne besede. In če ne bi bilo dejanj njegove generacije, ne bi bilo niti vsega tega kar smo si prioborili, kar je neizbrisno zapisano v zgodovini primorskega slovenskega rodu v zadnjih sedemdesetih letih in niti razvoja, kateremu smo priča v sedanjih časih.

Še na mnoga, zdrava leta, Armido!
Jože Koren

Jutri se pričnejo popravni izpiti

S septembrom je za mnoge dijake, ki niso uspešno opravili poletnega roka, čas popravnih izpitov. Pravzaprav bo ta »drugostopenjska« preizkušnja dijakov, ki se začneja jutri, uvod v novo šolsko leto.

Tudi za najmlajše se začneja iztekati poletni živčavi. Tržaška občina namreč sporoča, da se bodo vrata otroških vrtcev odprla 18. septembra. Prošnjo za vpis morajo starši izročiti na posameznih šolah od 2. do 10. septembra med 9. in 12. uro.

Finančni stražniki so našli mamilo skrito v dvojnem dnu

V turškem tovornjaku odkrili 7 kg heroína

Tržaški finančni stražniki so zadali nov udarec mednarodnim tihotapcem mamila: v sredo so v tržaškem starem pristanišču odkrili tovornjak, v katerem so našli več kot 7 kilogramov heroína, ki naj bi bil na črni borzi mamilašev vreden kake tri milijarde lir.

Agenti finančne straže so izvedli svojo akcijo v petek na podvečer. Približno ob 18. uri je v tržaško staro pristanišče privozil tovornjak TIR turške registracije. Upravljal ga je turški državljani, star 36 let, imena katerega zaradi preiskovalne tajnosti niso spo-

ročili. Tovornjak je iz Turčije privozil v Grčijo, kjer ga je šofer vkrcal na trajekt. Izkrcaje v Bariju, odtod pa je pripeljal v naše mesto.

Med običajnim pregledom težkega vozila je policijski pes, izvežban za iskanje mamila, zavohal drogo. Finančni stražniki so po njegovem živčnem skakljanju okrog kabine tovornjaka temeljito pregledali motor in pod hladilnikom odkrili vrsto panoev, ki so bili pred kratkim vgrajeni v ta del motorja. Ko so jih odstranili, so dejanjsko ugotovili, da so panoevi skrivali dvojno dno, v katerem je bilo skritih 15 hlebcev heroína za skupnih 7,700 kg mamila. Med nadaljevanjem pregleda so odkrili podobno dvojno dno tudi pod pogradom v kabini, a v letem ni bilo droge.

Petkova akcija finančnih stražnikov je na las podobna tisti, ki so jo izvedli organi pregona na predvečer velikega šmarna letos, ko so v drugem turškem tovornjaku — prav tako v dvojnem dnu — našli kar 30 kg heroína. Tudi takrat je turški tovornjak prispel v Italijo s trajektom iz Grčije in je šele naknadno pripeljal v Trst.

Na sliki: Zaplenjeni heroin, ki so ga finančni stražniki našli v turškem tovornjaku.

jo. Pri umetnostnem obdelovanju se vse to, kar veš in znaš, pretaka v novo, materialno obliko in to ti daje velik občutek sreče. Industrijsko oblikovanje predmet nima duše, z njim se ne moreš identificirati.«

Izročilo in znanje o kraški obrti je treba ohraniti, ugotavljajo člani delavnice Sol et luna, toda za to potrebujemo mlade ljudi, ki bodo svoje delo dobro poznali in ga ljubili. Da ne bi slavošev umetnostni obrti utonil v nekonkretni romantiki, naj spregovorimo še o perspektivah zaposlitve. So dobre: po končanem triletnem tečaju bodo mladi imeli poklic, ki jim bo dal možnost, da so »sami svoji gospodarji«, saj se bodo lahko odločili za samostojen poklic, lahko pa se bodo zaposlili kot izvedenci pri profesionalcih, ustanovah in upravah, ki se ukvarjajo s preurejanjem hiš, urejanjem notranjih prostorov ali zaščito Krasa. Kljub masifikaciji, ali prav zaradi nje, gre kulturni razvoj v smeri avtentičnega in bistvenega in tečaj kraške umetnostne obrti je za tiste mlade, ki ljubijo ustvarjati in svobodno poklic, lahko odlična investicija.

N.F.

31.8.1961

31.8.1991

Ob 30. obletnici smrti drage mame in none

Marije Pertot roj. Gruden

se je z ljubeznijo spominjata

hči Sonja z družino in vnukinja Zora

Trst, Nabrežina, 1. septembra 1991

ZAHVALA

Svoji pokojne

Erminije Danieli vd. Calzi

se iskreno zahvaljujejo vsem, ki so z njimi sočustvovali.

Trst, 1. septembra 1991

(Pogrebno podjetje - Ul. Zonta 3)

V Ljudskem domu v Križu praznik kržkov GKP

Krožki gibanja za komunistično pre-novo iz Devina-Nabrežine, Repentab-ra, Proseka-Kontovela, Zgonika in Kri-ža, prirejajo ta konec tedna svoj praz-nik, ki bo v vrtu Ljudskega doma v Križu od 6. do 9. septembra. Praznik se bo začel v petek ob 17. uri, dve uri kasneje pa bo na sporedu že prva poli-tična razprava in sicer na temo: Kak-šna komunistična stranka. Ob 20.30 bo na sporedu ples z ansamblom Happy Day.

Dan kasneje se bodo predstavniki gibanja ob 11. uri spomnili 50. obletni-ce osvobodilne fronte. V sprevedu se bodo iz Ljudskega doma podali pred spomenik padlim, pred katerim bosta spregovorila Ferdinand Bogatec in Zdravko Babic. V Ljudskem domu bo nato sledil nastop dolinske godbe, ob 19. uri, zatem pa bodo udeležencem spregovorili: predsednik pokrajinske-ga komiteta VZPI-ANPI Arturo Ca-labria, predsednik 18. bazoviške briga-de iz Ajdovščine Lado Trojer in tajnik pokrajinskega komiteja VZPI-ANPI Dušan Košuta. Sledil bo ples z ansam-blom Lojzeta Furlana.

V nedeljo bodo kioske odprli ob 15. uri. Ob 19. uri bo politični govor, ob 20.30 pa ples z ansamblom Furlan. Zelo zanimiv bo tudi ponedeljkov dan (odprtje ob 17. uri), ko bo ob 19. uri razprava s predsednikom zahodnok-raškega rajonskega sveta Busettijem in predsednikom odbora za zaščito Križa Ceschio. Večer se bo zaključil s plesom ob zvokih ansambla Backfire Band iz Milj. Ni treba posebej pouda-riti, da bodo med štiridnevним prazni-kom delovali dobro založeno kioski s pijačo in jedajo.

ŠD SOKOL

organizira danes, 1. 9., na društve-nem igrišču

PRAZNIK SOKOLA

SPORED:

Danes, 1. 9., ob 17. uri odprtje ki-oskov, ob 19. uri nastop folklorne skupine Divača - Sežana, ob 20.30 ples z ansamblom California.

koncerti

Sv. Ivan

Danes, ob 19.15, bo v Ul. San Pelagio 6/B pri sv. Ivanu, blizu sedeža Centra Promocije večer klasične in ljudske glasbe. Nastopili bodo Alessandra Mignacca (diatonična harmonika), Tatiana Donis (harfa) in Nuria Kanzian (flavta) ter glasbena skupina Gwenn'han, ki bo izvajala keltske in irske motive.

Glasbeni september

Jutri, 2. t. m., ob 20.30 se bo s koncer-tom organista Maura Macrija v baziliki sv. Justa začela tradicionalna tržaška glasbena revija Glasbeni september, ki jo organizira Združenje Promusica ob podpori dežele Furlanije-Juljske krajine in pod pokroviteljstvom tržaške pokrajine. Na sporedu skladbe Bacha in prai-zvedba skladbe Prospettive riflesse Lao-dovica Lazzerija, ki je bila lani nagrajena z Nagrado Giulio Viozzii.

Grad sv. Justa

V torek, 3. septembra, ob 21. uri glase-beni večer HIT MUSIC '91. Celoten iz-kupiček bo namenjem tržaški sekciji AVIS.

Grad sv. Justa

V četrtek, 5. septembra, ob 21. uri v sklopu prireditev "E...state in città" bo na sporedu celovečerni koncert AME-DEA MINGHIIA.

Grad sv. Justa

V nedeljo, 8. septembra, ob 21. uri koncert nagrajencev Mednarodnega na-tečaja »Castello di Duino«, ki je bil letos posvečen klarinetu.

gledališča

Gledališče Verdi

Jesenska simfonična sezona 1991
V petek, 6. septembra, ob 20.30 (red A) otvoritveni koncert letošnje simfoni-čne sezone. Pod vodstvom Lù Jia bosta nastopila orkester in zbor Gledališča Verdi. Na sporedu Mozart in Prokofiev. Predprodaja vstopnic od torka, 3. t. m. pri blagajni gledališča Verdi, od 9. do 12. in od 16. do 19. ure. Na dan koncerta bo blagajna odprta od 9. do 12. ure in od 18. do 21. ure.

Miramarski park - Luči in zvoki

V torek, ob 21.00 (v angleščini) in ob 22.15 (v italijanščini) LUČI IN ZVOKI.

Ponovitve si sledijo vsak torek (ob 21.00 v angleščini in ob 22.15 v italijan-ščini), četrtek (ob 21.00 v nemščini in ob 22.15 v italijanščini) ter ob sobotah (ob 21.00 in ob 22.15 v italijanščini).

razstave

V Devinu bodo jutri, 2. t. m., ob 18. uri odprli razstavo izdelkov VI. tečaja slikar-stva, ki ga je organiziral Nino Perizzi. Razstava bo na ogled do 12. septembra.
V občinski razstavnih dvorani v Mi-ljah je na ogled skupinska razstava Giu-liana Babudra, Giannija Bacchettija, Giu-liane Balbi, Rada Jagodisa, Marinelle Pe-rosa in Alberta Rocca.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

RUZANTE

MOSCHETA

Režija Boris Kobal

PREDSTAVE NA PROSTEM

v četrtek, 5. t. m., ob 20.30 ZGONIK - igrišče pod županstvom
v petek, 6. t. m., ob 20.30 - PREBENEG - v parku
v soboto, 7. t. m., ob 20.30 - BAZOVICA - Gospodarska zadruga
v nedeljo, 8. t. m., ob 20.30 - PROSEK - Kulturni dom

NASVIDENJE POČITNICE

ZGONIK 7. in 8. september

SPORED:

V SOBOTO ples z ansamblom HAPPY DAY
ob 22. uri koncert kantavtorja F. BLAŠKOVIČA "MENS SANA IN MALVASIA ISTRIANA"

V NEDELJO ples z ansamblom CALIFORNIA

SEKCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

v občini Dolina - priredi danes 1. septembra tradicionalni

Naš praznik v Zabrežcu pri Borštu (Hribenca)

Danes, 1. septembra, odprtje kioskov, ob 18. uri koncert godbe na pihala od Sv. Antona pri Kopru; pozdrav predstavnikov stranke ter govor dr. JANEZA DULARJA — ministra za Slovence po svetu Republike Slovenije.

Koordinacijski odbor Komunistične preнове

- sekcija občine Dolina

se zahvaljuje vsem, ki so na kate-rikoli način pripomogli k uspehu praznika v Hribenci

Martina in Gorazd Pučnik

se iskreno zahvaljujeta vsem, ki so na katerikoli način pripomogli k us-pehu Kraške očet.

Posebna zahvala naj gre šiviljam, ki so izdelale nevestino obleko ter skupini fantov, ki so s svojim pet-jem spremljali ženina ter vsem ude-ležencem in gledalcem Kraške očet.

razna obvestila

Zveza slovenskih kulturnih društev sporoča, da bodo tržaški uradi od 10. se-ptembra odgovarjali na novo tel. št. 635626.

Dekliški zbor Vesna obvešča, da bo prva pevka v torek, 3. t. m., ob 20.30 v Domu A. Sirka. Vabljenje nove pevke!

55-letniki občine Dolina vabijo na se-stanek, ki bo v torek, 3. septembra, ob 20. uri v Društveni gostilni v Dolini. Na se-stanku bo govora o enodnevnem izletu. Vabljeni vsi letniki!

Letniki leta 1921 iz Proseka, Kontovela, Gabrova in Briščikov javite se v baru Lukša na Proseku v soboto, 7. t. m., ob 18. uri, da se dogovorimo za skupno slavo. Tel. 225217.

Dekliški zbor Devin obvešča, da se bodo vaje začele jutri, 2. t. m., ob 20.30. Fantje izpod Grmade pa bodo z vajami začeli v torek, 3. t. m., ob 20.30. Lepo vabljenje nove pevke in pevc!

MePZ M. Pertot vabi stare in nove pevke na prvo pevsko vajo, ki bo v čet-rtak, 5. t. m., ob 20. uri v društvenih pro-storih v ul. Cerreto 12.

Tržaška knjigarna obvešča cenjene odjemalce, da bo od 10. septembra dalje odgovarjala na novo tel. št. 635954 ali 635969.

kino

ARISTON - 18.30 L'arma silenziosa, r. Bato Cengic.

ARENA ARISTON (poletni kino) - 21.00 A letto con Madonna. Jutri: 21.00 Le età di Lulù.

EXCELSIOR - 17.30, 22.15 Un bacio prima di morire, r. James Dearden, □

EXCELSIOR AZZURRA - 17.00, 22.00 Teneramente in tre, i. John Travolta.

NAZIONALE I - 16.00, 22.15 Tartarughe Ninja 2 - Il segreto di Ooze.

NAZIONALE II - 16.30, 22.15 I ragazzi degli anni '50.

NAZIONALE III - 16.30, 22.15 Penta-gram, la porta dell'inferno, i. Lou Di-amond Phillips.

NAZIONALE IV - 15.45, 21.30 Balla coi lupi, r.-i. Kevin Costner.

GRATTACIELO - 17.10, 22.15 Robin Hood, i. Patrick Bergim, Uma Thur-man.

MIGNON - Zaprto.

LJUDSKI VRT - 21.15 A letto con il ne-mico. Jutri: Red e Toby - nemici ami-ci.

EDEN - 15.30, 22.10 Una scatenata mog-lie insaziabile, i. Lilli Carati, porn., □□

CAPITOL - 17.00, 22.10 Io e zio Buck, i. John Candy.

LUMIERE - 18.00, 20.00, 22.15 Rosen-crantz e Guildenstern sono morti, r. Tom Stoppard, i. Gary Oldman, Rim Roth, Richard Dreyfuss.

ALCIONE - Zaprto.

RADIO - 15.30, 21.30 Sui marciapiedi di New York, porn., □□

šolske vesti

Na liceju F. Prešeren se bodo začeli popravni izpiti jutri, 2. septembra, ob 8.30. Razpored je na oglasni deski.

Ravnateljstvo državnega učiteljskega in pedagoškega liceja A. M. Slomšek sporoča, da se popravni izpiti za vse raz-rede začnejo jutri, 2. septembra, ob 8.30 s pismenima izkušnjama iz italijanščine in latinščine. Razpored ostalih izpitolv je izobešen na oglasni deski.

Glasbena matica - Trst obvešča, da vpisuje nove gojence za šolsko leto 1991/92 od jutri, 2. do vključno srede, 11. septembra od 9. do 12. ure v Ul. Manna 29, tel. 418605.

Ravnateljstvo DTTZ in oddelka za geometre Ž. Zois v Trstu sporoča, da se bodo popravni izpiti začeli jutri, 2. se-ptembra, ob 8.30 z naslednjimi pismeni-mi in grafičnimi izkušnjami: na sedežu, Vrdelska cesta 13/2: slovenščina - 4.b, 2.a; italijanščina - 1.a, 1.b, 1.c, 1. geom, 2.a, 3.b, 3. geom, 4. geom; angleščina 2.t.j. - 1.a, 4.c; nemščina 2.t.j. - 1.b, 1.c, 2.b; knjigovodstvo - 3.b; trgovinstvo - 3.a, 3.c, 4.a; na podružnici, ul. S. Cilino, 16: teh-nično risanje - 1. geom; cenitve - 4. geom; strojepisje - 1.c; stenografija - 2.c. Razpored pismenih in ustnih izpitolv za naslednje dni je izobešen na oglasni de-ski zavoda. Pred začetkom izpitolv bo ob 8. uri seja celokupnega profsorskega zbora.

Ravnateljstvo poklicnega zavoda J. Stefan sporoča dijakom, da se bodo začeli popravni izpiti jutri, 2. septembra, ob 8.30. Razpored je na oglasni deski.

čestitke

Včeraj sta stopila na novo življenjsko pot BARBARA SAKSIDA in DARIO SEDEVČIČ. Veliko sreče, veselja in medsebojnega razumevanja jima iz vsega srca želijo vsi Saksidovi in vsi Sedečičevi.

Danes ugasne naša LIDIJA 55 svečk. Da bi bila vedno tako čvrsta in zdrava ji od vsega srca in v vsakdanjem direndajem voščita Devan in Jaro.

Nono MILJO praznuje danes rojstni dan. Vse najboljše mu želijo vsi, ki ga imajo radi, posebno pa vnuki Katja, Ivan, Piero in Alessandro.

Včeraj sta se poročila KRISTINA in ROBI. Vse najboljše jima iz srca želijo Martina, Sandra in Elena.

Zadruga Ban v sodelovanju s KD Grad prireja

Šagro pod kostanji

na vaškem trgu pri Banih

Danes, 1. septembra, ob 17.30 "mantenjada" in nastop treben-ske godbe na pihala V. Parma, ob 19.30 odprtje plesov v nošah, ob 20. uri ples z ansamblom Kraški kvintet

XXVI. študijski dnevi DRAGA 91

Park Finžgarjevega doma na Opčinah

danes, ob 10.30

MARKO RUPNIK

Vizija iz kaosa

nato ob 16. uri:

OKROGLA MIZA NA TEMO: Slovenija - Realnost in vizija

izleti

Zveza upokojencev CGIL iz Nabreži-ne organizira ob priliki praznika grozdja izlet v VO (Colli Euganei) v nedeljo, 15. septembra. Za informacije tel. št. 200036 ob uradnih urah.

mali oglasi

EDI MOBILI

Trst - Ul. Baiamonti 3 - Tel. 820766

POHIŠTVO IN OPREMA

OSMICA je odprta v Borštu pri Zaharju. OSMICO je odprl Emil Purič v Repnu št. 15.

OSMICO je odprl Živec v Koludrovci. OSMICO je odprl Igor Slavec v Dolini št. 98.

CVETLIČARNA ANGELA iz Boljunca obvešča cenjene stranke, da je zopet pričela delovati po običajnem urniku. NA KRAŠKI OHČETI v bližini pokopa-lišča na Colu sem izgubila zlato ogrli-co. Pošteni najditelj na tel. na št. 575145.

UNIVERZITETNA ŠUDENTKA nudi lekcije iz angleščine. Tel. 948080

DVOPOSTELJNO sobo s souporabo ku-hinje in kopalnice oddam v Barkovljah od septembra do junija. Tel. 273681 od 14. do 16. ure.

KUPIM drva za ogrevanje. Tel. št. 282766.

PODJETJE za električno napeljavo s podružnico v Trstu išče gospo/dično za poslovne stike s klienti, lepe posta-ve z znanjem italijanščine, po možnosti tudi angleščine, pripravljeno potovati. Pismene ponudbe poslati na Publist Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pd šif-ro "Podjetje".

UVOZNO/IZVOZNO podjetje išče tele-fonistko z znanjem angleščine in srbo-hrvaščine. Pismene ponudbe poslati na upravo Primorskega dnevnika, Drevo-red 24 Maggio 1, 34170 Gorica, pod šif-ro "Telefonistka".

PRODAM novo dirkalno kolo po ugodni ceni. Tel. 225742.

PRODAM seat ibiza 1200, rdeče barve, avgust '89. Cena po dogovoru. Tel. (040) 822877.

PRODAM črn klavir za 600.000 lir. Tel. 228766.

PRODAM jardnico H800 Jezequel 116, letnik '87, m 8x3, poliester sendrič, ter-moauto, šest ležišč, WC, sedem jader, tomas 4,5 Hp, zmagovalc mnogih reg-at severnega Jadrana, privez Porto-rož. Tel. (003861) 216227.

PRODAM knjige za srednjo šolo I. Can-kar. Tel. 814385.

PRODAM 126 personal, temno plave barve, v dobrem stanju. Tel. 827130 v večernih urah.

včeraj - danes

SLUŽBA LEKARN

Nedelja, 1. septembra 1991
Lekarne odprte od 8.30 do 13.00
Ul. Roma 16, Trg Valmaura 11, Trg Garibaldi 5, Milje - Lungomare Venezia 3, Nabrežina.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Ul. Roma 16 (tel. 364330), Trg Valma-ura 11 (tel. 812308), Milje - Lungomare Venezia 3 (tel. 274998).

NABREŽINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30
Ul. Roma 16, Trg Valmaura 11, Trg Garibaldi 5, Milje - Lungomare Venezia 3.

NABREŽINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Trg Garibaldi 5 (tel. 726811).

Od ponedeljka, 2., do sobote, 7. septembra 1991

Normalen urnik lekarn: 8.30 - 13.00 in 16.00 - 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Largo Sonnino 4 (tel. 726835), Ul. Alpi Giulie 2 (tel. 828428), Milje - Mazzinijev drevored 1 (tel. 271124).

SESLJAN (tel. 414068) - samo po tele-fonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Largo Sonnino 4, Ul. Alpi Giulie 2, Trg S. Giovanni 5, Milje - Mazzinijev drevo-red 1.

Odbor za proslavo bazoviških žrtev

obvešča, da bo

V PETEK, 6. t. m., ob 17. uri spominska svečanost na pokopa-lišču pri Sv. Ani

V NEDELJO, 8. t. m., ob 15. uri proslava pri Bazoviškem spomeniku

SKLAD MITJA ČUK

ŠKRAT

prodajne točke:

Tržaška knjigarna

kioski: - na Trgu Oberdan

- na Opčinah

Posvetni dom, Sklad M. Čuk

Ivana je dobila brhko sestrico

MARTINO

Srečnima staršema Nives in Gian-niju iskreno čestitamo, mali Martini pa želimo, da bi prično rastle

KD Kraški dom

Kam po bencin

Danes bodo na Tržaškem ob-ratovale naslednje bencinske čr-palke:

AGIP

Trg Caduti per la Libertà (Milje)

Largo Piave

Drevored Campi Elisi 59

Sesljan (državna cesta 14)

Largo Sonnino 10

Trg Sansovino 6

MONTESHELL

Rotonda del Boschetto

Ul. Baiamonti 4

Riva N. Sauro 6/1

Miramarski drevored 233/1

Istrska ulica 212

ESSO

Largo Roiano 3/5

Opčine

(drž. cesta 202 - križišče)

Ul. Giulia 2

IP

Riva O. Augusto 2

Trg Libertà 3

Ul. F. Severo 2/8

ERG PETROLI

Ul. Piccardi 46

API

Ul. Baiamonti 48

FINA

Ul. F. Severo 2/3

NOČNE ČRPALKE (self service)

FINA - Ul. F. Severo 2/3

ESSO - Trg Valmaura 4

AGIP - Istrska ulica

(nasproti pokopališča)

AGIP - Miramarski drevored 49

ESSO - Zgonik (drž. cesta 202)

ČRPALKE NA AVTOCESTAH

(odprte neprekinjeno 24 ur)

AGIP

Devin (sever)

Devin (jug)

SESLJAN (tel. 414068) - samo po tele-fonu za najnujnejše primere.

Nočna služba
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Trg S. Giovanni 5 (tel. 631304).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE
TRST - GORICA

prideja v šolskem letu 1991/92 v Trstu naslednje tečaje:

1. za dodeljene uradniškemu delu - 1. letnik (1200 ur)
2. za uradnike uvožno-izvoznega podjetja - 2. letnik (1200 ur)
3. za oblikovalce kraške umetnostne obrti (les, kamen, kovina) - 1. letnik (1200 ur)
4. strokovni master za upravljanje podjetij - pogoj za vpis opravljena višja srednja šola (500 ur - vključena delovna praksa v podjetjih)
5. strojepisja z videotipkanjem (150 ur)
6. osnovne informatike - MS DOS (60 ur)
7. Word processing - tečaj urejevanja besedil (60 ur)
8. za uporabo programa Data base (60 ur)
9. začetniški tečaj italijanščine (60 ur)
10. za vzdrževalce parkov, vrtov in zelenih površin (120 ur)

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 20. septembra t.l. na sedežu Zavoda, Ul. Ginnastica 72 - tel. 577941 vsak dan (razen sobote) od 9. do 13. ure.

ENAIIP

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

center za poklicno usposabljanje trst

Ul. dell'Istria 57
tel. 765285

□ Ponudba mladim, ki so obiskovali bienij višje šole

ENOLETNI TEČAJ ZA AVTOMEHANIKA

□ 2 post-diplomski ponudbi vsem, ki so maturirali

— tečaj 800 ur

»TEHNIK ZA OFFICE AUTOMATION«

— tečaj 800 ur

»TEHNIK ZA KOMERCIALNI SEKTOR«

ZAČELA SO SE VPISOVANJA

Informacije v tajništvu Centra v Ul. dell'Istria 57
od 9. do 12. ure in od 15. do 17. ure (ob sobotah 9.00 - 12.00)

□ □

ŠOLE

□ □

TEČAJI

□ □

**DOPOLNILNI
POUK**

□ □

SCUOLA EDILE

ŠOLA ZA GRADBINCCE

TRST - Miramarski drevored 89 - Tel. (040) 43626

Gojenci šole za gradbince v spremstvu ravnatelja, podravnatelja in učnega osebja na ogledu gradbišča novega nogometnega stadiona »Nereo Rocco« v Trstu.

POKLIC V KATEREM SE VSAKDO IZKAŽE S SVOJIMI IDEJAMI IN USTVARJALNOSTJO

VPISOVANJA SE NADALJUJEJO brezplačna vpisnina in obiskovanje

TEČAJI ZA:

zidarje, polagalce ploščic, tesarje, gradnjo montažnih objektov.

Zajamčena zaposlitev pri tržaških podjetjih, ki skupno s sindikati upravljajo šolo.

TEČAJI 91/92 SE BODO ZAČELI OKTOBRA 1991

**ANGL
EŠČINA?**

YES

Tečaji angleščine vseh stopenj? Poklicni učitelji stalno prisotni? Brezplačna ponovitev zamujenih lekcij? Plačilo tudi v šestih mesecih brez obresti?

CLUB PASS - Prost vstop v knjižnice, čitalnice, jezikovne laboratorije, videoteke, didaktični kompjuter in software v vseh sedežih F.-J.K.? Priznana od Ministrstva za Šolstvo?

YES

V Trstu v Ulici Torrebianca 18, telefon 369.369

BRITISH SCHOOL

ŠOLE ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

ENCIP

RAVNATELJSTVO IN GLAVNO TAJNIŠTVO:
UL. MAZZINI 32 — TELEFON 638846
Urnik tajništva: 9.00-12.30 in 16.00-20.00

ŠOLSKO LETO 1991-92

Tečaji za uradnike — Tajništvo — Administracija — Stenografija — Strojepisje — Operaterji osebnih računalnikov

Tečaji za upravljanje podjetij — Podjetništvo in kompjuterizirano knjigovodstvo — Plače in davatve, zavarovalne in fiskalne

Tečaji informatike — Operaterji P.C. — Programerji Cobol/Basic — Registracija podatkov — Uporabni Software — Data Base — Lotus — Word Processing — Upravljanje podjetij

Tečaji estetike in modnega kreatrstva — Krojenje in šivanje — Estetistke — Nega obraza — Masaža — Manikerstvo — Pedikerstvo — Fitokozmetika — Limfodrenaža — Estetična telovadba — Športna masaža — Shiatsu — Plantarna refleksologija — Maquillage

Tečaji risanja — Začetni in nadaljevalni tečaji — Prosto risanje človeških likov

VPISOVANJE DO 20. SEPTEMBRA

E. Fermi E. Fermi E. Fermi E. Fermi E. Fermi E. Fermi E. Fermi E. Fermi E. Fermi E. Fermi

Jezikovni licej

URADNO PRIZNAN

Sedež državnih izpitov, uradno priznan od Ministrstva za šolstvo, 17.5.1976.

Tehnični zavod

RAČUNOVODJA IN TRGOVSKI IZVEDENEC Z UPRAVNO USMERITVIJO - URADNO PRIZNAN

Sedež državnih izpitov, uradno priznanih vseh pet razredov (D.M. 2.5.87/17.5.88).

Nadoknadenje izgubljenih let

ZNANSTVENI - KLASIČNI LICEJ

Tehnični zavod za RAČUNOVODJE

Tehnični zavod za GEOMETRE

UČITELJIŠČE

TRST - ULICA LAZZARETTO VECCHIO 24
TEL. 307440 - 307416 - URNIK 8.30 - 13 - 16 - 19.30

Nocoj še zadnji nastopi folklornih skupin s štirih celin Danes pa radoživi sprevod noš po mestnih ulicah do Travnika

Folklorni festival se je že odločno prevesil v zadnji del, a nam ponuja danes s sprevodom in zaključkom še tisto najbolj spektakularno plat, ki bo pritegnila največ občinstva. Folklorno vzdušje je že v zadnjih dneh zajelo mesto, še posebno ob kratkih nastopih skupin v ljudskem vrtu. Nedeljski sprevod pa tudi zaradi praznične dne pritegne mnogo »turističnih« gle- dalcev, da festival s skupinami, plesom, petjem in gosti zares prevzame prebivalce in postane del mesta.

V bistvu so se vse »tajne« razkrile že v petek zvečer, ko so po plesnem pozdravu skupine iz Ločnika nastopile skupine iz Avstrije, Madžarske, Šri Lanke, Alžirije in Bosne. Skupini Wag- ram ob der Traisen iz Hollenburga (Avstrija) in Brotherhood Folkdance Group iz Soprona (Madžarska) nista ponudili nobenega večjega preseneče- nja, čeprav smo v preteklosti videli že boljše avstrijske skupine in slabše madžarske. Obe sta imeli precej grobo stilizirane noše, Madžari pa so se lah- ko vsaj ponašali z dobro plesno in pevsko izvedbo ter z odličnimi godci. Pri občinstvu je žela največ uspeha skupina Sama Ballet iz Colomba (Šri Lanka), ki se je predstavila z odličnimi plesalci (ples je včasih dosegel raven akrobatstva) in s še boljšimi bobnarji. Pri takih skupinah je včasih težko ocenjevati izvirnost plesov, a prav tako težko se je izogniti čaru ekzotike. Alžirka skupina Beni Ameur iz Sidi- Bel-Abbessa (Alžirija) je nastopala v iz- ključno moški postavi, ker ženskam ne bi dovolili, da nastopajo z odkritim obrazom. Tudi ta skupina se je pred- stavila s skupino res dobrih mladih

plesalcev (v »dvomljivih« nošah) in z odličnimi godci, med katerimi so se še posebej odlikovali bobnarji in godec na duče in razne frule.

Petkov večer je zaključila bosanska skupina Miljenko Cvitković iz Saraje- va, ki je predstavila ples iz Rugova in iz Makedonije. Ob dovolj korektni izvedbi in dostojnih nošah (čeprav so zaradi skrbi ob vojnih dogodkih poza- bili doma opanke!) bi skupini opore- kali predvsem izbiro plesov, glede na bogastvo ljudskega izročila, s katerim se lahko ponaša Bosna.

Sinoči so se ponovno predstavile vse skupine, nekatere z delno spre- menjenim sporedom, a bistvenih presene- čenj večer ni poklonil.

DANAŠNJI SPORED:

- ob 10.30: koncert Godbe na pihala iz Metlike in nastop skupine Gli sbandieratori Rione Bianco iz Fa- enze;
- ob 16. uri: 26. sprevod 11 nastopajo- čih skupin, Godbe iz Metlike in 13 domačih skupin (po Korzu Italija, Korzu Verdi in Ul. Oberdan do Travnika);
- ob 18. uri: zaključek na Travniku in podelitev trofeje Castello di Go- rizia;
- ob 20.30: gala predstava z vsemi skupinami ob plesnem pozdravu skupine Chino Ermacora.

Pričevanje o zadnjih dneh Cvetka Gravnerja Zapis iz taborišča smrti o vojaku iz Števerjana

Cvetko Gravnar je končal svoje mlado življenje tako kot drugih 900 italijanskih vojakov, ki so jih deporti- rali v taborišče Zeithaim v bivši Nem- ški demokratični republiki, tam nekje na meji s Poljsko. Oktobra bodo njho- ve ostanke prenesli najprej v Redi- puglio, nato pa v Bari, če družine ne bodo želele kako drugače.

Dragoceno pričevanje o mladem vo- jaku iz Števerjana nam prinaša Luca Ajroldi, duhovnik, ki je njemu in dru- gim vojakom skušal lajšati trpljenje v taborišču. Vrsto podatkov je zbral že leta 1948, na predlog Rdečega križa, in jih objavil v knjigi Zeithaim - tabor smrti. To pa še zdaleč niso samo poda- tki, prej bi lahko rekli, da je dnevnik nečloveškega trpljenja in trpinčenja. Gravnerjevo ime se pojavlja na strani 301 v seznamu umrlih februarja 1945. Cvetko se je rodil v Ljubljani 17. fe- bruarja 1919, živel pa je v Števerjanu, takrat v občini Kojško. Umrli je ob 14.40 dne 18. februarja, ko je bil star samo 26 let. Označen je tudi njegov odred Nizza, številka, ki je bil dele- žen kot zapornik - 239157 IV/B, vzrok smrti - tbc in številka groba - 696. Du- hovník je pripisal: »Sem je prišel že februarja 1944 iz Bohlena. Odličen fant! Naredil je vse, da bi se lahko vrnil, a je obupal in je hotel pravočas- no sakramente. Pogosto se je spomnil svojih v molitvi in trpljenju.« Na str- ni 323 je med drugimi tudi Gravnerje- va slika.

Iz taboriščnega pekla nam prihaja še drugo pričevanje, o katerem zna povedati Ester De Colle. Ona je na- mreč skrbela do smrti za Carolino

Furlani, goriško sestro RK, ki so jo za- jeli v Grčiji in odpeljali nato v Zeithai- m, kjer je še naprej skrbela za ujetni- ke, goriški »sosed« pa ji je bil poseben pri srcu. »Carolina mi je pogosto pri- povedovala o vojaki, ki jih je srečala v koncentracijskem taborišču,« pravi Ester De Colle, »posebno o tistih, ki so prihajali iz naših krajev. Pogosto je omenjala Florianana (Cvetka), z velikim spoštovanjem in občudovanjem.«

Bivša NDR odpira sedaj svoja vojna pokopališča in dovoljuje, da se ostanki žrtev iz taborišč vrnejo v domačo zemljo. Vse to nam nudi možnost, da se spet spomnimo zgodovinskih trenu- kov, na katere mnogi, tudi v Italiji, hote pozabljajo. Čeprav ta zgodovin- ski utrinek ne more zares potolažiti Gravnerjeve družine, je lahko zgodba o prezgodnji smrti nekega slovenske- ga vojaka v italijanski vojski droben prispevek k poznavanju preteklosti.

SKLAD
MITJA ČUK

ŠKRAT

V GORICI

KATOlišKA

KNJIGARNA

razna obvestila

Kmečka zveza obvešča, da je treba do 6. septembra prijaviti zaloge vina v kle- teh na dan 31. avgusta opolnoči.

Društvo slovenskih upokojencev pri- reja v soboto, 6. septembra, na balinišču v Sovodnjah ekipno tekmovanje za me- morial Janko Cotič. Društvo obvešča upokojence občine Sovodnje, da bo ob 16. uri srečanje članov društva v dvoran- i na igrišču. Vabljeni so vsi upokojenci.

Radio Trst A bo danes ob 12. uri v oddaji Na počitnice predstavil pogovor z voditelji in člani najmlajše veje goriške skavtske organizacije. Ponovitev bo v sredo ob 8.10.

Doberdobska občinska knjižnica bo od 1. septembra delovala vsak dan od ponedeljka do petka od 15. do 18. ure in samo ob petkih tudi od 9.30 do 11.30.

Družba se dobi v torek, 3. t.m., ob 19.30 na Placuti.

Šola Ivan Trinko sporoča, da je rok za vpis v tečaj 150 ur podaljšan za nedolo- čen čas.

Slovenski dijaški dom Simon Gre- gorčič - Gorica sporoča vsem zainteresi- ranim učencem, dijakom in študentom, da poteka reden vpis ali potrditev za redne in zunanje gojence za šolsko leto 1991/92. Za vsako informacijo se lahko javite v Ul. Montesanto 84, tel. 533495, vsak dan med 10. in 13. uro.

izleti

Upokojenci in sekcija VZPI iz Dober- doba prireajo 3-dnevni izlet v Salzburg, Dachau, München. Odhod 27. septembra. Prijave in pojasnila do petka, 6. septem- bra, pri Mili.

kino

Gorica

CORSO 16.00-22.00 »Un bacio prima di morire«, i. Matt Dillon, Sean Jung; pre- povedan mladini pod 14. letom.
VERDI 16.00-22.00 »Apache - Pioggia di fuoco«.

VITTORIA 17.30-22.00 »Porno sensazio- ni«; prepovedan mladini pod 18. letom.

Nova Gorica

SOČA (Kulturni dom) 18.30 in 20.30 »Rock'roll detektiv«.
DESKLE 18.00 »Želve Ninje«, 20.00 »So- kol in snežni človek«.

ZAHVALA

Iskrečno se zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način sočustvovali z nami ob izgubi našega dragega

Valentina Mikulusa

Žalujoča Iva, brat in sestre z dru- žinami

Pevma, 1. septembra 1991

Prihodnjo nedeljo 6. Soška regata

Prihodnjo nedeljo, 8. septembra, prireja Združe- nje slovenskih športnih društev v Italiji in Kajak klub Soške elektrarne iz Nove Gorice 6. soško regato, na katero so množično vabljeni vsi ljubitelji kajak - kanu športa. Manifestacijo so predsinoti predstavili na sedežu KD Paglavac v Podgori. V imenu ZSSDI je pozdravil predsednik za Goriško Marko Lutman, teh- nično-organizacijski vodja Aldo Rupel pa je prikazal značilnost letošnje regate. Pozdravili so še razni ug- ledni gostje, pokrajinski in goriški občinski odbornik za šport Ernes Dosso in Rodolfo Ziberna, predsednik CONI Elvio Ferigo, predsednik Športne zveze v Novi Gorici Viljem De Brea in predsednik podgorskega rajonskega sveta Edi Maligoj. Vsi so pozdravili to manifestacijo in se zavzeli za to, da bi jo v bodoče s pokroviteljstvom javnih uprav še razširili.

Štart nedeljske regate bo ob 11. uri pri čolnarni Kajak kluba Soške elektrarne v Solkanu (pod novim jezo), cilj približno 8-kilometerskega spusta pa bo kot že v prejšnjih letih med železniškim in cestnim mostom pri Podgori. Prihod kajakašev do cilja je predviden okrog 13. ure. Prijave vseh, ki tega že niso storili doslej, bodo organizatorji sprejemali neposred- no pred startom od 10. ure dalje. Vpisnina je 6 tisoč lir. Vsem bodo na cilju nudili topel obrok in spomin- sko kolajno, organizirane skupine z najmanj 7 udele- ženci pa bodo prejele pokal.

Kogojevi dnevi posvečeni slovenski kulturi v svetu

Akademik dr. Janez Milčinski

V Kanalu so se predsinoti z govorom akademika dr. Janeza Milčinskega začeli letošnji Kogojevi dnevi, ki bodo tja do začetka oktobra ponudili bogat niz koncertov vrhun- skih slovenskih vokalnih in komornih sestavov, zaključili pa se bodo s koncertoma simfonikov RTV v Novi Gorici in Ljubljani. Ob tem ponuja letošnja izvedba prireditve po- svečene skladatelju Mariju Kogoju še marsikaj. V galeriji Rika Debenjaka v Kanalu je na ogled razstava slikarja Rajka Slapernika, čigar opus doslej še ni bil strokovno obdelan in predstavljen. Še pred uradnim odprtjem Kogo- jevih dni pa je bilo v petek popoldne tradicionalno sreča- nje primorskih kulturnih delavcev, ki so tokrat s Cirilom Zlobcem v vlogi moderatorja razvili zanimiva vprašanja okrog teme Primorska kulturna ustvarjalnost v svetu. Z izbiro te teme in tudi z izborom koncertnih programov, ki bodo ponudili kot absolutne novosti izvedbe skladb neka- terih slovenskih glasbenih ustvarjalcev po svetu, so se organizatorji želeli vključiti v delo letošnjega Svetovnega slovenskega kongresa in tokove skupnega slovenskega kulturnega prostora.

Po uvodnem koncertu vokalne skupine Ave in sinoč- njem večeru poezije pesnice Lili Novy se bodo Kogojevi dnevi '91 v naslednjih tednih nadaljevali s sobotnimi koncertnimi večeri. Prvi bo 7. t.m. ob 20.30 v dekanjski cerkvi v Kanalu v izvedbi komornega orkestra RTV Slove- nija (dir. Nada Matošević). Sledili bodo še koncerti Slove- nskega komornega zbora (14.9.), Komorni koncert Zgodba o vojaku (21.9.), nastop Tržaškega okteta (27.9.), Novega ljub- ljanskega godalnega kvarteta (28.9.) in dva koncerta simfo- nikov RTV.

V Števerjanu danes finalni del festivala narodnozabavne glasbe

Med borovci v Števerjanu se je sinoči začel 21. festival narodnozabavne glasbe Števerjan 91. Na odru so se v včerajšnjem prvem delu zvrstili vsi prijav- ljeni ansambli, ki so zaigrali po dve skladbi, eno iz bogate zakladnice tovrstne glasbe, izbira druge pa je bila prosta.

Prireditve se bo nadaljevala danes popoldne ob 17. uri, najprej z igranjem godbe na pihala in sprevodom nastopajočih, nato pa z nastopom ansamblov, ki so si priborili mesto v finalu. Del izkupička bodo organizatorji prispevali za pomoč Sloveniji pri odpravljanju vojne škode.

Prihodnjo nedeljo ob 50-letnici OF in vstaje primorskega ljudstva Srečanje borcev v Opatjem selu

Ob 50. letnici ustanovitve OF in vstaje primorskega ljudstva bo prihodnjo nedeljo (8. septembra, ob 15. uri) v Opatjem selu na Krasu srečanje borcev NOV, aktivistov OF in občanov Primorske.

Slavnostni govornik bo Ciril Zlobec, član predsedstva republike Slovenije. V kulturnem programu bo sodeloval Tržaški partizanski zbor Pinko Tomažič pod vodstvom Oskarja Kjudra. Srečanje bo posvečeno tudi občinskemu prazniku v Novi Gorici.

Iz Istre so na čolnu pripluli do Fossalona

Prijeli šestnajst Filipincev

Pri Fossalonu so karabinerji včeraj v prvih popoldanskih urah ustavili sku- pino 16 Filipincev, ki so se ob zori izkricali pri Fossalonu. Spremljevalec jih je ob zori pospremil s čolnom z istrske obale, kamor so prišli iz Sarajeva. Štirje moški in 12 žensk, vsi so stari okrog 25 let, so za prevoz plačali po 1.000-1.500 dolarjev vsak, na italijanski obali pa niso našli obljubljenega spremljevalca, s katerim naj bi nadaljevali pot. Več ur so taval v blatu in pesku in nato po poljih pri Fosalonu, dokler jih niso zajeli karabinerji na cesti Tržič-Gradež. Najprej so jim v kasarni ponudili topel obrok, nato pa so jih pospremili na goriško kvesturo in od tod spet čez mejo v Jugoslavijo.

koncerti

Nocoj, 1. septembra, ob 21. uri, v Vili Codelli v Mošu: koncert violinista Al- freda Marcosiga in organista Huberta Berganta.

Jutri, 2. septembra, ob 21. uri, na go- riškem gradu v Gledališču pod šotorom: Castelrock s skupinami Vice and Danger Sex, Twin Pigs & Co. in Heila!

prispevki

V počastitev spomina pokojnega Fran- ca Gravnarja darujejo Sergej, Milena, Elda, Magda in Lidija 100 tisoč lir za KSD Naš prapor v Pevmi.

Namesto cvetja na grob dr. Iva Kom- janca darujejo Saverji, David in Livio Rožič 200.000 lir za cerkev v Števerjanu.

včeraj danes

Iz goriškega matičnega urada v ob- dobru od 25. do 31. avgusta 1991:

RODILI SO SE: Laura Franco, Martina Caudi, Debora Boaro, Giulia Esposito.

UMRLI SO: 71-letna upokojenka Nata- lina Peloi, 76-letni upokojenec Valentin Mikulus, 80-letna upokojenka Ema Kram- por. Stopar, 50-letni kovinar Alfredo Valerio Tognon, 87-letna gospodinja Irma Manera vd. Fuchs, 69-letni upoko- jenec Antonio Danelli, 77-letna nuna Maria Lulik, 84-letni upokojenec Anto- nio Pegoraro, 77-letni upokojenec Fran- cesco Baricelli, 81-letni Antonio Sturm, 69-letna gospodinja Cornelia Zava por. Marchioro, 69-letni upokojenec Mario Ferfoglia.

OKLIC: lekarnar Roberto Dogani in tehnik blagoznanstva Federica Sergio, tr- govski zastopnik Paolo Locardi in poli- cijski agent Grazia Miani.

POROKE: uradnik Guerrino Romanin in socialna asistentka Daniela Stern.

obvešča, da bo na sedežu šole potekalo

vpisovanje za šolsko leto 1991/92

od 2. do 13. septembra vsak de- lavnik od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure. Vsa pojasnila in informacije lahko dobite na sede- žu šole v Ulici Croce 3 (tel. 531508). Potek vpisovanja po po- družnicah bomo javili naknadno.

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje

prireja v šolskem letu 1991/92 na Goriškem sledeče tečaje:

1. za kuharje s kvalifikacijo (tisoč ur) - 2. letnik
2. za dodeljene prodaji s kvalifi- kacijo (tisoč ur) - 1. letnik
3. začetniški tečaj angleščine (120 ur)
4. personal computing (90 ur)
5. začetniški tečaj italijanščine (60 ur)

Vpisovanje in podrobnejše infor- macije do 20. septembra na sede- žu zavoda v Gorici, Ul. della Croce 3 (tel. 81826), vsak delavnik, razen sobote od 10. do 14. ure.

Otvoritvene slovesnosti bodo v petek, 6., in soboto, 7. septembra

V lepo obnovljenem gradu na Dobrovem tudi galerija del slikarja Zorana Mušiča

Na Dobrovem v Goriških Brdih je vse pripravljeno na dvoje pomembnih dogodkov, ki vzbujata zanimanje slovenske in mednarodne javnosti. Tam bodo namreč v petek, 6. septembra, v okviru slovesnosti ob prazniku novogoriške občine, odprli obnovljen grad in v njem galerijo del znanega, slovitega slovenskega slikarja (sicer rojaka iz Brd) Zorana Mušiča. Priprave na oba dogodka trajajo že dalj časa, pri čemer so zlasti aktivni bivši predsednik slovenske vlade Dušan Šinigoj, ki je tudi predsednik Odbora za ureditev Galerije Zorana Mušiča, umetnostna zgodovinarica Nelida Silič-Nemec, ki je tudi v stalnih stikih z uglednim slikarjem, ter sodelavci Goriškega muzeja, zlasti ravnateljica Slavica Plahuta in Višji kustos prof. Marko Vuk.

Naši bralci vedo, da bi slovesnosti na Dobrovem po prvotnem programu morale biti v dneh od 28. do 30. junija, a jih je vojna v Sloveniji preprečila. Zdaj bodo nekoliko spremenjen oziroma skrčen program izvedli v petek 6. in v soboto 7. septembra. Slovesnosti bodo sodile, kot omenjeno, k praznovanju praznika novogoriške občine, a bodo pod pokroviteljstvom Predsedstva Republike Slovenije. Osrednji govornik ob otvoritvi obnovljenega gradu in Galerije Zorana Mušiča, bo predsednik Predsedstva Slovenije Milan Kučan.

V pripravih na to kulturno-politično prireditve gre poudariti, da je grad na Dobrovem v celoti obnovljen in v njem, kot smo že poročali, že deluje nova moderna restavracija.

Zgodovino tega grajskega kompleksa sistematično preučuje prof. Marko Vuk iz Goriškega muzeja. O gradu je objavil strokovno študijo v glasilu Goriškega muzeja, Naš letnik, o njem pa napisal tudi posebno brošuro, ki pa je že razprodana. Pred bližnjo otvoritvijo obnovljenega kompleksa prof. Marko Vuk poudarja, "da so sedaj popolnoma dokazane domneve, da je na mestu sedanjega že stal starejši grad oziroma trdna zidana stavba, pri čemer je ob koncu 18. stoletja postala lastnik gra-

du družina De Catterini-Erzberg iz Gorice".

Goriški muzej pa je v obdobju pred slovesnostjo na Dobrovem izdal Katalog o Zoranu Mušiču, ki izhaja iz Goriških Brd in je bil pred leti imenovan za častnega občana mesta Gorica. Katalog je v marsičem izvirna in pomembna publikacija, ki je glede na vsebino prva take vrste v Sloveniji, v počastitev likovnega umetnika, ki sta ga politika in ideologija v njegovi matični domovini v povojnem obdobju

zavrgli in poskušali onemogočiti. Vendar pa se je Zoran Mušič pred leti začel vračati v domovino. Umetnik je Goriškim Brdom daroval 134 svojih grafik. Ta dela bodo skupaj z drugimi grafikami oziroma likovnimi stvaritvami, ki jih bo morda še prispeval, predstavljena v slikarjevi Galeriji, urejeni v obnovljenem srednjeveškem gradu na Dobrovem. Veliko zaslug za izid Kataloga ima Nelida Silič-Nemec, ki je v njem napisala tudi enega od osrednjih sestavkov. Med avtorji omenjamo tudi umetnostnega zgodovinarja in strokovnjaka Naceta Šumija, ki v Katalogu objavlja poglobljeno razmišljanje o Zoranu Mušiču in slovenskem slikarstvu. Pri tem tudi opozarja, "da so Zorana Mušiča po svetu redno predstavljali in ga še zmeraj predstavljajo kot italijanskega slikarja in grafika, čeravno seveda nikoli niso ne on sam in ne prireditelji raznih razstav tajili njegovega slovenskega porekla".

Grad na Dobrovem, z vsemi zbirkami in restavracijo v njem, bo upravljala Mednarodna družba DOM. Slednjo tvorijo Kmetijska zadruga v Goriških Brdih, Gostinko in turistično podjetje HIT iz Nove Gorice ter družba za izdelavo opeke iz Manzana v Furlaniji. Družba DOM je vložila okrog 3 milijarde lir v obnovitvena dela in v druge posege v gradu Dobrovo, med katerimi je tudi ureditev Galerije del slikarja Zorana Mušiča.

Marjan Drobež

Na sliki (foto Klemše) pogled na obnovljeni grajski kompleks na Dobrovem

Jutri popravni izpiti

Enaindevetdeset dijakov slovenskih višjih srednjih šol se bo jutri, seveda če se bodo vsi predstavili, vrnilo v šolske klopi, da se na popravnih izpitih ponovno spopadejo s predmeti, ki so v minulem šolskem letu bili zanje najtrši oreh. Začetek prvih pisnih preizkušenj bo jutri ob 8.30 in to kar na dosedanjih sedežih šol, saj se bo selitev v novo šolsko središče, kot smo poročali, začela tik po koncu popravnih izpitov. Po vseh naših šolah bodo prvi trije ali štirje dnevi izpitov posvečeni pisnim nalogam, nato pa se bodo do konca tedna zvrstili še ustni razgovori v dokaz med poletjem izpopolnjenega znanja. Izidi bodo večinoma znani do konca tedna ali naslednji ponedeljek, 9. septembra.

Največ dijakov bo nezadostni učni uspeh popravljalo na dveh trgovskih zavodih: 36 jih bo na trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois in 22 na strokovnem trgovskem zavodu Ivan Cankar. V slovenski sekciji industrijskega zavoda Galileo Galilei bo popravljalo 15 dijakov, na učiteljsku Simon Gregorčič 11 in na gimnazijsko liceju Primož Trubar 7.

Popravnim izpitom bodo po naših šolah sledili še vstopni izpiti (iz italijanščine) za dijake iz Slovenije, ki so se letos vpisali v tukajšnje slovenske višje srednje šole.

Zanimivo odkritje goriških jamarjev na Monte Cavallo

Društvo A.F. Lindner, ki ima sedež v Foljanu in ki se bavi pretežno z znanstvenimi raziskavami različnih pojavov v jamah, je pred kratkim prišlo do nove, zanimive ugotovitve. V jami, ki je skoraj dva tisoč metrov visoko, na območju Monte Cavallo nad Mokrinami, so ugotovili sesedanje mavca, oziroma krede.

Jamo, ki je do zdaj raziskana le do globine kakih sto metrov, je odkril zdaj že pokojni član društva Moreno Miani.

Vodja znanstvenega odseka društva dr. Graziano Cancian, sicer priznan strokovnjak s področja preučevanja Krasa in kraških pojavov, ugotavlja, da je prisotnost krede na tem območju in na taki nadmorski višini redkost. Po navadi se ta snov (sestavljena iz apnenca in žvepla) izloča na območjih, kjer so prisotne kamnine, ki vsebujejo precej žvepljenih spojin, ali pa v jamah na območju, kjer so prisotne plasti krede.

Vsekakor je ta pojav bil doslej zabeležen v jamah, ki ležijo na razmeroma skromni nadmorski višini.

Nahajališče na Monte Cavallo predstavlja zanimivo izjemo.

Izdala jo je jamarska skupina Bertarelli pri Caiu Knjiga o kraških jamah

V zasnovi je bil skromen priročnik, rodila pa se je elegantna knjižica, po kateri ni težko pobrskati, a je istočasno prijetna tudi v podrobnostih. Knjižico (150 strani in veliko fotografij) z naslovom 30 jam na goriškem Krasu (30 grotte del Carso goriziano) je izdala jamarska skupina Bertarelli pri goriškem Caiu. Čeprav ta del Krasa v speleološkem smislu ni »slaven«, je s to knjižico bil deležen pozornosti, ki mu pritiče, saj ponuja dovolj zanimivosti: nekaj zahtevnih spustov, jame, ki so zanimive iz znanstvenega ali naravnega vidika, nekaj zgodovinskih posebnosti, saj so jame uporabljali med prvo svetovno vojno tudi vojaki ene in druge vojske.

Knjiga lahko zadovolji vsako jamarško radovednost, primerna pa je tudi za navadnega izletnika. Vsaki jami posveča poglavje, ki prinaša vse potrebne podatke: zemljevid, oznako stez, tehnične podrobnosti, značilnosti spusta. Podatke dopolnjuje spis dr. Graziana Canciana o geoloških in mineraloških značilnostih goriškega Krasa, kar nudi zanimiv pregled tehničnih terminov.

Jame, ki so bile doslej samo številka na deželnem katastru in ki so jih poznali le »strokovnjaki«, postanejo tako zanimivost tudi za navadnega radovedneža. Knjiga predstavlja dejansko valorizacijo tega našega ozemlja, zanimivo pa je tudi, da je izšla prav v trenutku, ko se veliko govori o kulturni rasti tega mesta: izdala jo je skupina mladih, brez velike pomoči »odraslih« ali institucij. Uredniški odbor so sestavljali člani skupine Bertarelli - Davide Brandolin, Luigi in Marco Milanesi, Walter Turus, pri pisanju tekstov, koordinaciji in oblikovanju je pomagala Martina Luciani. Fotografije so oskrbeli drugi člani skupine. Predstavitve knjige bo septembra.

■ Uprava goriške državne knjižnice v Ul. Mameli obvešča, da bodo jutri spet odprli mladinski oddelke knjižnice. V njem bodo učenci osnovnih in dijakki nižjih srednjih šol s pomočjo strokovnega osebja segali po njim namenjenih enciklopedijah in monografskih knjigah. Oddelke deluje od ponedeljka do petka med 14.30 in 18.30. Enake storitve nudijo tudi v podružnicah v Ločniku, Stražicah in na Rojcah.

Člani društva upokoјencev so bili na izletu v Karniji

Poln avtobus članov Društva slovenskih upokoјencev z Goriškega se je pred dvema nedeljama podal na izlet v Karnijo. Na poti so se ustavili v Huminu in Pušji vasi ter si ogledali zanimivosti krajev, ki so jih po potrebi v celoti in lepo obnovili. Po kosilu v Tolmeču so nadaljevali do Ravas-cletta, kjer so se ob razstavi obrti, okusnih jedeh in domačih vižah zabavali na tradicionalnem poletnem prazniku. (Na sliki: izletniki v Huminu).

SKPD F. B. SEDEJ IZ ŠTEVERJANA

vabi na

21. FESTIVAL DOMAČE GLASBE

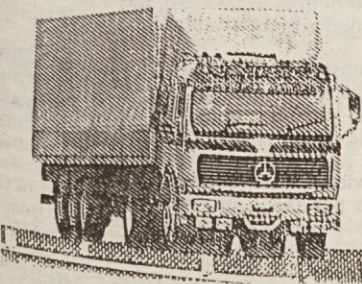
ki bo še danes med borovci v Števerjanu

DANES, 1. SEPTEMBRA: nastop finalistov ob 17. uri

TOPLO VABLJENI!

La Goriziana s.r.l.

ŠPEDICIJA IN MEDNARODNI PREVOZI

Sedež in uprava
Ul. Duca d'Aosta 180
34170 GORICA
Tel. (0481) 520660-520655

Operativni urad
MMP ŠTANDREŽ
Tel. (0481) 22351/2/3/4/5

Telex: 460107 LAGORI I
Fax: (0481) 520117

Pripravlja jo fotograf Albano Guatti za Konzorcij ljudskih bank Fotoknjiga krajin iz dežel Alpe Jadran

Po uspehu, ki ga je lani doživela knjiga fotografij Furlanija-Juljska krajina Albana Guattija, je Konzorcij ljudskih bank v Furlaniji-Juljski krajini (med njimi je tudi goriška Kmečka banka) sklenil, da ponovi podvig z nekoliko razširjenim zornim kotom in izda knjigo Alpe Adria istega avtorja.

Izbira območja Alpe Jadran želi uokviriti našo deželo v širši zgodovinski kontekst in v nove perspektive, izbira avtorja pa teži za ovrednotenjem tistih domačih avtorjev, ki so ta trenutno najzanimivejši in inovativni. Ali kot pravi predsednik Konzorcija Nello

Frattolin: »Ustvarjati kulturo ne pomeni samo gledati v preteklost, temveč omogočati spoznavanje - v naši deželi in izven nje - tistih stvarnosti, tistih sodobnih avtorjev, torej protagonistov kulture, ki oživljajo današnjo kulturo z različnimi izraznimi sredstvi, v tem primeru s fotografijo.«

Albano Guatti, ki že nekaj mesecev zbira posnetke v Sloveniji in na Koroškem, pa seveda tudi v naši deželi, spada med svetovno priznane fotografe. Štirideset let star, freelance, se od leta 1987 giblje med New Yorkom,

kjer živi, in Vidmom, kjer se je rodil. S fotografijo sega na več področij, od mode do reklame, od industrijskih posnetkov do založniških načrtov. Izdal je več monografskih knjig, kot so Mehika, Egipt, Brazilija, pogosto pripravlja tudi razstave.

Lanska knjiga Friuli-Venezia Giulia predstavlja precejšnjo novost. Guatti je namreč prehodil neobičajno pot, kot opozarja kritik Italo Zannier, saj poudarja arhitekturo in krajnost in istočasno zapostavi človeka, ki je skoraj popolnoma odsoten na njegovih posnetkih. Ta odnos predstavlja nov način dojemanja krajine.

Knjiga Alpe Adria je že v tisku, predstavili pa jo bodo decembra.

Izlet na Koroško

V nedeljo, 11. avgusta, je izpred Sir-kove domačije v Podgori odpeljal poln avtobus razigranih izletnikov, namenjenih na Koroško. Izlet je vodil Natko Antonič, ki je izletnike popeljal mimo Beljaka in Vrbskega jezera do Celovca, kjer so si ogledali Minimundus. Pristno koroško kosilo je bilo pri Ravnjaku v Rutah, ki se ukvarja s kmečkim turizmom na 800 m nadmorske višine. Kosilu je sledil sprehod po gozdu, kjer so se kar same ponujale gobe in borovnice. Izletniki so si privoščili še nekaj vrčkov piva na vrhu hriba, kjer je postanek trajal skoraj do večera, nato je bilo treba domov, seveda s namenom, da je prijetna Koroška vredna ponovnega izleta.

Misli ob zaključku mednarodnega zborovskega festivala V Arezzu tudi slovenski glas

Oblike človeškega združevanja so danes brez števila. Človek je namreč v teku svojega razvoja iznašel vedno nove, vedno bolj razvijane ter — kot posledico — čedalje ožje specializirane načine, ki odsevajo čisto specifične človeške potrebe in situacije. Res je, da je še vedno mogoče dokaj razločno opaziti praproteze, neke vrste rimsko cesto v množici več ali manj enako blestečih se zvezd. Toda osnovne in primitivne poteze v množici prefinjenih — kakor delčki vrača v današnjem zdravniku, psihologu, duhovniku, sodniku itn. — so očitno zgolj prva pomoč pri razumevanju tega široko razvejane-ga socialnega tkiva posameznih oblik človeškega združevanja.

Zborovsko petje je samo ena takih oblik, toda sega daleč v zgodovino, v same začetke človeškega duha. Še danes je zelo težko razločevati znotraj enotnega pojava »prepevati skupaj« posamezne funkcije tega početja. Prepevati iz religioznih, sakralno ali profano obrednih, političnih, kulturnih, terapevtskih in podobnih potreb je samo delček tega v prazgodovino segajočega pojava. Kljub nezasišaniemu razvoju glasbe, predvsem instrumentalne, je petje še vedno najbolj intimna in pristna oblika človekovega skupinskega globinskega izražanja. Slovenci, brez dvoma, vemo nekaj o tem že po naravi.

Od vedno konfliktni odnos jaz-nadjaz je v skupinskem petju živo prisoten. Še več, peti skupaj je »telovadnica«, kjer si lahko naš jaz krepča zaupanje v lastne sposobnosti, jih neguje in razvija, si lahko izostruje čut za nevidne in krhke nitke medčloveških vezi, ki tvorijo družbeno harmonijo, čut za tista nepisana pravila in zakone, ki so stalno nad nami — zato ime nadjaz. V skupnem, lahko tudi zborovskem petju, se to dvoje skrivnostno in usodno prepleta.

V primeru, ko gre za organizirani zbor, je vloga zborovodje zelo zahtevna in zadobi svoj polni smisel ravno v tej rahločutni točki, kjer se jaz in nadjaz stikata. So-pevcem naj bi posredoval »znanje« stilistično zgodovinskih spoznanj, ker naj bi se pač v tej smeri izkazal. Nadalje, ko je prvo opravil, naj bi vodil vsakega pevcu po »skritih kamrih srca« te ali one skladbe, tega ali onega skladatelja, te ali one dobe. Bratstvo v glasbi je namreč veliko trdnjše od krvnega. Toda to vodenje po labirintih človekovega duha mora biti iskreno in spoštljivo, toplo in diskretno. Vlivati mora medsebojno zaupanje in samopodeljevanje. Človeški glas in vse kar je v njem intimno skrito, je dragoceni dar, ki nam ga uspe izročiti samo tistim, ki nas cenijo, spoštujejo, ljubijo.

Vse te misli so se same po sebi vsiljevale poslušalcu v Arezzu med tekmovalnim bojem (tem nujnim poustvarjalnim zlom) tridesetih zborov iz štirinajstih držav. Letos je bilo namreč že devetintrideseto znamenito »Mednarodno tekmovanje zborov v polifonični glasbi«. Absolutni zmagovalec Arezza 91, zbor »Insieme Bach di Kettwig« iz Essna v Nemčiji, vsebuje dobršen del omenjenih vrednot. Pravim

zbor, kajti celo mladi dirigent je bil tako poenoten z zborom, da si ga je bilo težko zamisliti drugače. Skupaj prepevajo šele eno leto. Na tekmovanje so prišli brez vsakih upov na zmago. Zelo jih je bilo strah množice slovitih sovjetskih zborov, strah podoben onemu, ki ga vsi čutimo v trenutku globoke izpovedi nekemu: »Nas bo razumel?«, je črv v naši duši. Ključ do njihove zaslužene zmage vidim zato samo v tem širokem sobivanju tolkerih prvin: od pravkar omenjenih splošno človeških pa vse do čisto specifično glasbenih. Vsi smo opazili, da bo zboru in zborovodji še potrebna rast in dozorevanje do takoinovnovane »brezhibnosti«. Toda temelji, če jim bodo ostali zvesti, so čvrsto postavljeni.

Podobno razodevajoč je bil sobotni večerni (netekmovalni) koncert »Tölzer Knabenchor« iz Münchna. Zbor je sad več kot dvajsetletnega dela cele šole, v kateri se zavestno stikata obe komponenti, človeška in specifično glasbena, v polnem ravnovesju. Temeljito učenje pevcev, skrbni in specializirani učitelji, ki sodelujejo meddisciplinsko, ustvarjajo delovne pogoje, ki ne morejo drugače kot roditi nekaj živega, veselega. Uspeh je zato posledica, ne pa cilj.

Ni bilo težko opaziti temeljev, na katerih počiva jo posamezne nacionalne zborovske šole: ljudsko dehteča ruska in argentinska zvočnost, nadalje šola kot sad discipline in dela, kar je (že dolgo časa) vidno pri madžarskih, baltskih in letos manjkajočih skandinavskih zborih. K slednji ugotovitvi lahko pritegnemo še zvočnost baskovskega zbora iz Španije. Latinsko tendenco k solističnemu petju italijanskih, francoskih in anglosaških udeležencev je bilo zlahka opaziti celo pri amaterskih zborih. V tem oziru je presenetil japonski zbor, ki mu je uspelo vzpostaviti dokajšnje ravnostje med solistično (žal preveč tremolo) tehniko vcepljeno v zborovski »mi«. Solistična komponenta je pri japonskem zboru »Soka« iz Tokia pojmovana zgolj kot vidik osebne rasti v odnosu do zborovske celote in ne kot študij solopetja pojmovan kot priprava na ariozno operno soliranje, koncept, ki je še vedno prevladujoč v Italiji in do neke mere tudi pri nas. Ravno od tega zbora se lahko evropski zbori naučijo sledeče: ni družbe brez posameznika in ni posameznika brez družbe, če parafraziramo znano socio-psihološko dilemo. Smo pač na taki stopnji razvoja, ko je nujno potrebno svobodno meddisciplinarno sodelovanje rajejanih disciplin istega debila. Tudi v zborovski glasbi. Besedi »nujno« in »svobodno« sta si samo v navideznem nasprotju. Obdobje enciklopedistov je tudi v zborovski glasbi mimo. Japonci so tako nehoti postali Evropejcem neke vrste ogledalo nas samih, kajti tudi na tem področju jim je uspelo nabrati to, kar je pri nas najdragocenejša z njim lastno natančnostjo.

Tekmovanja se je udeležil tudi slovenski zbor — »Ljubljanski madrigalisti« pod vodstvom zborovodje Matjaža Ščeka. V dokaj hudi konkurenci, z ozirom na precej izenačeno kakovost finalistov, mu je

uspelo zasedati šesto mesto. Po dolgem času torej v Arezzu spet slovenski zbor, ki mu je uspelo priti v finale. V skupni razvrstitvi bi si zbor zaslužil kakšno mesto višje. Tako bi bilo zadoščeno tekmovalni pravičnosti — smo pač v ringu, čeprav svojevrstnem in narava tekmovalja je po notranji zakonitosti taka. Toda bolj kot sorazmerna relativnost točk (kvantifikacija prepotrebnih, ne pa bistvenih poustvarjalnih dejavnikov, ki je vedno odraz tega ali onega estetskega nazora sodnikov) je za nas bolj pomembno premisliti vtis, ki ga je zbor pustil za sabo. Ker gre očitno za zbor določenih ambicij (udeležba na tekmovalju), morajo pač biti kriteriji temu primerni.

Mirno lahko rečemo, da je nastop »Ljubljanskih madrigalistov« dokaj zadovoljivo in dostojno predstavil naše slovensko zborovstvo na mednarodni sceni tekmovalja v Arezzu. Tržaški zborovodja Matjaž Šček je na finalnem nastopu svoje delo opravil zelo dobro. V dobrem dnevu in pol mu je uspelo popraviti nekatere hibe, ki so bile še dokaj opazne na predtekmovalnem nastopu (tremas?). To dejstvo kaže, da ima zborovodja Matjaž Šček v rokah kakovostne in izobražene pevce, sodeč po praznosti, ki so jo pokazali v teh dneh tekmovalja. Take vrste »zaklad« postane nekaj zavezujočega in odgovornega do sebe, pevcev in skupne rasti in to še zlasti v tem zgodovinskem trenutku.

Program je bil izredno obsežno zastavljen, tako časovno kakor stilistično. Morda celo preobsežno: polurni nastop z ozirom na predpisanih petnajst minut. To je nehoti namnožilo negativne točke (R. V. Williams?), ki so si jih zbori s krajšim programom prištedili. Dve stilno dokaj lepo podani osemglasni Gallusovi skladbi (Ave verum corpus in Pater noster) sta tvorili uvod tako v obvezni kot v prosti del programa. Posebna zanimivost je bila prepričljivo in izredno doživeto posredovana zaključna skladba mladega in pronicljivo rahločutnega slovenskega skladatelja Alda Kumarja, ki se je lahko tako predstavil mednarodnemu občinstvu. Moderno zasnovana zvočnost in izrazito barvna slikovitost skladbe je prijetno izstopila iz ostalega programskega nivoja festivala v celoti ter tako čisto nevsiljivo opozorila nase.

Zadnji smisel pa nikakor niso tekmovalni uspehi. Na takšnih prireditvah je veliko vredno predvsem sodelovanje samo na sebi. Izredna študijska in izkustvena priložnost so. Pet tekmovalnih kategorij (mešani zbori, zbori z enakimi glasovi, manjše vokalne skupine, otroški zbori, gregorjansko in ostalo bogoslužno petje in za nameček še festival ljudske glasbe) izčrpajo vse izrazne možnosti človeškega glasu. Tekmovalno vzdušje dejansko povzroči, pa naj se sliši še tako protislovno, takšno koncentracijo sil, ki jo zbori kljub tremi drugače le redko dosegajo. Za duhovno rast zbora in zborovodje je zato vsako takšno tekmovalje trd, toda izredno hranljiv kruh.

IVAN FLORJANC

V sredo Vilenica

S prihodom udeležencev se bo v sredo začela letošnja prireditve Vilenica 91. Nekoliko drugačna bo od prejšnjih, saj se je v obdobju od lanske zvrstilo toliko pretesljivih, pomembnih, zgodovinskih stvari, da je komaj mogoče slediti toku dogajanja. Prav zaradi tega z zanimanjem pričakujemo letošnje dogajanje, katerega spored je določen, a se kljub temu še ne ve, kako se bo natančno odvijal, vsaj po številu udeležencev ne, saj mnogi ne morejo na naš Kraš, veliko pa jih bo najbrž tudi takih, ki bodo svojo udeležbo odpovedali zaradi vojnih dogodkov. No, kljub temu ostaja Vilenica predvsem (tako naj bi vsaj bilo!) srečanje književnikov, ki razpravljajo o književnosti.

Sporod Vilenice 91 pa naj bi bil tak: v sredo bodo udeleženci prišli v liški hotel Klub, kjer bo znanje ob 21. uri tudi sprejem.

V četrtek se bo ob 10. uri v sežanskem kulturnem domu Srečko Kosovel začel spet spet z naslovom »...čemu pesniki v tem ubožnem času?«, nakar bodo izvolili mednarodno žirijo kritikov in publicistov za priznanje Kristal Vilenice 91 za najboljši prispevek, objavljen v publikaciji Vilenica 91. V Sežani bo ob 19. uri tudi srednjeevropski literarni večer.

V petek, 6. t.m., bo ob 11. uri tradicionalna tiskovna konferenca s predstavitvijo letošnjega nagradjenca Vilenice 91. Naj že sedaj odkrijemo, da bo letošnja mednarodna literarno nagrado prejel poljski pesnik Zbigniew Herbert. Popoldan se bodo udeleženci selili v zamejstvo, natančneje v Repen, kjer bo ob 20. uri srednjeevropski literarni večer.

Zadnji dan (sobota) letošnje Vilenice se bo začel v Štanjelu ob 11. uri, ko bo na sporedu srednjeevropska literarna matineja in predstavitev slovenskega prevoda lanskega nagradjenca Tomasa Venclove. Mednarodna žirija bo podelila tudi Kristal Vilenice 91. V liškem hotelu Klub bodo ob 17. uri slovenski založniki predstavili nove knjige, ob 19. uri pa bo v jami tradicionalna podelitev nagrade Vilenica 91.

Ferdo Gestrin: Slovenske dežele in zgodnji kapitalizem - Ljubljana - Slovenska, 1991

Že na prehodu iz srednjega v novi vek se je porušilo srednjeveško politično ravnostje sil v zahodni in jugozahodni Evropi, kar je pripeljalo (najprej v Italiji), do mnogih nasprotij in spopadov. Sledila je časasna prevlada Habsburžanov in nato nastopov novih sil proti koncu 16. stoletja, ki je potekalo v znamenju nasprotij med umikajočimi se strukturami in institucijami srednjega veka in nastopajočo moderno dobo. Razprava dr. Ferda Gestrina sloni na obsežnem arhivu iz slovenskih, avstrijskih in italijanskih arhivov ter odkriva mnoga doslej neznana dejstva. S prikazom sodasnih kulturnih in duhovnih stikov, je avtor razkril, da slovenske dežele v 16. stoletju niso bile zavezane le duhovnim in kulturnozgodovinskim tokovom nemškega severa, temveč tudi Sredozemlja in posebej Italije. Po končani gospodarski in populacijski krizi poznega srednjega veka je v velikem delu Evrope sledil v tem stoletju velik vzgon. Najpomembnejše izhodišče temu je bila Italija, ki je bila tedaj pred vsemi drugimi deželami. Poleg poljedelstva, o katerem je zgodovinar F. Braudel dejal, da je bilo dolga tisočletja največja človeška »industrija«, in cehovske obrti, so se tedaj uveljavile številne nove panoge ter tudi nove oblike neagrarne proizvodnje, založništvo in manufaktura. Zadnji oziroma najvidnejši odsev številnih dogajanj, spočetih v omenjenem stoletju, je vsekakor t.i. tridesetletna vojna (1618-1648), ki jo Ferdo Gestrin označuje kot zadnjo versko vojno v Evropi in hkrati kot prvo veliko vojno v evropskem prostoru (bellum omnium contra omnes), s katero se je v tem prostoru ponovno za daljši čas uveljavilo politično ravnostje. Tudi slovenske dežele so se vključevale v označeni tok zgodovine. Neposredna bližina tedaj v Evropi najbolj razvitih italijanskih dežel in tudi številne povezave z njimi na mnogih področjih, čeprav so bile politično vključene v nemško carstvo in duhovno pretežno v nemško sredino, so vplivali na razvoj v slovenskih deželah.

Ob začetku obravnavanega obdobja je bilo prvotno poselitveno ozemlje Slovencev, predvsem kot posledica nemške kolonizacije in germanizacije, že bistveno okrnjeno. Na zahodu proti romanskemu svetu je meja v 16. stoletju tekla nespremenjena glede na poselitveno ozemlje od ustja Timava zahodno do Doberdoba na Soči, po njej do Stanzhe pri Gorici, nato pa v smeri proti severozahodu nad Krminom, Čedadom, Nemami in Tarčentom, kjer je nato v velikem vzhodnem loku obšla dolina reke Bele in njenih pritokov ter tekla po avstrijsko-beneški meji do Pontablja. Čez Istro je šla meja med Slovenci in Hrvti od Sneznika do ustja reke Dragonje oziroma do Strunjanskega polotoka. Ob istrski obali so Slovenci sicer prevladovali predvsem v neposredni okolici obmorskih mest od Trsta do Pirana. Vendar so bile tudi v njih v 16. stoletju zelo močne kolonije slovenskega življa med prevladujočo romansko (italijansko) večino. V ostalih mestih je bilo stanje dokaj specifično. V mestih v notranjosti slovenskega ozemlja so bili ponekod, zlasti v manjših naselbinah, prebivalci po večini slovenski, ponekod pa so močno

O zgodnjem kapitalizmu v slovenskih pokrajinah

prevladovali nemški meščani (npr. Beljak, Mari-bor). Približno okoli leta 1500 se je ob naglem vzponu trgovine in neagrarne proizvodnje začel večji priliv italijanskih poslovnežev v slovenske dežele. Le-ti so prihajali predvsem iz beneškega ozemlja, zlasti iz območja Bergama in Brescie, bili pa so tudi iz Mark. Do začetka 16. stoletja se je z manjšimi izjemami in poznejšimi spremembami ustalila politična pripadnost slovenskega ozemlja, ki je bilo poslej za dalj časa razdeljeno med tri države. Za slovenske dežele je bil večji del tega stoletja čas precejšnjega gospodarskega razcveta. To je bilo obdobje relativnega porasta proizvodnih sil, povečane družbene delitve dela ter denarnega in blagovnega obtoka in hkrati uveljavljanja elementov zgodnjega kapitalizma. Tudi posledice turških pustošenj in uničevanj (ponehali so šele po bitki pri Sisku 1593 in po t.i. dolgi vojni, ki se je zaključila 1606. leta) so se razmeroma hitro popravljale. V Neagrarni proizvodnji so se tedaj uveljavljali elementi zgodnjega kapitalizma v posameznih gospodarskih vejah. Tak razvoj je bil v veliki meri povezan z dvigom domače proizvodnje, tudi rudarstva in fužinarstva.

Notranjeavstrijske dežele s slovenskim ozemljem so bile važno območje železarstva, ki je v veliki meri delalo za izvoz. V tem kontekstu velja omeniti idrijski živosrebrni rudnik, ki so ga po letu 1490 dalje, uvrščali med največja evropska zgodnjekapitalistična podjetja. Dežele na obeh straneh Jadranskega morja so bile stoletja povezane z gospodarskimi in drugimi vezmi. Tudi iz slovenskih dežel se je od srednjega veka dalje obojestransko pretakal trgovski in pomorski promet, ki je le občasno včasih zastal. V mesta in na podeželje Italije je odtekala tudi odvečna delovna sila iz slovenskih dežel (Benetke, Videm, Marke, Furlanska nižina). Ob družbeno političnih dogajanjih porušena razmerja med vse bolj nasprotnimi razredi in političnimi silami (deželni knez - plemstvo oz. stanovni), so tudi na Slovenskem, podobno kakor v srednjeevropskih deželah, pripeljala do velikih družbenih gibanj: kmečkih uporov in reformacije. Z obema je slovensko ljudstvo v svo elementarno silo po dolgih stoletjih nedejavnosti in vdanosti v usodo manifestiralo svojo samobitnost in spremenilo potek svoje življenjske usode. Reformacijsko gibanje na Slovenskem je izšlo iz evropske, predvsem nemške reformacije, vendar je dobila z delom Primoža Trubarja in drugih slovenskih reformatorjev svojevrstne črte. Z reformacijo smo se Slovenci vključili v kulturno življenje Evrope, stopili v krog kulturnih ljudstev, z začetki slovenske književnosti in utemeljitvijo knjižnega jezika pa se spet pojavili v zgodovini. S književnostjo in knjižnim jezikom je bila po dolgih stoletjih spet

vzpostavljena pomembna vez, ki je združevala vse slovensko ljudstvo. Hkrati z reformacijo in drugimi vplivi so tedaj naslovenskih tleh s kulturnim življenjem nastajale razne ustanove in dejavnosti (npr. osnovne šole).

Neprimerno hitrejšje širjenje znanja in knjig, kije sledilo iznajdbi tiska, je reformacija v veliki meri pospeševala in to je bilo opazno tudi na slovenskih tleh, kjer so se ohranili številni zgodnji tisk - inkunabule; v času reformacije pa so se v plemiških in meščanskih hišah oblikovale tudi prve knjižnice. Pod vplivom Italije se je tedaj uveljavljala tudi renesančna umetnost in glasba, vendar mnogo manj v notranjosti kakor v Primorju.

Zmaga protireformacije, ki se je zaključila leta 1682 z izgonom protestantskega plemstva, je zavrla cvetoči kulturni razvoj slovenskega ljudstva, ki se je ponovno postavilo na svoje noge šele 150 let pozneje, v času narodne prebuje. Stagnirala je tudi književna dejavnost in v naslednjem poldrugem stoletju je iz vrst katoliških krogov izšlo le nekaj slovenskih knjig, čeprav se je uporaba slovenščine v javnem in privatnem življenju celo povečala. Najhuje pa je bilo dejstvo, da je bilo uničeno protestantsko šolstvo in slovenska cerkvena organizacija. Poleg tega pa je bila z izgonom šolnikov in predikantov izgubljena komaj nastala plast maloštevilne slovenske inteligence. Kljub vsemu temu so se v tem obdobju Slovenci dokaj močno povezali z evropskim prostorom. Postali so vsaj deloma odprti za idejne tokove tedanjega časa, pa tudi za kulturno in gospodarsko dogajanje v njem, jih sprejemali in prilagajali.

V zadnjih desetletjih 16. stoletja pa je začel razvoj v smeri zgodnjega kapitalizma plahneti. Upočasnil in zmanjšal se je proces nastajanja trgovskega kapitala in ponehale so časasne naložbe v neagrarno proizvodnjo. Izguba pretežnega dela prehodne trgovine, ki je prešla v roke italijanskih poslovnežev, je prizadela tudi najvažnejše panoge izvozne trgovine. Do take situacije v prehodni in izvozni trgovini v odnosu do domačih trgovcev je pripomogla tudi deželno-knežja fiskalna politika. Vzroke za zastoj in upad v gospodarskem razvoju na Slovenskem je po mnenju Ferda Gestrina možno povezovati tudi z bankroti južnonemških trgovskih hiš in opaznim upadanjem Benetk, čeprav se je začasno beneški kapital na Slovenskem celo okrepil. Trgovina na velike razdalje je na prehodu v 17. stoletje in dalje upadala tudi zavoljo protiturških bojev ob hrvaških in ogrskih mejah (dolga vojna 1593-1606 in uskoška vojna 1615-1617). Negativno je na gospodarski razvoj tega časa v slovenskih deželah delovala tudi revolucija cen, katere znaki so se začeli kazati po sredi stoletja. Ta pojav je bil sicer del evropskega razvoja in posledica padca vred-

nosti srebra. Cene so se močno dvignile, celo od 100 do 200%, zlasti posameznim vrstam blaga, kamor so spadala tudi živila. Cene v srebru so dosegle vrhunec ob koncu 16. in v začetku 17. stoletja. Mzde pa, čeprav so tudi rasle, niso več dohajale dviga cen.

Na upad gospodarstva v slovenskih deželah je nedvomno vplival tudi izgon protestantskih meščanov v času rekatolizacije. Razvoj je šel v tem času upadajoča gospodarstva oziroma njegove krize v naslednjih smereh: številčno razmerje med trgovci in obrtniki v mestih se je vedno bolj obračalo v korist slednjih; predvsem v manjših mestih in trgih je postajala kmetijska proizvodnja tudi za meščane in tržane vse bolj pomembna. Mesta v slovenskih deželah so tedaj opustela, saj se je zaradi kmečke trgovine in vključevanja podložnikov v neagrarno proizvodnjo, le malo ljudi s podeželja naseljevalo v mesta, ki so še vse do začetka 18. stoletja v glavnem ostajala na ravni srednjeveškega števila populacije. Seveda pa moramo iz te posplošene ugotovitve izvzeti največja, oziroma gospodarsko najbolj razvita in uveljavljena mesta. Na prvem mestu velja omeniti Ptuj, ki je ostal še vedno eno izmed pomembnih središč trgovine na velike razdalje, v notranjeavstrijskih deželah (posredovalno središče v prehodni trgovini med Ogrsko in Italijo). Ljubljana s svojimi trgovci je sicer izgubila vlogo središča prehodne trgovine, toda še vedno je ostala prehodna točka prvega reda na tej trgovski smeri. Obdržala je tudi velik delež v izvozni trgovini proti Italiji. Ob koncu stoletja je postajala za Ljubljano gospodarsko pomembna tudi dejavnost v zvezi z oskrbo hrvaškega dela Vojne krajine s središčem v Karlovcu, ki je odpadla na Kranjsko in Koroško. Vojna krajina je bila kljub velikim stroškom, ki so jih v glavnem nosile notranjeavstrijske dežele, nekakšno nadomestilo za izgubljeno prehodno trgovino. Beljak je tudi v 17. stoletju ostal v istih okvirih (sedež rudarskih in fužinarskih podjetnikov). To pomeni, da je ostal tipično prehodno tržišče in je celo pridobil v zvezi s prisilno beneško potjo po Kanalski dolini in z naraščajočo vlogo obsoške novozgrajene poti. Trst je ob koncu stoletja kot prehodno pristanišče habsburških notranjeavstrijskih dežel že pridobil večji pomen kakor beneška istrska mesta s Koprom na čelu. V njem se je razvijala zlasti pomorska trgovina; poleg Pirana in Kopra pa je postajal tudi vse bolj znano tržišče za sol in žito. Po daljšem obdobju konjunktura so slovenske dežele proti koncu stoletja in dalje doživljale gospodarsko depresijo in krizo, ki se je vlekla ne glede na vlogo zgoraj omenjenih mest še daleč v 17. stoletje.

Na slovenskem ozemlju so se elementi zgodnjega kapitalizma, čeprav v skromnejših razmerjih, kakor v velikem delu zahodnih, atlantskih držav, uveljavljali v glavnem v 16. stoletju. Ferdo Gestrin jih povezuje z doseženo stopnjo denarnega gospodarstva, z obsegom trgovine, razširitevijo trga na podeželje in z ob tem nastajajočimi kapitali ter povečevanjem neagrarnega gospodarstva, kamor se je z naložbami tudi prelival nabrani trgovski kapital.

SLAVKO GABERC

Na svetovnem atletskem prvenstvu v Tokiu včeraj nekakšno »zatišje« Danes zadnjih devet kompletov kolajn

TOKIO — Danes bo padel zastor nad svetovnim atletskim prvenstvom v Tokiu, kjer bodo podelili še zadnjih devet kompletov kolajn: v maratonskem teku (v jutranjih urah, po našem času že sinoči), v skoku v višino (moški), v teku na 1.500 m (moški), v kopju (ženske), v teku na 4x100 m (ženske), v teku na 4x100 m (moški), v teku na 5.000 m (moški), v teku 4x400 m (ženske) in v teku 4x400 m (moški). Še največ zanimanja vlada za teka na 5.000 m, kjer je pričakovati oster boj med Skahom, Kinuthiaem, Ondiekijem in Boutaybom ter na 1.500 m, na katerem se bosta merila Morceli in Aouita.

Včerašnji dan je minil nekako v zatišju, morda tudi zaradi izjemnega dosežka Mikea Powella, ki je v petek popravil 23 let stari Beamonov rekord v skoku v daljino. Še največ pozornosti je pritegnil 19-letni Kenijec Kiptanui, ki je s pomočjo svojih dveh rojakov, Sanga (2. mesto) in Kariukija (4. mesto) osvojil zlato odličje v teku na 3.000 m zapreke.

Tekma v ženskem skoku v višino je pokazala, da je ta disciplina v globoki krizi. Edino zmagovalka, Nemka Henkelejeva, je pokazala, da lahko še na-

preduje. Svetovne prvakinja, Bolgarke Stefke Kostadinove, ni bilo prepoznati. Očitno je še daleč od prave forme po težavah, ki jih je imela s tetivo. Sovjetinja Tamara Bykova (nekateri pravijo, da je že babica, v resnici ima 33 let) je zasedla 7. mesto, če bi manj grešila, pa bi ji znamka 1,93 m zado-stovala za 5. mesto.

Velja omeniti uspeh Bolgarke Hristove, ki je z zmago v metu diska svoji državi priborila zlato in doslej obnem edino odličje. Hristova je prese-netila Nemko Wyluddovo z metom 71,02 m, kar je obenem letošnja naj-boljša svetovna znamka.

Do prvih kolajn je prišla tudi Alžirija: zlato je v teku na 1.500 m osvojila Boulmerkova, bron pa si je na 3.000 m zapreke zagotovil Brahm.

REZULTATI

50 km hoja moški: 1. Potasov (SZ) 3.53'09"; 2. Perlov (SZ) 3.53'09"; 3. Gauder (Nem.) 3.55'14"; 4. Popović (SZ) 4.00'10"; 5. Kononen (Fin.) 4.02'34"; 6. De Gaetano (It.) 4.03'43"; 7. Imamura (Jap.) 4.06'07"; 8. Piller (Fr.) 4.06'30".

1.500 m ženske: 1. Boulmerka (Alž.) 4'02'21"; 2. Dorovskič (SZ) 4'02'58; 3.

Rogačova (SZ) 4'02'72; 4. Melinte (Rom.) 4'03'19; 5. Kiessling (Nem.) 4'04'75; 6. Wade (VB) 4'05'16; 7. Sirma (Ken.) 4'05'47; 8. Rydz (Pol.) 4'05'52.

Disk ženske: 1. Hristova (Bol.) 71,02 m; 2. Wyludda (Nem.) 69,12 m; 3. Mi-halčenko (SZ) 68,26 m; 4. Hellmann (Nem.) 67,14 m; 5. Costian (Avstral.) 66,06 m; 6. Chunfeng (Kit.) 65,56 m; 7. Jatčenko (SZ) 64,92 m; 8. Yonghua (Kit.) 63,62 m.

3.000 m zapreke: 1. Kiptanui (Ken.) 8'12'59; 2. Dang (Ken.) 8'13'44; 3. Brah-mi (Alž.) 8'15'54; 4. Kariuki (Ken.) 8'16'81; 5. Diemer (ZDA) 8'17'76; 6. Sa-hera (Mar.) 8'19'40; 7. Carosi (It.) 8'20'80; 8. Panetta (It.) 8'26'79.

Krogla moški: 1. Gunthor (Švi.) 21,67 m; 2. Andersen (Nor.) 20,81 m; 3. Nilsen (Nor.) 20,75 m; 4. Klimentko (SZ) 20,34 m; 5. Buder (Nem.) 20,10 m; 6. Nikolajev (SZ) 19,98 m; 7. Larsson (Šve.) 19,92 m; 8. Peric (Jug.) 19,83 m; 12. Andrei (It.) 18,91 m.

Višina ženske: 1. Henkel (Nem.) 2,05 m; 2. Jelesina (SZ) 1,98 m; 3. Baba-kova (SZ) 1,96 m; 4. Holub (Pol.) 1,96 m; 5. Kahler (Nem.) 1,93 m; 6. Kostadi-nova (Bol.) 1,93 m; 7. Bikova (SZ) 1,93 m; 8. Kovacs (Madž.) 1,90 m.

KOLAJNE			
	Z	S	B
SZ	8	8	10
ZDA	8	6	6
Nemčija	5	3	4
Kenija	3	2	1
V. Britanija	1	2	2
Kitajska	1	1	1
Finska	1	1	1
Alžirija	1	0	1
Bolgarija	1	0	0
Francija	1	0	0
Italija	1	0	0
Poljska	1	0	0
Švica	1	0	0
Zambija	1	0	0
Jamajka	0	1	2
Kanada	0	1	1
Madžarska	0	1	1
Norveška	0	1	1
Romunija	0	1	1
Braziliija	0	1	0
Kuba	0	1	0
Japonska	0	1	0
Namibija	0	1	0
Nizozemska	0	1	0
Švedska	0	1	0
Španija	0	0	1
Maroko	0	0	1

G. Ivanišević in Seleševa v osmini finala

NEW YORK — John McEnroe je dal vse od sebe, da bi se prebil v tretje kolo ameriškega »opena«, na katerem je bil trikrat zmagovalac. A tudi štiri ure in pol borbe proti rojaku Changu mu niso prinesle tega zadoščenja. V osmino finala pa sta se zlahka uvrstila Jugoslovana Goran Ivanišević in Monika Seleš. Še največ težav jima je povzročala velika vročina (okrog 30 stopinj), a na nekaterih terenih, ki so bili direktno izpostavljeni soncu, so namerili tudi 49 stopinj.

Moški (3. kolo): Chang (ZDA) - J. McEnroe (ZDA) 6:4, 4:6, 7:6, 2:6, 6:3; Ed-berg (Šve.) - Grabb (ZDA) 7:6, 4:6, 6:3, 6:4; Lendl (ČSFR) - Woodbridge (Avstral.) 3:6, 6:3, 6:4, 6:3; Ivanišević (Jug.) - Mattar (Braz.) 6:3, 6:2, 6:2.

Ženske (3. kolo): Durie (VB) - Sukova (ČSFR) 6:4, 2:6, 6:2; Fernandez (ZDA) - Meški (SZ) 7:6, 6:7, 7:6; Seleš (Jug.) - Gomer (VB) 6:1, 6:4.

Richardsona odslovili zaradi jemanja kokaina

BOLOGNA — Pri bolonjskem Knorru so pojasnili, zakaj so odslovili ameriškega košarkarja Richardsona. To so naredili po zdravniškem pregledu, na katerem so v njegovi krvi ugotovili sledove koka-ina. Prav zaradi kokaina je Richardson moral pred leti zapustiti tudi NBA ligo.

Danes ob 16. uri na italijanskih nogometnih igriščih Pričetek prvenstev v A in B ligi

Danes se torej prične »najlepše prvenstvo« na svetu. V A ligi, v kateri se bodo boji končali 24. maja prihodnje leto, naj bi bili po splošnem mnenju glavni favoriti Milan, Sampdoria, Inter in Juventus. Za nakup tujcev so tudi letos potrošili težke milijarde, kakšnih posebno zvne-čih imen pa ni. Eden od teh, ki naj bi v Italiji potrdil svoje kvalitete, Jugoslovian Stojković, pa se je že »proslavil« zaradi protestov proti sodniku na prijateljski tekmi Verone v Reggiu Calabrij je bil namreč izključen in zatem diskvalificiran za šest kol. Letošnje prvenstvo pa bodo vsekakor označevala nova, ostrejša pravila, kot na primer naslednji: igralec, ki bo namerno ustavil napadalca, name-njenega proti vratom in ki bo imel pred sabo samo enega nasprotnika, bo izklju-čen; isto velja za igralca, ki bo namerno z roko zaustavil žogo, namenjeno v gol ali ko bo jasno, da se nasprotniku nudi priložnost, da doseže gol.

Do nogometašev je bil včeraj zelo kri-tičen predsednik italijanske nogometne zveze Matarrese, ki je dejal, da na med-narodni ravni Italija zanje vse premalo uspehov, začeni s svetovnim prvenstvom '90: prirejamo praznike za druge, so bile njegove besede. Govoril je tudi o Viciniju in med drugim omenil, da ga bo

v trenutku, ko bo gotovo, da je »azzur-rom« spodeletela uvrstitev na evropsko prvenstvo, poklical in rešil zadevo. Izred-no je bil kritičen do tega, kar so ekipe doslej pokazale: »Avgustovske tekme naj bi bile priprava na prvenstvo, bile pa so priprava na pretepe.«

Danes se prične tudi prvenstvo B lige, ki se bo končalo 14. junija 1991. Eden od protagonistov naj bi bil tudi Udinese. Že v začetku priprav je bil Scoglio jase-n: imamo ekipe za A ligo, je izjavil, in če zgrešimo cilj, bo krivda samo moja.

Današnji spored:
A LIGA
Ascoli - Milan, Bari - Torino, Cagliari - Sampdoria, Genoa - Cremonese, Inter - Foggia, Juventus - Fiorentina, Lazio - Parma, Napoli - Atalanta, Verona - Roma.

B LIGA
Bologna - Cosenza, Lecce - Venezia, Messina - Cesena, Padova - Ancona, Pal-ermo - Brescia, Pescara - Modena, Pia-cenza - Lucchese, Pisa - Casertana, Re-giana - Taranto, Udinese - Avellino.

Gani svetovni naslov

FIRENCE — Na svetovnem nogomet-nem prvenstvu under 17 je zmagala

Gana. V finalni tekmi je z 1:0 (0:0) pre-magala Španijo.

Jugoslovanska košarka prične v dveh skupinah

SARAJEVO — Na včerajšnjem sestanku predstavnikov vseh jugoslovanskih košarkarskih klubov (z izjemo Cibone in Oveka iz Zagreba, ki pa sta poverili predstavnika splitske Slobodne Dalmaci-je, da ju zastopa) so soglasno sklenili, da zaradi sedanjih razmer v državi prven-stvo pričnejo v dveh skupinah. V prvi fazi naj bi sedanjih 12 klubov prve A lige razdelili v dve skupini: v A skupini naj bi bili Godel Rabotnički, Partizan, Bosna, Vojvodina, C. zvezda in Infos RTM, v B skupini pa Oveko, Sloboda Dita, Slobodna Dalmacija, Cibona, Smelt Olimpija in Zadar. V drugi fazi naj bi sestavili »plavo« in »belo« skupino: v prvi bi bile po tri prvouršene ekipe iz obeh skupin, v drugi pa zadnje tri vrš-šene. Zatem naj bi bil na vrsti še play off, v katerem naj bi se za naslov pote-govale prve štiri ekipe iz »plave« skupine. Prvenstvo naj bi se pričelo 26. oktobra.

Orodni telovadci in ritmičarke ŠZ Dom že jutri v novo sezono

S hitrimi koraki prehajamo v novo sezono. Orodni telovadci in ritmičarke športnega združenja Dom se bodo že jutri zbrali na vsakodnevni skupni pripravi, ki bodo trajale do začetka novega šolskega leta, to je do 18. sep-tembra. Po tem datumu bodo fantje in dekleta imeli redne treninge 2-krat do 3-krat tedensko, upoštevajoč razpo-ložljivost telovadnice Kulturnega doma v Gorici.

Program za novo sezono je že do-končno izdelan, če izvzamemo datume tekmovalj in program FGI. Deželni odbor v Trstu namreč določa datume tekmovalj in nekaterih prireditve zelo pozno ali kar med samo sezono.

Poleg raznih tekmovalj v A-2 ligi in under 13, se bodo Domovi telovadci in telovadke srečali tudi z društvi iz Slo-venije (Partizan Bežigrad iz Ljubljane in Goriški gimnastični center) ter SZ Bor iz Trsta. Proti koncu sezone se bodo udeležili Praznika gimnastike, med sezono pa bo vodstvo sekcije pri-redilo vsakoletno božičnico, tradicio-nalno tekmovalje za rdeče-belo ko-lebnico Doma ob velikonočnih počit-

nicah in vsakoletno zaključno telovad-no akademijo v Kulturnem domu.

Treninge bo tudi letos vodil že pre-izkušeni trenerski kader, ki ga sestav-ljajo Dušan Furlan in Miloš Figelj ter vadiatelja Maksi Šviligoj in Ivan Pipan, ki bosta vodila animacijo najmlajših "orodjašev". Animacija ter I. in II. pri-pravnico bo vodila trenerka ŠRG Mija Ušaj-Cešutova. Za tekmovalno selek-cijo in under 13 bo skrbela trenerka ŠRG Damijana Češut.

Odborniki sekcije vabijo vse starše, da vpišejo čimveč najmlajših dečkov in deklic, rojenih leta 1985 in prej, k orodni telovadbi in športni ritmični gimnastiki, saj je ta športna zvrst po-leg atletike osnova vsem morebitnim kasnejšim moštvim športom: odboj-ki, rokometu, nogometu, košarki, itd.

MIJA UŠAJ-ČEŠUTOVA

Rally na Piancavallu

PIANCAVALLO — Na avtomobil-skem rallyju na Piancavallu je zmagala posadka Cerrato-Cerri (lancia) v času 3.51'46". Sledita: 2. Travaglia-Cas-tioni (lancia) v 4.02'56"; 3. Cimolai-Vazzoler (BMW M3) 4.03'04".

Danes v pokalnem tekmovalju Štiri naša moštva

Štandreska Juventina bo danes opravi-la svoj prvi nastop v italijanskem pokalu za amaterje, v katerem igrajo moštva, ki bodo v prihodnjem prvenstvu nastopala v meddeželni in promocijski ligi ter v prvenstvu »eccellenza«.

Juventina igra v skupini F, v kateri sta še Fortitudo in Itala S. Marco. V 1. kolu pred tednom dni so bili Štandrežci pro-sti, danes ob 16. uri pa se bo do doma pomerili s Fortitudom.

Danes bodo odigrali tudi 2. kolo za »deželni pokal«. Spored: 16.00 pri Cam-panellah: Don Bosco - Gaja; ob 16.00 v Ul. Flavija: Giarizzole - Kras; ob 16.00 v Villaggio del Fanciullo: S. Andrea - Ves-na; doberdobska Mladost je v tem kolu prosta.

Nogometni memorial bratov Husu na Proseku Jutri Primorje - Breg

ZARJA - GAJA **4:1 (3:0)**
STRELCI: Volo v 13', R. Kalc v 18' Zu-bin v 29', Ferluga v 67', Čermelj v 83'
ZARJA: Kočevar, Ridolfi, Renčelj (Pa-rovel v 18'), R. Kalc (Antonič v 65'), Fon-da, M. Kalc, Volo, Auber, Zubin (Togneti v 75'), Ferluga, Voljč (Gombač v 46')

GAJA: Zemanek, M. Kalc, Pugliese, Neppi, Lupo, Vengust, Ghiotto, Kraljevič (A. Kalc v 58'), Subelli, Majcen, Čermelj.

V zadnji tekmi 1. dela turnirja bratov Husu so Bazovci brez težav premagali sicer okrnjene gajevce. Že od prvih mi-nut je bilo jasno, da bo padriško-gropaj-ska ekipa le s težavo ubranila neodločen rezultat. Zarja je takoj začela napadalno s strelji Vola in Zubina. V 13. minuti je Volo prodril v kazenski prostor in z dia-gonalnim udarcem povedel. Že 5. minut

kasneje je Kalc izkoristil neodločnost ob-rambe nasprotnikov in podvojil. Še naj-lepši pa je bil tretji zadetek Zubina, ki je z močnim strelom z dvajsetih metrov po-slal žogo v zgornji desni kot vrat.

V drugem polčasu je Gaja le reagirala in ustvarila nekaj nevarnih akcij v napa-du, kjer pa je Čermelj bil preveč osam-ljen. Prav Čermelj je dosegel edini zate-ten in ob tem je še nekajkrat resno ogro-zil vrata Kočevarja. Bazovci pa so tokrat bili premočni in so zaslužen visoko zmagali.

V drugi polfinalni tekmi, ki bo v torek, se bosta torej srečali Vesna in Zarja, medtem ko se bosta v jutrišnjem prvem polfinalu ob 20.30 na proseškem igrišču pomerila Primorje in Breg. (Š.M.)

Naši mladi jadralci odhajajo na državno prvenstvo v Palermu

V tednu, ki je pred nami, se bodo naši najmlajši jadralci podali na dolgo poto-vanje. V Palermu jih namreč čaka držav-no prvenstvo v razredu optimist under 12. Preko konskih selekcij se je do finala prebilo lepo število naših zastopnikov. Jadralni klub Čupa bodo zastopali An-drej Petaros, Alessio Pincin ter Zoran Bandelj, Daniel Leone pa bo branil barve Tržaškega pomorskega kluba Sirena. Vsi letos zadnjič nastopajo v kategoriji pod dvanajstim letom. Naslednje leto ne bodo več kadeti, temveč mladinci. Zato imajo sedaj še zadnjo možnost, da se iz-kažejo na državnem prvenstvu najmlaj-ših.

Lani je Andrej Petaros zasedel 9. me-sto, Zoran Bandelj pa je bil 22. v konku-renci osemdesetih jadralcev. Kako bo le-tos v Palermu pa je odvisno tudi od vre-

menskih razmer. Na selekcijskih regatah so imeli naši jadralci precej težav in smole zaradi spremenljivega in izredno blagega vetra. Upajmo, da v Palermu ne bo rezultatov krojila le športna sreča. Lepo bi bilo, če bi veter pihal manj spre-menljivo. Tako bi prišlo do izraza tehnično pa tudi taktično znanje naših jadral-cev. Menimo, da so vsi dobro pripravlje-ni.

Lepega priznanja je bil letos deležen tudi trener JK Čupa David Poljšak. Od-bor XI. cone italijanske jadralne zveze ga je namreč izbral za spremljevalca oz. trenerja ekipe omenjene cone. Tako bo letos, pod vodstvom slovenskega strokovnjaka, v Palermu nastopilo kar 14 za-stopnikov XI. cone FIV, ki gre od Milj vse tja do Chioggie.

obvestila - obvestila

ZŠSDI obvešča, da bo jutri ob 19.45 na sedežu SDPT v Ul. sv. Franciška 20 sestanek vseh, ki se nameravajo udeležiti uspo-sobljenostnega seminarja za vadiatelje smučanja.

SEKCIJA ŠG IN ŠRG SZ DOM

IZ GORICE
obvešča, da se bodo jutri pričele skup-ne priprave. Ob 15. uri bo vpisovanje novincev in potrditev vpisa "starih" telovadcev. Urnik treningov, ki bodo v telovadnici Kulturnega doma v Gorici, bodo javili ob vpisu.

SZ DOM
KOŠARKARSKA SEKCIJA
sporoča, da bo prvi trening za člane in kadete jutri ob 19.30 v Kulturnem domu. Igralci minibasketa (letniki 1978 in mlajši) pa naj se zberejo v torek, 3. septembra ob 17. uri v Dijaškem domu.

SZ MLADOST IN KOŠARKARSKA SEKCIJA SZ DOM
vabita jutri ob 18. uri, na prvi trening košarke na odprtem igrišču pri osnov-ni šoli v Doberdobu.

SD POLET
KOTALKARSKA SEKCIJA
sporoča, da se je pričelo vpisovanje za kotalkarski tečaj. Interesenti naj se zglašijo na Poletovi kotalkarski plošči od 17. do 20. ure vsak dan razen sobote in nedelje (tel. 211758).

ŠD KONTOVEL
KOŠARKARSKA SEKCIJA
obvešča, da se bodo treningi minibas-keta za minikošarkarje letnikov od 1980 do 1985 pričeli jutri ob 16. uri na odprtem igrišču Kontovela.

SD POLET
KOŠARKARSKA SEKCIJA
sporoča, da se bodo treningi minibas-keta in dečkov pričeli jutri na odprtem igrišču Prosvetnega doma na Opčinah. Urniki: od 15.00 do 16.15 za letnike 1985/84/83; od 16.15 do 17.30 za letnike 1981/82; od 17.30 do 19.00 za letnike 1980/79/78.

NOGOMETNI KLUB BOR
obvešča vse nove člane, da bosta prvi trening in sestanek za začetnike, cici-bane in mlajše cici-bane jutri ob 17.30 v Borovem športnem centru v Trstu. Na sestanek so vabljeni tudi starši.

SD MLADINA RESCO
SMUČARSKI ODESEK
obvešča, da se začenja redni smučar-ski treningi vsak torek in petek od tor-ka, 3. 9. dalje. Zbirališče v Domu A. Sirk v Križu ob 17.15. Vabljeni vsi smu-čarji, predvsem mladi tekmovalci.

SK BRDINA
nadaljuje suhe treninge tudi za osno-vnošolske otroke in sicer 3., 5., 10., 17. in 19. t. m. Zbirališče na Brdini ob 18. uri. Informacije po tel. 422777 ali 212859.

V nedeljo je v Nabrežini merilo moči več kot 220 balinarjev »Mostovje prijateljstva«, pravi športni praznik

V nedeljo je bil v Nabrežini pravi športni praznik. Vsa tri društva, ki delu-jejo v devinsko-nabrežinski občini, so namreč priredila balinarsko tekmovalje medpokrajinskega obsega za trojice C in D kategorije, imenovano Mostovje prija-teljstva. To je bil obenem prvi podobni poskus doslej, ki pa se je odlično obne-sel, zato bo v prihodnjih letih postal tra-dicionalen v okviru poletnega koledar-skega sporeda pokrajinskega odbora ba-linarske zveze FIB.

Glavno besedo pri organizaciji letoš-njega tekmovalja je imelo društvo Nab-režina, saj se je finalni del odvijal prav na njegovih igriščih pri železniški posta-ji. Prihodnji dve izvedbi pa bosta, vedno v sodelovanju z obema občinskima društvoma, priredila Sokol oziroma Sisti-ana. Da so se nabrežinski balinarji, vsaj kar se tiče organizacijske plati, tokrat res izka-zali, pričajo izredne nagrade, ki so v ne-deljo osrečile najboljše. Prve štiri ekipe so namreč poleg zlatih in srebrnih medalj prejele krasne trofeje, nekaj izrednega pa je bila zmagovalna trofeja. Organiza-tor pa je bil poplačan za vloženi trud, saj

se je tekmovalja udeležilo kar 74 trojic, torej je na balinarskih stezah istočasno merilo moči preko 220 balinarjev. Tudi vremenske razmere so bile precej naklo-njene.

Nastopilo je tudi več slovenskih pos-tav. Največ, kar pet trojk, je prijavil na-brežinski Sokol, ki pa se tokrat žal ni proslavil kot že večkrat v letošnji sezo-ni. Prijeto so presenetili predstavniki Zar-je, saj je le malo manjkalo, pa bi se obe njihovi ekipi uvrstili med prvo osmerico. Ugled slovenskih barv so tokrat rešili Tomo Pečar, Edvin Sancin in Radivoj Vrše (Zarja), ki so z odlično igro presegli vsa najbolj optimistična predvidevanja, saj so na koncu pristali na izredno do-brem drugem mestu. Res škoda, da so v finalnem obračunu proti Ponzianini (Bi-loslavo, Komelj in Schillani) odgovodali na vsej črti, saj jim ni uspelo nuditi ka-snejšemu zmagovalcu niti najmanjšega odpora, o čemer priča tudi končni rezul-tat 0:11. Na 3. mestu je pristala Maddale-na, na 4. pa presenetljiva trojica Mono-polija. Pri nagrajevanju so bili seveda najbolj zadovoljni zmagovalci, saj so prejeli še-

stgramske kolajne, vseh prvih osem uvr-ščenih trojk pa je bilo nagrajenih prev-tako z zlatimi medaljami (sicer manjše teže). Vsekakor so se vsi prisotni pozitiv-no izrekli od organizacijo nedeljskega tekmovalja, saj so se med gostoljubnimi domačini izredno dobro počutili. (Z.S.)

Nogometni klub Koper kot delniška družba

KOPER — Nogometni klub Koper se bo organiziral v delniško družbo. To je bil najpomembnejši sklep predvčerajšnji izredne letne skupščine, na kateri so raz-pravljali tudi o krizi, ki je zajela koprski nogomet, kooprtili v nedelavni izvršni odbor devet novih članov ter za predse-dnika kluba imenovali Borisa Srebrniča. (Kreft)

Dirka tris

NEAPELJ — Zmagovita kombinacija dirke tris je 16-2-22. Dobitnikov je bilo 577, prejeli pa bodo po 4.251.100 lir.

nedeljski televizijski in radijski sporedi

RAI 1
7.30 Nadaljevanka: Ritorno a Brideshead
8.30 Risanke: Hallo Kitty
9.00 Variete: Disney Club
10.00 Dok.: Kvarkov svet
11.00 Maša
11.55 Aktualno: Parole e vita
12.15 Zelena linija
13.30 Dnevnik
14.00 Toto-TV Radiocorriere
14.10 Film: Lord Brummel (dram., ZDA 1955, r. C. Bernhardt, i. S. Ganger, Elizabeth Taylor)
16.10 Variete: Fantastico 89, vmes (16.50) športne vesti
17.15 Zgodovinska regata v Benetkah, vmes šport
18.10 Šport: 90. minuta
19.50 Vreme in dnevnik
20.40 TV film: La quinta donna (dram., It. 1982, r. Alberto Negrin, i. Turi Ferro, Annette Poivre, 1. del)
22.10 Športna nedelja, vmes (23.00) kratke vesti
23.45 Šport: Zona Cesarini (vodi Gianni Minà)
0.30 Nočni dnevnik in vreme
1.00 Film: Il ritorno di Texs John (vestern, ZDA 1961, r. Harry Keller)

CANALE 5
7.00 Nanizanke: La famiglia Bradford, 8.00 Simon Templar, 9.00 Bonanza
10.00 Film: Identità bruciata (dram., ZDA 1988, r. Roger Young, i. Richard Chamberlain, 2. del)
12.00 Nanizanka: Infermiere a Los Angeles
12.55 Canale 5 News
13.00 Glasbena oddaja: Superclassifica Show
14.15 Film: Gli allegri imbroglioni (kom., ZDA 1943, r. M. Saint Clair, i. Stan Laurel, Oliver Hardy)
16.00 Film: Vacanze sulla costa Smeralda (kom., It. 1968, r. R. Deodato, i. Little Tony)
18.15 Nanizanka: Baby Boom
18.45 Variete: Rivediamoli
19.30 Canale 5 News
19.35 Nanizanka: Due come noi
20.30 Film: Il gioiello del Nilo (pust., ZDA 1986, r. Lewis Teague, i. Michael Douglas, Kathleen Turner)
22.40 Nan.: Il ritorno di Missione impossibile - Il virus
23.40 Aktualno: Sette scenari per il 2000
24.00 Canale 5 News
0.45 Programi non stop

RAI 2
0.30 Male in velike zgodbe
8.30 SP v atletiki
11.30 Športna oddaja: Prima che sia gol
12.00 Variete: Sereno variabile (vodi Mita Medici)
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.35 Vremenska napoved
13.45 Film: Branco selvaggio (vestern, ZDA 1980, r. Lamont Johnson, i. Burt Lancaster, Rod Steiger, John Savage)
15.15 Dok.: Replay Show
16.10 Avtomobilizem: IP Formula 3 (iz Monze)
17.00 Karting: Evropsko prvenstvo
7.30 Popoldan z novim Cantagiro (vodita Gianfranco Agus, Pino D'Angio)
18.40 Nogomet: A liga
19.45 Vreme in dnevnik
20.00 Nedeljski športni pregled
21.10 Nanizanka: Beautiful (i. Susan Flannery)
22.15 Novi Cantagiro '91 (vodita Gabriella Carlucci in Mara Venier)
23.15 Nočni dnevnik
23.30 Vremenska napoved
23.35 Novi Cantagiro '91

RETE 4
8.00 Nabozna oddaja: Jutrišnji svet
8.20 Nanizanki: Love Boat, 9.30 Stellina
10.20 Film: Una povera bimba milionaria (kom., ZDA 1936, r. Irving Cummings, i. Shirley Temple)
11.50 Otroški variete: Ciao ciao in risanke
13.45 Nadaljevanki: Manuela, 15.40 Señora
17.00 Film: Il sogno dei miei vent'anni (glas., ZDA 1952, r. Elliott Nugent, i. Bing Crosby, Natalie Wood, Jane Wyman)
17.55 TV 4 vesti
19.00 Risanke: Lady Oscar - Sette notti a Parigi
19.40 Nadaljevanki: Sentieri (i. Kim Zimmer), 20.30 Marilena (i. Fernando Carillo)
21.30 Glasbena oddaja: Teatro sotto la tenda (Gianni Morandi)
24.00 Film: Operazione Ozerov (pust., VB 1970, r. Val Guest, Roy Var Baker, i. Roger Moore, Tony Curtis)
1.50 Nanizanke: I Jefferson, 2.20 Love Boat, 3.10 Quincy
4.50 Programi non stop

RAI 3
11.40 Koncerti Rai 3: Violončelisti berlinske Filharmonije izvajajo Funckove, Haydnove, Mozartove skladbe, 1. del
12.25 Film: Il sorpasso (dram., It. 1963, r. Dino Risi, i. Vittorio Gassman, C. Spaak)
14.00 Deželne vesti
14.10 Popoldanski dnevnik
14.20 Film: Soldato d'Orange (vojni, Hol. 1979, r. P. Verhoeven, i. Rutger Hauer)
16.20 Film: Ladro lui, ladra lei (kom., It. 1958, r. Luigi Zampa, i. Alberto Sordi)
18.05 SP v atletiki
18.35 Rubrika: Domenica gol
19.00 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti in šport
20.00 Zaupni portret: Piera Degli Esposti
20.30 Film: I cavalieri della tavola rotonda (pust., ZDA 1955, r. Richard Thorpe, i. Robert Taylor, Ava Gardner, Mel Ferrer)
22.25 Nanizanka: I Professionals - Sequestro di bambina
23.15 Dnevnik in vreme
23.50 Filmske novosti
24.00 Nogomet: deželne vesti

ITALIA 1
7.00 Otroška oddaja: Bim bum bam in risanke
9.45 Nanizanka: SuperVicky - Colpi di fulmine
10.05 Šport: Košarka NBA
10.30 Športna oddaja: Calciomania
11.30 Odprti studio
11.45 Športni oddaji: Grand Prix (vodi Andrea De Adamich), 12.45 Guida al campionato
13.45 Film: Il tifoso, l'arbitro e il calciatore (kom., It. 1982, r. P.F. Pingitore, i. Alvaro Vitali)
14.30 Športna oddaja: Domenica stadio (vodi Alessandro Piccinini)
18.30 Odprti studio
18.45 Aktualno: Odprti studio "Sette" (vodi Emilio Fede)
19.30 Nanizanka: I vicini di casa - Mio fratello è figlio unico
20.00 Film: College (kom., it. 1984, r. Castellano-Pipolo, i. Federica Moro, Christian Vadim)
22.00 Sport: Pressing (vodi Raimondo Vianello)
23.30 Variete: Mai dire gol
24.00 Studio Sport
0.30 Odprti studio
1.00 Programi non stop

TV Slovenija 1
9.10 Video strani
9.20 Otroška matineja: Živ Žav, 10.10 nanizanka Nevarni zaliv
10.40 Dokumentarec: V znamenju zvezd - Vodnar
11.10 Videomeh v Ameriki
11.40 Obzorja duha
12.00 Umetnostni vodnik Slovenije: Sladka gora
12.10 Video strani
14.30 Video strani
14.40 Sova (pon.), vmes nanizanka Na zdravje! in nad. Vojna in spomin
16.55 Poslovne informacije
17.00 Dnevnik
17.05 Drama: Spencerjeva gora
18.50 Risanke in TV okno
19.30 Dnevnik in vreme
20.00 Nanizanka: Mali oglasi - Posebni obred
20.50 Zdravo
22.10 Dnevnik, šport in vreme
22.30 Nočni program Sova, vmes nanizanka Polna hiša in nad. Izgubljeni raj (Avstral., r. Neil Armfield, i. Julia Blake, Linda Cropper, Victoria Longley, Patrick Quinn)
23.45 Video strani

ODEON
13.00 Mozartovi koncerti
14.00 Film: Il vecchio testamento (zgod., 1963, r. G. Parolini, i. Susan Paget)
16.00 Film: L'eroica legione (pust., ZDA 1948, r. Joseph Kane, i. William Elliott)
17.30 Film: Robinson - Il naufragio del Pacifico (pust., It. 1951, r. Jeff Musso)
19.30 Variete: Emozioni nel blu
20.30 Film: Combat killer (vojni, ZDA 1968, r. Ken Loring, i. Paul Edwards)
22.00 Variete: Fiori di zucca
22.30 Film: E Beatrice sta a guardare (kom., r. Michael Lang, i. Umberto Orsini)

TMC
8.00 SP v atletiki
13.00 Papežev blagoslov
13.15 Film: Belle Star (vestern, ZDA 1980, r. John Alonzo)
14.45 Glasba: Bruce Springsteen - The Boss
15.30 Film: Solo per innamorati (kom., ZDA 1982, r. Claudio Guzman)
17.15 Film: Frankie e Johnny (kom., ZDA 1966, r. F. De Cordova, i. Elvis Presley)

TV Koper
17.30 Športni pregled
19.00 TVD Stičiče
19.25 Video agenda
19.30 Otroška oddaja: Lanterna magica, vmes risanka Laurel e Hardy in nanizanka La guerra di Tom Grattan
20.30 Film: Sciacalli dell'anno 2000 (dram., ZDA, r. Richard Compton, i. Richard Harris, Ernest Borgnine)
22.00 TVD Novice
22.10 Nan.: Fantasilandia
23.00 Športna oddaja

TV Slovenija 2
7.00 Satelitski programi
7.55 SP v atletiki
18.00 Satelitski programi
19.00 Reportaža: Triatlon jeklenih (iz Bohinja)
19.30 Dnevnik HTV
20.00 Dok.: Svet narave - Indija Salima Alija
20.45 Film: Skrajšana (ČSFR 1980, r.-i. Jiri Menzel, i. Jiri Schmitzer)
22.20 Kasaške dirke
22.40 SP v atletiki
0.40 Eksperimentalni program - Yutel

19.00 Nanizanka: Automan
20.00 Vesti: TMC News
20.30 Športna odd.: Golagoal
22.30 Film: L'uomo dal braccio d'oro (dram., ZDA 1955, r. Otto Preminger, i. Frank Sinatra, Kim Novak)
0.30 Aktualno: Galileo

TELEFRIULI
9.30 Telefriuli non stop
14.00 Film: Il misterioso Mr. Moto (krim., 1938)
16.30 Nanizanki: Si è giovani solo due volte, 17.00 Quando suona la sirena
18.45 Športne vesti
20.30 Film: Un posto per l'inferno (dram., ZDA 1979, i. Hal Holbrook, Eve M. Saint)
22.00 Nanizanka: La guerra di Tom Grattan
22.30 Športne vesti

TELE 4
(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dnevnik in šport
20.30 Zadnje vesti in šport

RADIO TRST A
8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojano; 9.45 Pregled tiska; 10.00 Mladinski oder: Mali mož (r. Marjana Prepeluh, zadnji del); 10.40 Soft music; 11.00 Iz preteklosti v sedanost; 11.05 Glasbeni potpuri; 11.30 Filmi na ekranih; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 12.40 Slovenska lahka glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Nedeljsko popoldne: Satirični kabaret 1991 (z Borisom Kobalom in Sergejem Verčem); 14.40 Orkestralna glasba; 15.00 Poslušali boste; 15.15 Melodije; 15.30 Števerjan 91; 16.00 XXVI. Studijski dnevi Draga 91; 17.30-18.00 Šport in glasba; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA
5.00, 6.00, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.00, 23.00 Poročila; 5.00 Koledar; 7.00 Jutranja kronika in vremenska napoved; 8.05 Radijska igra za otroke; 9.05 Pomnjenja; 11.05 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 12.05 Na današnji dan; 13.10 Obvestila in glasba; 13.20 Za naše kmetovalce; 15.30 Dogodki in odmevi; 15.45 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00 Lojtrca domačih; 18.00 Reportaža na kratko; 19.30 Obvestila in glasba; 19.45 Lahko noč, otroci!; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.00 Zdravo dneva; 22.30 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Nočna glasba.

RADIO KOPER (slovenski program)
10.30, 14.30, 17.30 Poročila; 19.00 Radijski dnevnik; 10.00 Sosednji kraji in ljudje: pozdrav, na današnji dan, reportaže, intervjuji, zanimivosti; 11.30 Oddaja za kmetovalce: Polje, kdo bo tebe ljubil; 12.00 Glasba po željah; 12.30 Aktualno: Primorski dnevnik; 14.35 Pesem tedna; 14.45 Zabavna nedeljska oddaja v narečju: Vanka in Tonca; 15.00 Nedeljski ritem; 15.30 Radio Koper na obisku; 16.00 Nedeljski športni pregled in rezultati; 16.30 Made in Italy; 17.00 Šport; 18.30 Humoreska; 19.30 Prenos RS.

RADIO KOPER (italijanski program)
8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Jutranja glasba; 6.07 Jutranji almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 8.25 Pesem tedna; 9.30 Z vami; 10.40 Družinsko veselje: ideje in nasveti za gospodinje; 11.00 Dogodki in odmevi; 11.30 Tropicana; 12.00 Glasba po željah in čestitke v živo; 14.40 Popevka; 15.00 Športni pregled in glasba; 18.00 Lestvica Long Playing plošč; 19.00 Glasba; 19.30 Športni pregled; 20.00 Nočna glasba.

RADIO OPČINE
10.30, 14.30, 16.30 Poročila; 10.00 Jutranji nedeljski val; 13.00 Glasba po željah.

ponedeljkovi televizijski in radijski sporedi

RAI 1
7.30 Mille bolle blu - 40 let Festivala v Sanremu
8.05 Film: Quelli della montagna (dram., It. 1943, r. A. Vergano, i. A. Nazzari)
9.40 Film: Il flauto magico (dram., Šved. 1974, r. Ingmar Bergman)
11.55 Vreme in kratke vesti
12.05 Occhio al biglietto
12.30 La signora in giallo
13.30 Dnevnik - tri minute
14.00 Film: I promessi sposi (dram., It. 1941, r. Mario Camerini, i. Gino Cervi)
16.05 Variete: Poletni Big
17.05 Zgodovina Italije
18.10 TV film: La stella di Calcutta (dram., ZDA 1987, r. Larry Pearce, 1. del)
19.00 Venezia Cinema 91
19.40 Almanah in dnevnik
20.40 TV film: La quinta donna (dram., It. 1982, 2. del)
22.15 Nan.: Alfred Hitchcock - Morirai ridendo
22.45 Dnevnik
23.00 Aktualno: Atlante
24.00 Dnevnik in vreme
0.30 IP v motonavtiki
1.00 Filmske novosti
1.10 Rubrika opolnoči

CANALE 5
7.00 Nanizanke: La famiglia Bradford, 8.00 Simon Templar, 9.00 Bonanza
10.00 Film: Gli implacabili (dram., ZDA 1987, r. W. Graham, i. Charlton Heston, Peter Strauss)
11.45 Kviz: I cercaparoie
12.00 Varieteja: Rivediamoli, 12.30 Estate 5
12.55 Canale 5 News
13.45 Nanizanke: I Robinson, 14.30 Top secret, 15.30 Genitori in blue jeans
16.00 Otroški variete: Bim bum bam in risanke
17.55 Nanizanka: Mai dire sì
18.55 Kvizi: La verità, 19.30 Cos'è cos'è, 20.20 Il guastalettere, vmes (19.55) News
20.25 Variete: Il TG delle vacanze (vodijo I Tretrè)
20.40 Film: Angel Heart - Ascensore per l'inferno (dram., ZDA 1987, r. Alan Parker, i. Robert De Niro, Mickey Rourke)
22.50 Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) Canale 5 News
1.25 Variete: Tg delle vacanze
1.40 Nan.: Attenti a quei due
2.45 Nanizanke non stop

RAI 2
7.30 Male in velike zgodbe
9.20 Rubrika o protestantizmu
9.50 Ena rastlina na dan
10.05 Film: Ragazze d'oggi (kom., It. 1956, r. Luigi Zampa, i. Marisa Allasio)
11.40 Nanizanka: Lassie
12.10 Nadaljevanka: La clinica della Foresta nera
13.00 Dnevnik in vreme
13.35 Supersop: Segreti per voi
13.45 Nadaljevanki: Quando si ama, 14.15 Santa Barbara
15.00 Variete: Gazebo
16.10 Film: Alle donne piace ladro (dram., ZDA 1966, i. J. Coburn), vmes vesti
18.05 Variete: ... e l'ultimo chiudela porta
18.30 Vesti in šport
18.45 Nanizanka: Hill Street
19.45 Dnevnik in šport
20.30 Nan.: L'ispettore Derrick
21.35 Proza: Settimo, ruba un po' meno (r.-i. Dario Fo, Franca Rame)
23.20 Nočni dnevnik
23.35 Vreme, vesti in horoskop
23.45 Miting v Riminiju
0.10 Film: La segretaria privata di Andy Hardy (kom.)

RETE 4
8.00 Nanizanka: Lou Grant
8.50 Nadaljevanka: La valle dei pini, 9.30 Señorita Andrea, 10.05 Per Elisa, 11.00 Valeria
11.50 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke
13.40 Variete: Buon pomeriggio (vodi Patrizia Rossetti)
13.45 Nadaljevanka: Sentieri (i. Paige Turco), 14.45 Piccola Cenerentola, 15.20 Señora, 16.00 Riviera, 16.45 Stellina, 17.20 La valle dei pini
17.55 Kratke vesti
18.00 Nadaljevanka: General Hospital, 18.30 Febbre d'amore
19.00 Risanke: Lady Oscar - L'incidente
19.40 Nadaljevanki: Primavera, 20.30 Manuela (i. Grecia Colmenares, Jorge Martinez)
22.20 Nanizanka: California - La lettera (i. Kevin Dobson)
23.30 Film: Il vigile (kom., It. 1960, r. Luigi Zampa, i. Alberto Sordi, Vittorio De Sica, Sylva Koscina)
1.30 Nanizanke: I Jefferson, 2.10 Charlie's Angels
3.10 Nanizanke non stop

RAI 3
11.00 Dok.: Šola se obnavlja
12.00 Kolesarstvo: "Sei giorni" v Bassanu
12.30 Film: I tre corsari (pust., It. 1952, r. Mario Soldati, i. Ettore Manni, Barbara Florian)
14.00 Deželne vesti
14.30 Popoldanski dnevnik
14.45 Dok.: Šola se obnavlja
15.45 Šport: IP v bežbolu, 16.15 nogomet B lige, 16.50 mednarodni nogometni turnir "Città di Macerata"
17.45 Variete: Fuori orario
18.45 Športna rubrika: Derby
19.00 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Deželne športne vesti
20.05 Variete: Non è mai troppo tardi
20.30 Šport: Il processo del lunedì (vodi Aldo Biscardi)
22.25 Dnevnik
22.30 Nanizanka: I Professionals - Corsa cieca
23.25 Nočni dnevnik
01.00 Vremenska napoved
0.15 Film: Gli indifferenti (dram., It. 1964, r. Francesco Maselli, i. Claudia Cardinale, Rod Steiger)

ITALIA 1
7.00 Otroška oddaja
8.30 Odprti studio
9.05 Nanizanki: SuperVicky - Una nuova immagine, 9.30 Chips - Un incontro salutare, 10.30 Magnum P.I. - La neve delle Hawaii, 1. del
11.30 Odprti studio
11.45 Variete: Drive in Story
13.50 Film: Un'estate pazzesca (kom., ZDA 1983, r. Sean Cunningham, i. David Knell, Perry Lang)
15.30 Nanizanke: Poliziotto a quattro zampe - La principessa Rosa, 16.30 Supercar - Goliath, 17.30 A-Team - Gioco d'azzardo (i. George Peppard)
18.30 Odprti studio
19.00 Nanizanka: I ragazzi della terza C - La recita (i. Fabio Ferrari)
20.00 Variete: Mai dire Banzai
20.30 Nanizanka: Classe di ferro - Gli scozzesi
22.00 Film: Oxford University (kom., ZDA 1984, r. Robert Boris, i. Rob Lowe, Ally Sheedy)
0.30 Odprti studio
0.45 Film: Un'estate pazzesca
2.25 Programi non stop

TV Slovenija 1
8.50 Video strani
9.00 Mozaik. Igrajmo se gledališče, 9.25 Mladinski pevski festival - Množični koncert, 10.25 Utrip, 10.40 Zrcalo tedna
10.55 Video strani
15.10 Obzorja duha
15.30 Sova (pon.), vmes nanizanka Polna hiša in nad. Izgubljeni raj
16.55 Poslovne informacije
17.00 Dnevnik
17.05 Mozaik (pon.): Zdravo
18.35 Spored za otroke: Radovedni Taček - Okno, 18.45 Knjižna novost, 18.55 Motorist v prometu
19.05 Risanke
19.15 TV okno
19.30 Dnevnik in vreme
20.05 TV drama: Ciklamen (Kernink-Inkret, pon.)
21.15 Osmi dan
22.00 Dnevnik in vreme
22.25 Kraljica instrumentov: Orgle (Harlem)
22.55 Sova, vmes nadaljevanka Izgubljeni raj in nanizanka Nedotakljivi (ZDA 1963, i. Robert Stack)
0.40 Video strani

ODEON
13.00 Risanke
14.30 Film: La spada e la croce (zgod., It. 1959, r. C.L. Braggaglia, i. Yvonne De Carlo)
16.00 Film: La tigre venuta dal fiume Kwai (pust., 1973, r. F. Lattanzi, i. G. Eastman)
17.30 Film: Canzoni nel mondo (glas., It. 1963, r. V. Sala)
19.30 Risanke
20.30 Film: I trombini di Fra' Diavolo (kom., It. 1962, r. F. Simonelli, i. Ugo Tognazzi)
22.00 Variete: Fiori di zucca
22.30 Film: Superuomini, superdonne, superbotte (pust., 1974, r. Al Bradley)

TMC
8.30 Risanke: Snack
9.00 Nan.: Il fantastico mondo di Mr. Monroe, 9.30 Il ritorno del Santo, Truck Driver
11.30 Rubrika: Ženska TV
13.00 Dnevnik in šport
13.40 Nadaljevanka: Gabriela
15.10 Film: Amore sotto coperta (kom., ZDA 1948, r. M. Curtiz, i. Doris Day)
17.00 Film: Johnny Belinda (dram., ZDA 1948, r. Jean Negulesco, i. Jane Wyman)

TV Koper
17.30 Športni pregled
18.30 Risanke
18.50 Odprta meja
19.00 TVD Stičiče
19.25 Video agenda
19.30 Otroška oddaja: Lanterna magica, vmes risanka Laurel e Hardy
20.00 Glasbena oddaja: Superpass (vodi Art De Rosa)
20.35 Poletna oddaja: Capodistria per amica
21.00 Dokumenti: Magija plesa
21.30 Športni dokumentarec
22.00 TVD Novice
22.10 Nan.: Agente Pepper
23.00 Športna rubrika

TV Slovenija 2
15.30 Tenis: turnir Open ZDA (posnetek iz New Yorka)
17.30 Regionalni programi TVS - Studio Ljubljana
19.30 TV dnevnik Koper-Capodistria
20.00 Rezervirano za pesem: San Remo
20.30 Dok.: Po sledeh napredka
21.00 Sedma steza
21.30 Tenis: turnir Open ZDA
24.00 Yutel

19.00 Nanizanka: Matlock
20.00 Vesti: TMC News
20.30 Aktualnosti: In onda
21.00 Variete: Banana Split
22.00 Dok.: Monaco mon amour
22.45 Oddaja o motorjih
23.30 TMC News
23.45 Film: Intimità (dram., ZDA 1965, r. Victor Stoloff)

TELEFRIULI
10.45 Telefriuli non stop
15.30 Storia della pop music
16.00 Nanizanki: King Kong, 18.00 Serpico
19.00 Dnevnik
19.30 Nanizanki: La guerra di Tom Grattan, 20.00 Si è giovani solo due volte
20.30 Film: La città è salva
22.45 Nočne vesti
23.15 Nanizanka: Fifty Fifty
0.15 Kronika iz parlamenta

TELE 4
(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO TRST A
7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Iz četrtkovih srečanj; 8.40 Valčki in polke; 9.00 Otroški koteček: Glasbeni vrtljak; 9.30 Radijski oder: Jara Gospoda (Janko Kernink); 9.45 Popuri; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Z opernega repertoarja; 11.30 Lahka glasba; 12.00 Naš poletni bric-à-brac; 12.20 Šansonci; 12.40 Naši zbori: MZ